MASARYKOVA UNIVERZITA
FAKULTA SOCIÁLNÍCH STUDIÍ

Katedra mezinárodních vztahů a evropských studií

Obor Mezinárodní vztahy

Analýza kritiky mezinárodního společenství k vyhlášení nezávislosti Kosovské republiky

Magisterská práce

Bc. Petra Hudečková

Vedoucí práce: doc. PhDr. Zdeněk Kříž, Ph.D.

UČO: 363992

Obor: MV

Imatrikulační ročník: 2013 Brno, 2015

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem práci „Analýza kritiky mezinárodního společenství k vyhlášení nezávislosti Kosovské republiky“ vypracovala sama a pouze na základě uvedených zdrojů.

V Brně dne 25. května 2015

……..

Petra Hudečková

Děkuji doc. PhDr. Zdeňku Křížovi, Ph.D. za vedení této práce, vstřícný přístup a odborné rady. Zvláštní poděkování patří mé rodině a partnerovi za neutuchající podporu a trpělivost, kterou mi vyjadřovali v průběhu celého studia.

Obsah

Seznam zkratek 5
Seznam tabulek a grafů 6
1. Úvod 7
2. Metodologie 10
2.1 Diskurzivní analýza 10
2.2 Co je to diskurz? 12
2.3 Typy diskurzivní analýzy 13
2.4 Foucaltovská historická diskurzivní analýza 16
3. Historický vývoj Kosova 19
3.1 Původ konfliktu ve 20. století 19
3.2 90. léta 23
3.3 Kritický rok 1999 27
3.4 Dočasná správní mise OSN 29
3.5 Vyhlášení nezávislosti 32
4. Analýza kritiky konkrétních států 35
4.1 Republika Srbsko 35
4.2 Ruská federace 40
4.3 Čínská lidová republika 46
4.4 Bosna a Hercegovina 49
4.5 Kyperská republika 52
4.6 Rumunsko 55
4.7 Řecká republika 58
4.8 Slovenská republika 61
4.9 Španělské království 65
5. Komparace analýzy jednotlivých států 69
6. Závěr 73
7. Seznam literatury a zdrojů 75

Seznam zkratek

BiH	Bosna a Hercegovina
CDA	Kritická diskurzivní analýza
ČLR	Čínská lidová republika
EU	Evropská unie
EULEX	EU Rule of Law Mission (Mise EU k prosazování práva v Kosovu)
ICJ/MSD	International Court of Justice (Mezinárodní soudní dvůr)
ICTY	Mezinárodní trestní tribunál pro bývalou Jugoslávii
KFOR	Kosovo Force (Mezinárodní mírová mise NATO na území Kosova)
Království SHS	Království Srbů, Chorvatů a Slovinců
LDK	Demokratická liga Kosova
NATO	Severoatlantická aliance
OBSE	Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě
OSN	Organizace spojených národů
PISG	Provisional Institutions of Self-Government (Prozatímní orgány samosprávy)
RB	Rada bezpečnosti OSN
SR	Slovenská republika
SRJ	Svazová republika Jugoslávie
UCK	Kosovská osvobozenecká armáda
UNHCR	Vysoký komisař OSN pro uprchlíky
UNMIK	Dočasná správní mise Spojených národů
USA	Spojené státy americké

Seznam tabulek a grafů

Obrázek 1: Počet států oficiálně uznávajících Kosovo 34
Tabulka 1: Souhrnný přehled argumentace států…….....69

1. Úvod

„Otázka kosovská jakožto komplex problémů mezietnických, náboženských, hospodářsko-sociálních, kulturněpolitických i mezinárodně právních, dřímala jako latentní problém po celou dobu trvání meziválečné Jugoslávie, stála se výrazným politikem v době druhé světové války a byla jednou z klíčových vnitropolitických zkoušek poválečné jugoslávské státnosti.“[1] Díky složité situaci, která je dána odlišnými etnickými, historickými i teritoriálními aspekty, Kosovo bylo a stále je jedním z nejnebezpečnějších zdrojů napětí na Balkáně.[2] Tato slova z knihy docenta Štěpánka dle mého názoru věrně popisují obraz Kosova v posledních 100 letech, a předznamenávají, že Kosovo představuje problém, který je zajímavé prozkoumat do větších detailů.

Soužití srbského většinového obyvatelstva s menšinou Kosovských Albánců na území bývalé Jugoslávie se potýkalo vždy s určitými problémy. V období po druhé světové válce získal region Kosova značnou autonomii v rámci federativní republiky Srbsko. Po rozpadu Jugoslávské federace hlavní představitel Srbska Slobodan Miloševič kosovskou autonomii zrušil a podřídil jej plně pod kontrolu vlády v Bělehradě, proti čemuž místní albánské obyvatelstvo protestovalo. Dlouhodobá frustrace Kosovských Albánců vedla na konci 90. let ke konfliktu Osvobozenecké armády Kosova s vojenskými jednotkami Jugoslávie. Z důvodu rozsáhlého porušování lidských práv a velkého množství uprchlíků následovala vojenská akce NATO, po jejímž ukončení v červnu roku 1999 byla v Kosovu ustanovena Dočasná správní mise OSN, jejímž hlavním cílem mimo obnovu poškozeného regionu bylo vyřešení budoucího postavení Kosova. Od roku 2006 se vedla jednání o budoucím statusu Kosova a byl vypracován tzv. Ahtisaariho plán, avšak žádná z těchto akcí nepřinesla dohodu mezi znepřátelenými stranami. V únoru 2008 Shromáždění Kosova deklarovalo svou nezávislost. Udělalo tak i přes silné námitky Srbské republiky, která stále považuje Kosovo za součást svého území. Srbsko následně podalo stížnost k Mezinárodnímu soudnímu dvoru, který po přezkoumání prohlásil, že jednostranné vyhlášení nezávislosti Kosova není porušením mezinárodního práva.

Jednostranné vyhlášení nezávislosti Kosova vyvolalo na mezinárodní scéně celou řadu debat. V současné době je Kosovo uznáno 110 členy Organizace spojených národů.[3] Existuje

---

[1] ŠTĚPÁNEK, Václav. Kosovo od autonomie k protektorátu. In: DOROVSKÝ, Ivan. *Slavistika a balkanistika*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2001, s. 71-89. Litteraria humanitas. Str. 71

[2] Tamtéž.

[3] KOSOVO THANKS YOU. *Who Recognized Kosova/Kosovo as an independent state?* [online]. 2014 [cit. 2015-05-06].

však celá řada států, které se ostře proti tomuto jednostrannému aktu vymezují. Právě na tyto státy a jejich argumentaci bude zaměřena tato práce, jejímž hlavním cílem bude zkoumat, jaké negativní diskurzy se vytvořily v souvislosti s vyhlášením nezávislosti Kosova. Prostřednictvím diskurzivní analýzy se autorka bude snažit nalézt odpověď na hlavní výzkumnou otázku, jak se vyvíjela kritika mezinárodního společenství k vyhlášení nezávislosti Kosova.

Pro stručný náhled do historie a vývoje konfliktu mezi Srbským obyvatelstvem a Kosovskými Albánci je vhodná publikace nezávislé mezinárodní komise pro Kosovo *The Kosovo report*. Důležitým dokumentem je prohlášení nezávislosti státu *Kosovo Declaration of Independent*, které vyhlásil Parlament 17. února 2008. Po vyhlášení nezávislosti Kosova následovala celá řada článků zabývající se možnostmi, co tento jednostranný akt přinese. Tímto tématem se zabýval Jure Vidmar ve svém textu *International Legal Responses to Kosovo's Declaration of Independence*. Nejrozšířenější jsou texty, které se zabývají problematikou uznání Kosovské nezávislosti ve vztahu k mezinárodnímu právu, jako Hilpold Peter ve své knize *Kosovo and International Law: The ICJ Advisory Opinion of 22 July 2010*, která je záznamem z konference pořádané na téma Kosova v Innsbrucku. Kniha je diskuzí jednotlivých mezinárodně právních odborníků o tématech práva na sebeurčení, práva na secesi, státní suverenitě, uznání státu či konstitucionalizme mezinárodního právního řádu. Další kniha shrnující vývoj Kosova od zásahu Severoatlantické aliance v roce 1999, až po mezinárodní spor týkající se jednostranného vyhlášení nezávislosti kosova je *Kosovo, intervention and statebuilding: the international community and the transition to independence* editovaná Aidan Hehirem. Zejména v druhé části knihy se autoři zabývají vyhlášením nezávislosti Kosova, které je kritizováno, že je považováno za výjimku založené na výjimce, která byla představena již vojenskou intervencí NATO bez mandátu OSN. Následovalo založení mezinárodní správy, která dle autora měla šanci na úspěch, avšak vytvořením samostatného kosovského státu, který má být formálně nezávislý, se situace v regionu stala velice nestabilní. V debatě o uznání Kosova hraje velmi důležitou roli posudek Mezinárodního soudního dvoru *The ICJ Advisory Opinion of 22 July 2010*. Žádná analyzovaná literatura se dostatečně nevěnovala negativním postojům mezinárodního společenství k vyhlášení nezávislosti Kosova, a proto si má diplomová práce klade za cíl tento nedostatek zaplnit.

Práce je rozdělena do čtyř kapitol. Nejprve je popsána vybraná metoda výzkumu, kterou je diskurzivní analýza. Kapitola je stručným náhledem do problematiky vlastního

významu diskurzu a jeho nejrozšířenějších analýz. Část kapitoly je zaměřena na konkrétní Foucaltovskou historickou diskurzivní analýzu, na základě které bude probíhat následný výzkum. Třetí kapitola se věnuje stručnému historickému vývoji území Kosova a jeho vztahu k Srbsku. Popisuje původ konfliktu ve 20. století, vyhrocení vzájemných vztahů v 90. letech a konfliktní rok 1999, po kterém následovalo zavedení dočasné mise OSN, bezvýsledná jednání a následné vyhlášení nezávislosti Kosova. Čtvrtá kapitola se již zaměřuje na vlastní analýzu kritiky nezávislosti vybraných států. U každého státu je uvedeno stručné shrnutí jeho postoje, jsou určeny jeho hlavní argumenty a vylíčen příslušný diskurz. V poslední kapitole dochází ke komparaci analýz jednotlivých států.

2. Metodologie

Pro zodpovězení hlavní výzkumné otázky, jak se vyvíjela kritika mezinárodního společenství k vyhlášení nezávislosti Kosova, je nutné přiblížit, jakým způsobem dochází k uznání či neuznání nového státu na poli mezinárodního společenství. Z pohledu mezinárodního práva neexistují striktně dané podmínky, díky kterým by se dal určit nezávislý stát. Rozhodnutí o uznání nezávislosti konkrétního státu spadá tedy do oblasti zahraniční politiky a státy se mohou podle svého vlastního uvážení rozhodnout, které území uznají za samostatný stát a které nikoliv. Jedná se tedy o politické rozhodnutí s mezinárodněprávními důsledky.[4] Práce má za cíl analyzovat kritické postoje mezinárodního společenství k otázce uznání Kosovské republiky, proto se autorka zaměří pouze na analýzu států, jež se staví proti uznání nezávislosti Kosova.

2.1 Diskurzivní analýza

Na diskurzivní analýzu je v současnosti v oblasti humanitních věd zaměřena velká pozornost. Tento typ metodologie je však v různých vědních oblastech a disciplínách pojímán značně různě. Diskurzivní analýza je „chápána jako samostatné, třebaže velmi heterogenní odvětví, které se […] konstituovalo zhruba během posledních 40 let na základě sociologie, rétoriky, teorie argumentace, konverzační analýzy, entometodologie, pragmatiky a dalších vědních disciplín.“[5] Diskurzivní analýza slouží nejen k rozboru textů, ale napomáhá i k analýzám zaměřujících se na politiku, sociologii či další humanitní vědní obory. Diskurzivní analýza je definována jako „sada metod a teorií pro zkoumání běžně používaného jazyka v sociálním kontextu“[6]. Jazyk je v případě diskurzu brán jako nedílná součást společenského života, skrze kterou je realita konstruována. Hledání způsobu, jakým diskurz konstruuje sociální realitu skrze jazyk a významotvorné praktiky, je jedním z cílů jeho analýzy.[7]

Diskurzivní analýza se tedy zaměřuje na zkoumání jazyka, který je považován za formu společenské praxe. Soustředí se na vztah mezi mocí a ideologií a jejich vliv na diskurz. Analýza ve většině případů není založena na předdefinovaných kategoriích, ale vychází přímo z textu, na základě kterého teprve dochází k určování kategorií. Důraz je kladen na významy, které mohou vycházet z daných textů v příslušných sociálních kontextech. Jedná se tedy o

---

[4] TRÁVNÍČKOVÁ, Zuzana. O státnosti a uznání státu v mezinárodním právu. *Mezinárodní politika* [online]. Ústav mezinárodních vztahů, 2012, č. 4 [cit. 2014-10-15].
[5] KLABÍKOVÁ RÁBOVÁ, Tereza. Analýza diskurzu v současné francouzské perspektivě. In: *Lingvistika Praha 2013* [online]. 2013 [cit. 2015-02-01].
[6] BENEŠ, Vít. Diskurzivní analýza. In: DRULÁK, Petr. *Jak zkoumat politiku: kvalitativní metodologie v politologii a mezinárodních vztazích*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2008, s. 92-124. ISBN 9788073673857, str. 92
[7] Tamtéž. Str. 95

hloubkovou analýzu jednotlivých zkoumaných textů.[8] Analýza diskurzu může být nápomocná při zjišťování, jak konkrétní autoři konstruují své argumenty, a jak tyto argumenty zapadají do širšího sociálního kontextu. Je možné odvodit, jaké prohlášení se aktéři snaží zavést jako samozřejmé a pravdivé.[9]

Analýza diskurzu se liší od jiných kvalitativních metod, které se snaží pochopit význam sociální reality pro aktéry v tom, že usiluje o odhalení způsobu, jakým byla realita produkována. Z toho důvodu je nemožné diskurz zbavit jeho širšího kontextu. Pro správné pochopení musí být diskurz totiž historicky a společensky umístěn. Význam kteréhokoliv diskurzu je vytvořen, podporován i napadán prostřednictvím utváření, rozšiřování a používání textů, které vycházejí z interakce mezi sociálními skupinami a komplexní společenskou strukturou, ve které se diskurz nachází. Diskurzivní analýza je metodologie založená na dvou základních předpokladech: (1) Je založena na silné sociální konstruktivistické epistemologii. Sociální realita není něco, co člověk odhalil, ale něco co aktivně vytváří prostřednictvím smysluplné interakce. Studium společnosti se tak stává studiem o tom, jak tyto objekty a koncepty naplňující sociální realitu vznikají. (2) Analýza je založena na přesvědčení, že význam a sociální realita vznikají ze vzájemně propojených textů, tzv. diskurzů, které přinášejí nové nápady, praktiky a objekty do světa. [10]

Z metodologického hlediska existují dva důležité pojmy v souvislosti s diskurzivní analýzou, jsou jimi artikulace a interpelace. Prostřednictvím artikulace jsou různé termíny, symboly a významy implikovány navzájem a tím jsou stmeleny do asociačních řetězců. Následně jsou tyto významy připojeny k jednotlivým institucím a sociálním vztahům. Pojem artikulace naznačuje, že tato spojení jsou společensky postavená a historicky podmíněná. Interpelace se týká dvojího procesu, ve kterém jsou vytvářeny pozice a konkrétní jedinci se s nimi musí vypořádat.[11]

---

[8] MIESSLER, Jan. Kritická diskurzivní analýza (CDA) a velké množství masmediálních textů. In: BOČÁK, Michal, Juraj RUSNÁK. *Médiá a text* [online]. 1 vyd. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity, 2008 [cit. 2015-02-01]. ISBN 9788080687304. Str. 117

[9] SCHNEIDER, Florian. How to Do a Discourse Analysis. In: *Politics East Asia* [online]. 2013 [cit. 2015-02-03].

[10] HARDY, Cynthia, Bill HARLEY a Nelson PHILLIPS. Discourse Analysis and Content Analysis: Two Solitudes?. In: BRAUMOELLER. *Qualitative methods: newsletter of the American Political Science Association, Organized Section on Qualitative Methods*. Boston: Boston University. [online]. 2004, s. 19-21. [cit. 2015-02-08 ISSN 1544-8045. Str. 19-20

[11] LAFFEY Mark a Jutta WELDES. Methodological Reflection on Discourse Analysis. In: BRAUMOELLER. *Qualitative methods: newsletter of the American Political Science Association, Organized Section on Qualitative Methods*. Boston: Boston University. [online]. 2004, s. 19-21. [cit. 2015-02-08] ISSN 1544-8045, Str. 28

2.2 Co je to diskurz?

Odpovědět na otázku, co je to diskurz, není vůbec snadné. S lehkou nadsázkou by se dalo říci, že kolik vědců tolik definic a vysvětlení daného pojmu. Pod pojmem diskurz se nejčastěji skrývá mluvený či psaný text. Právě z tohoto důvodu má analýza diskurzu velice široké pojetí, od jazykovědných příruček až po komplexní rozbor konkrétních sociálních jevů.[12]

Encarnacion Tenorio ve svém textu představuje šest významů diskurzu:

- „Diskurz 1 – nejvyšší jednotka jazykového popisu; fenomény, morfémy, slova, fráze, obecná ustanovení, věty a texty,
- Diskurz 2 – ukázka použití jazyka, mluvená či psaná řeč
- Diskurz 3 – odkazuje na očekávaná sdělení v situačním kontextu, obvykle v jednom oboru či rozsahu, jako je například diskurz medicíny či práva
- Diskurz 4 – lidská interakce za použití verbálních a neverbálních prostředků
- Diskurz 5 – pouze mluvená komunikace
- Diskurz 6 – celé komunikační události.“ [13]

Dle Wodaka a Meyera mají tyto různé definice diskurzu původ ve třech různých trendech. A to z německého a středoevropského pojetí diskurzu, který vychází z textové lingvistiky, z angloamerické tradice, kde diskurz poukazuje na písemné a ústní texty a v neposlední řadě z Foucaltovské tradice, která pojímá diskurz jako abstraktní formu poznání. Dalším autorem, který také definici diskurzu rozděluje do třech základních kategorií, je nizozemský lingvistický teoretik Teun A. van Dijk. Navrhuje jazykovou, kognitivní a sociálně-kulturní definici. Z jazykového hlediska diskurz popisuje na stylistické, sémantické, syntaktické a rétorické úrovni. Na úrovni kognitivní je třeba diskurz chápat v podmínkách mluvčích, tedy v procesech produkce, recepce a porozumění. Poslední definicí poukazuje na sociální rozměr diskurzu, který má být chápán jako řada kontrolovaných, účelových a do kontextu zasazených úkonů, ke kterým dochází ve společnosti. Van Dijk tedy zastává názor, že každý kontext ovládá určitý typ diskurzu a naopak každý diskurz závisí na konkrétním typu kontextu. [14]

---

[12] NEKVAPIL, Jiří. Úvodem k monotematickému číslu „Analýza promluv a textů, analýza diskurzu“.*Sociologický časopis* [online]. 2006, roč. 42, č. 2, s. 263-268 [cit. 2015-02-12]. Str. 263

[13] TENORIO, Encarnacion Hidalgo. Critical Discourse Analysis, An overview. *Nordic Journal for English Studies*[online]. 2011, Vol 10, No 1 [cit. 2015-02-05]. Str. 184-185

[14] Tamtéž. Str. 185

V běžném jazyce je slovo diskurz používáno ve významu konverzace či diskuse. Avšak v oblasti vědy je diskurz mnohem více. Může zahrnovat všechny formy komunikace. Teorie diskurzu se zabývá lidskými výrazy, nejčastěji v podobě jazyka. Zdůrazňuje, jak jsou tyto výrazy spojeny s lidskými znalostmi. Lidé obecně věci, o kterých mluví či píší, čerpají z fondu všeobecně uznávaných znalostí ve společnosti, na druhou stranu ve stejné chvíli přispívají zpět do společnosti formováním a posilováním těchto znalostí. Co společnost tedy udržuje, jsou skutečné změny v čase v závislosti na myšlenkách, které si členové společnosti vyměňují, a na způsobu, jakým je tato výměna uskutečňována. Diskurz naznačuje, že pravda, ve které žijeme, není pouze externím objektem, ale že je vytvářena prostřednictvím našich interakcí.[15]

Dalším častým problémem diskurzu je, jak jsou konkrétní lidé či skupiny schopni formovat toky znalostí, jež se nacházejí v rámci diskurzu. Některé osoby mohou mít mimořádně silnou pozici při definování toho, co je pravdivé, zatímco někdo jiný může být z této diskuze vyloučen. Diskurz a jeho teorie se tedy zabývá otázkami moci, a často také otázkami institucionální hierarchie.[16] Dle výše uvedeného bychom mohli říci, že hranice diskurzu není jasně vymezena, a proto existuje mnoho způsobů, jak diskurz zkoumat a analyzovat.

2.3 Typy diskurzivní analýzy

Základní rozdělení diskurzivní analýzy je na etnometodologické neboli interakcionistické směry zaměřující se na řečovou interakci a na směry kritické či sociopolitické. Jednotlivé typy se mezi sebou liší zejména v pojetí samotného diskurzu. Etnometodologické směry pohlíží na diskurz ve smyslu použitého jazyka, mluvčí považují za aktivní a intencionální účastníky sociálního dění, kteří prostřednictvím jazyka a sociálních dovedností dosahují svých požadovaných cílů. Zabývají se způsoby, kterými mluvčí ovlivňují sociální řád a zároveň ho udržují. Směry sociopolitické pojímají diskurz jako globálnější významovou strukturu. Je pro ně podstatné konstituování subjektu prostřednictvím normativních sociálních praktik a diskurzů, a v důsledku toho také radikální podmíněnost a ideologická saturace aktérství.[17]

---

[15] SCHNEIDER, Florian. Getting tha Hang of Discourse Theory. In: *Politics East Asia* [online]. 2013 [cit. 2015-02-03].
[16] Tamtéž.
[17] ZÁBRODSKÁ, Kateřina. *Variace na gender: poststrukturalismus, diskurzivní analýza a genderová identita*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2009, 197 p. Průhledy, sv. 7. ISBN 80-200-1752-6. Str. 68-69

Můžeme rozeznat tři hlavní typy analýzy diskurzu: kritickou diskurzivní analýzu, sociálně psychologickou analýzu a Foucaultovskou historickou diskurzivní analýzu. První dva typy analýzy se zaměřují do velké míry na lingvistickou část analýzy, proto vhodnější pro tuto práci bude Foucaltovská historická diskurzivní analýza, jež konstruuje realitu prostřednictvím diskurzu, který reálným věcem přiznává významy. Zaměřuje se na chápání diskurzu jako významové struktury či pravidla, která utváří významy jednotlivých výpovědí. Tento typ diskurzivní analýzy se tedy zaměřuje především na obsah výroků a jejich dopad v sociální oblasti.[18] Konkrétněji bude tento typ analýzy rozebrán v následující kapitole.

Sociálně psychologická diskurzivní analýza pojímá diskurz jako promluvu, neboli společenskou aktivitu a jednání. Tato metoda analýzy se zaměřuje na „zkoumání témat přesahujících do ostatních disciplín. Může zkoumat nejenom způsob konstrukce, objektivizace a legitimizace nerovností v řeči, ale i způsob strategického využívání různých zdrojů (interpretačních repertoárů, kulturních zdrojů, identit, kategorií) za účelem vytvoření koherentních a přesvědčivých ospravedlnění těchto nerovností“.[19] Tento typ se rozvinul v sociální psychologii, odkud se šíří i do dalších odvětví. Sociálně-psychologická analýza se detailně zaměřuje zejména na mluvené projevy, řadí se proto, jak jsem již zmiňovala, mezi lingvistické diskurzivní analýzy, jejichž hlavním záměrem je zkoumat lingvistické, argumentační a rétorické struktury projevů a textů.

Mezi hlavní představitele sociálně psychologické verze diskurzivní analýzy patří Margaret Wetherellová a Jonnathan Potter, který se zaměřuje na spíše interpretativní přístup k analýze. Chápe diskurz jako konstrukci, která je zkoumána na dvou úrovních. „První se zabývá způsobem, jakým je diskurz konstruován pomocí slov, ustálených spojení či rétorických prostředků. Druhá rovina se zabývá konstrukcí a stabilizací určité verze světa pomocí diskurzu.“[20] Tento přístup k analýze diskurzu dává důraz na to, jak lidé dosahují praktického porozumění pravidlům. Jazyk je považován za prostředek, kterým lidé konstruují sociální svět, ve kterém jsou efektivními aktéry. Sociálně psychologická analýza se zaměřuje hlavně na jednání, ne na myšlení. V jejím zájmu je každodenní diskurz a snaha zjistit, jak lidé

[18] LIŽIČKA, Ondřej a Peter ONDRIAŠ. Analýza geopolitického diskurzu Henryho Kissingera a Zbigniewa Brzezinskiho. In: *Global Politics* [online]. 2012 [cit. 2015-02-03].
[19] BENEŠ, Vít. Diskurzivní analýza. In: DRULÁK, Petr. *Jak zkoumat politiku: kvalitativní metodologie v politologii a mezinárodních vztazích*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2008, s. 92-124. ISBN 9788073673857. Str. 99
[20] Tamtéž. Str. 99-100

pracují a jak si vybírají mezi dostupnými vyjadřovacími registry. Nejdůležitější je tedy lidská interakce, neboli prostor a činy, které vytvářejí nějaký smysl.[21]

Dalším velice rozšířeným typem je kritická diskurzivní analýza, která vychází z funkcionální lingvistiky zabývající se používáním jazyka. Je také ovlivněna kritickou teorií Frankfurtské školy, která jazyk považuje za nástroj ideologie. Jejími hlavními představiteli, a zároveň tvůrci dílčích metod analýzy, jsou Teun van Dijk, Norman Fairclough, Gunter Kress a Ruth Wodak. Kritická diskurzivní analýza (dále CDA) nepředstavuje pouze jednu metodu či přístup ke zkoumání diskurzu. Jedná se spíše o skupinu různých přístupů, jež mají podobnosti, ale v mnohém se také odlišují. Nejviditelnějším rozdílem je přístup k definici samotného diskurzu.[22] CDA rozlišuje dva jeho významy, prvním je diskurz jako praxe či proces, druhým významem je diskurz jako strukturovaná fixace významu. Oba významy jsou však v analýze součástí jednoho fenoménu, ve kterém formace diskurzu musejí být vytvářeny a reprodukovány prostřednictvím praxe. Zároveň by oba tyto aspekty měly být zkoumány současně. [23]

„Většina prací v oboru CDA se zaměřuje na analýzu jazyka, respektive na to, jak jazyk figuruje v sociálních procesech. Hlavním předmětem zájmu kritických analytiků/analytiček je ideologická funkce jazyka, tedy role, kterou jazyk hraje při vytváření a udržování vztahů moci a dominance. CDA studuje více či méně skryté strukturální vztahy dominance, diskriminace, moci a kontroly tak, jak se manifestují v jazyku.“[24] Hlavním cílem CDA je určit vztahy, které se nacházejí mezi jazykem, sociálními procesy a mocí. Snaží se tedy propojit sociální analýzu s analýzou lingvistickou.

Za zakladatele kritické diskurzivní analýzy je považován Norman Fairclough, jehož přístup ke studiu diskurzu je založen na sledování změn v jazyce a jejich propojení se změnami, které se odehrávají v kultuře a v celé společnosti. Dle něj má každá událost odehrávající se v diskurzu tři dimenze, jednu na úrovni textu, další na úrovní diskurzní praxe a poslední dimenzí je sociální praxe. V každém projevu můžeme tyto tři dimenze

---

[21]VÁVRA, Martin. Tři přístupy k analýze diskurzu - neslučitelnost nebo možnost syntézy?. *II. Doktorandská sociologická konference FSV a FF UK*. [online]. 2006. [cit. 2015-02-10]. Str. 11-13

[22] ZÁBRODSKÁ, Kateřina. *Variace na gender: poststrukturalismus, diskurzivní analýza a genderová identita*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2009, 197 p. Průhledy, sv. 7. ISBN 80-200-1752-6. Str. 74-75

[23] VÁVRA, Martin. Tři přístupy k analýze diskurzu - neslučitelnost nebo možnost syntézy?. *II. Doktorandská sociologická konference FSV a FF UK*. [online]. 2006. [cit. 2015-02-10]. Str. 7-9

[24] ZÁBRODSKÁ, Kateřina. *Variace na gender: poststrukturalismus, diskurzivní analýza a genderová identita.* Vyd. 1. Praha: Academia, 2009, 197 p. Průhledy, sv. 7. ISBN 80-200-1752-6. Str. 74

identifikovat a přizpůsobit tomu metody zkoumání diskurzu. Každý oddíl by měl být tedy zkoumán vlastní analýzou.[25]

2.4 Foucaltovská historická diskurzivní analýza

Michel Foucault je mnohými odborníky považován za zakladatele diskurzivní analýzy. Jeho pojetí diskurzu není zaměřeno pouze na text nebo promluvu, jak je tomu u předchozích typů, ale soustředí se na jeho mocenskou podmíněnost a jeho mocenský a sociálně-kulturní rozměr. Diskurz je dle Foucaulta chápán jako významová struktura, „jako systém pravidel, prostor, v němž se vytvářejí aktuální výpovědi. Diskurz je v tomto chápání politický fenomén, který jak formuje jednotlivé výpovědi, tak je výpověďmi formován.“[26] Politika a politický boj se uskutečňuje v rámci diskurzu, zároveň je předmětem zápasu i diskurz sám. Studium takového pojetí diskurzu je proto nutné provádět prostřednictvím dílčích výpovědí.

Analýza diskurzu dle Michela Foucaulta je založena na 5 bodech: „(1) diskurz má konstitutivní povahu, konstruuje různé aspekty sociálna, předměty vědění, sociální subjekty apod., (2) elementy diskurzivní praxe nějaké společnosti nebo instituce jsou synchronně i diachronně složitě propojeny […], (3) diskurzivní povahu má i moc […], (4) diskurz má v zásadě politickou povahu, jinak řečeno, mocenské zápasy probíhají prostřednictvím diskurzu, ale zápasí se i o diskurz sám, (5) důležitým aspektem sociální změny je změna diskurzní praxe.“[27]

Foucaltovská historická diskurzivní analýza nenabízí konkrétní metodologii. Zaměřuje se spíše na doporučení, co musí výzkumník hledat, tedy jaké významové struktury. Foucault ve svém díle jmenoval alespoň zásady pro studium diskurzu. „V jádru analýzy diskurzu je rozlišení mezi výpovědí (énoncé) jako základní jednotkou diskurzního projevu, diskurzní formací, která je tvořena pravidly upravujícími rozptyl výpovědí v sociálním prostoru, a diskurzem, tj. souborem určitých existujících výpovědí v sociálním prostoru. Diskurz je soubor výpovědí, jimž je vlastní společný řád jejich rozptylu.“[28] Návodem, jak hledat významové struktury, by mohl být text Neumanna, který popisuje 3 hlavní kroky při

---

[25] HÁJEK, Martin. *Čtenář a stroj: vybrané metody sociálně-vědní analýzy textů*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2014, 226 s. Studie (Sociologické nakladatelství), 101. sv. ISBN 978-807-4191-619. Str. 122

[26] EHRMANN. Recognition of the Armenian Genocide as an Issue in Political Discourse in Armenia, Turkey and selected EU Countries. *Central European Political Studies Review* [online]. 2013. vol. 15, issue 4. [cit. 2015-02-12].

[27] NEKVAPIL, Jiří. Úvodem k monotematickému číslu „Analýza promluv a textů, analýza diskurzu“. *Sociologický časopis* [online]. 2006, roč. 42, č. 2, s. 263-268 [cit. 2015-02-12]. Str. 264-265

[28] HÁJEK, Martin. *Čtenář a stroj: vybrané metody sociálně-vědní analýzy textů*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2014, 226 s. Studie (Sociologické nakladatelství), 101. sv. ISBN 978-807-4191-619. Str. 117

zpracování diskurzivní analýzy: prvním krokem je vymezení zkoumaných textů, jejich zasazení do časového rámce a prostoru. Je nutné zvolit si relevantní primární i sekundární literaturu. Přečtením dostatečného množství textů by měl autor být schopen identifikovat hlavní pozice. Druhým krokem je zmapování dominantní ale i alternativní reprezentace, které zastupují realitu, a nalezení případných asymetrií mezi nimi. Třetím krokem je prozkoumat vrstvení reprezentací diskurzu a jejich nerovnost, protože jednotlivé reprezentace se mohou od sebe lišit v historické hloubce či stupni dominance.[29]

Cílem práce je zkoumat jednotlivé argumenty napříč celým mezinárodním společenstvím. Analýza bude rozdělena do dvou částí. V první části budou analyzovány výroky a prohlášení jednotlivých vybraných států, které se negativně staví k vyhlášení nezávislé Kosovské republiky. Cílem této části analýzy bude odpovědět na otázky: Jaké jsou hlavní argumenty vybraných států pro neuznání nezávislosti Kosova? A dále: Jaké mocenské zájmy mají státy stavící se proti uznání nezávislého Kosova? Hlavními zdroji výzkumu budou prohlášení hlav států, předsedů vlád, ministerstev a dalších členů konkrétních států, kompetentních v otázkách týkajících se mezinárodních vztahů. Výzkum bude omezen na oficiální zahraničněpolitické diskurzy. Stěžejním bodem pro výběr konkrétního textu bude jeho zaměření na téma Kosova a vyhlášení jeho nezávislosti. Výzkum bude zaměřen na jednu hlavní událost, tedy vyhlášení kosovské nezávislosti, ke kterému došlo v únoru roku 2008. Proto časový rámec analyzovaného období bude mezi lety 2008 a 2014. Autorka se bude snažit na otázky dívat diachronně, tedy ne pouze na konkrétní názor daného státu, ale zda došlo ve zmiňovaném období i ke změně přístupu k sledované otázce.

V druhé části analýzy proběhne komparace diskurzivních přístupů jednotlivých států, na základě které autorka bude schopná odpovědět na hlavní výzkumnou otázku: Jak se vyvíjela kritika mezinárodního společenství k vyhlášení nezávislosti Kosova? Hlavním cílem kapitoly bude na základě komparace vybrat hlavní typy argumentů, které státy vedou k neuznání nezávislého Kosova a nalézt případné podobnosti či rozdílnosti přístupů daných států a jejich mocenských pozic, které je k tomu vedou.

Ve foucaltovské historické diskurzivní analýze existují dva základní přístupy ke studiu promluv a textů: první přístup se orientuje na interní vztahy určitých textů, tento přístup je zaměřený spíše lingvisticky. Druhý přístup se orientuje na zapojení konkrétních textů do

[29] NEUMANN, Iver B. Discourse Analysis. In: KLOTZ, Audie a Deepa PRAKASH. *Qualitative methods in international relations: a pluralist guide*. New York: Palgrave Macmillan, 2008, s. 61-77. ISBN 9780230542396. Str. 65-75

širších souvislostí. To znamená, že se snaží ve výzkumné oblasti analyzovat užívání jazyka, který je představen v podobě textů či promluv a studovat, k čemu prostřednictvím užívání jazyka dochází v širších sociálních kontextech.[30] Právě druhý přístup k analýze textů je pro záměry této práce vhodnější. Autorka se nebude snažit analyzovat konkrétní vybrané texty z lingvistického pohledu. Pro zjištění, jak mezinárodní společenství nahlíží na nezávislost Kosova a odkud vychází jeho kritika, je nutné zkoumat širší souvislosti, které byly reakcí na konkrétní texty a události.

[30] NEKVAPIL, Jiří. Úvodem k monotematickému číslu „Analýza promluv a textů, analýza diskurzu“ *Sociologický časopis* [online]. 2006, roč. 42, č. 2, s. 263-268 [cit. 2015-02-12]. Str. 264

3. Historický vývoj Kosova

Území Kosova bylo ve středověku střídavě pod patronací Byzance a Bulharska. Pod nadvládou Srbského státu se ocitlo až koncem 12. století. Kosovo pro Srbsko v té době představovalo zeměpisné centrum, jehož hlavní význam spočíval v bohatém nalezišti nerostných surovin. Význam mělo Kosovo i vzhledem k četným církevním památkám, které se nachází na jeho území již od středověku, a které jsou významným pomníkem srbského kulturního dědictví. V tomto období kosovští Albánci tvořili na území Kosova pouhou menšinu, avšak kontinuálně zastoupenou.[31] Z hlediska současného vývoje je existence srbských historických sakrálních staveb v Kosovu jedním z důvodů, proč Srbsko tak lpí na zachování tohoto území jako součást svého teritoria.

"Klíčovou událost kosovského středověku z hlediska pozdějšího vývoje srbské nacionální ideologie a mytologie představuje slavná bitva s Turky na Kosově poli z 28. června 1389".[32] Většina historických pramenů z doby po události hovoří o srbském vítězství, avšak okamžitý výsledek boje, vzhledem k vysokému počtu ztrát na obou válčících stranách, lze považovat za nerozhodný. V následujícím období, tedy od 15. století až do roku 1912, bylo Kosovo součástí Osmanské říše, kde zůstalo především zemědělskou ekonomikou a zachována byla také těžba nerostných surovin. S příchodem osmanské nadvlády došlo ke změně státního náboženství, kterým se stal sunnitský islám. Většina venkovského obyvatelstva v Kosovu však zůstala křesťanská a měla garantován status chráněného obyvatelstva. Po četných osmansko-habsburských válkách se však postavení křesťanů v Osmanské říši změnilo, a proto koncem 17. století vedly obavy z možných represí k tzv. Velkému stěhování Srbů z Kosova. Toto stěhování nejen že definitivně změnilo demografický poměr v Kosovu ve prospěch Albánců, ale stalo se dalším důležitým bodem srbské národní mytologie.[33]

3.1 Původ konfliktu ve 20. století

Vítězstvím v balkánských válkách se státy jihovýchodní Evropy vymanily ze 450 let trvajícího osmanského područí. Po mnoha staletích vkráčely srbské a černohorské oddíly do mytizovaného kraje. Problém byl v tom, že Kosovo za svůj domov začátkem 20. století nepovažovalo už jen srbské obyvatelstvo, ale také většinové islamizované obyvatelstvo albánské, které se v oblasti usídlovalo ve větší míře od 17. století. Právě tento fakt předurčil

[31] GIRGLE, Patrik. *Kosovo*. 1. vyd. Praha: Libri, 2006, 157 s. Stručná historie států, sv. č. 40. Str. 11-14
[32] Tamtéž, str. 15
[33] GIRGLE, Patrik. *Kosovo*. 1. vyd. Praha: Libri, 2006, 157 s. Stručná historie států, sv. č. 40. Str. 18-21

provincii osud neustálého pření se o dominanci jednoho či druhého etnika v průběhu celého 20. století.[34] Po balkánských válkách bylo tedy Kosovo přičleněno k Srbsku. Kosovští Albánci rozhněvaní odloučením od jejich národního státu se vzbouřili, avšak srbská armáda povstání hravě potlačila. Po první světové válce pařížská mírová konference potvrdila předválečné hranice, což znamenalo, že Kosovo zůstalo pod Srbskou kontrolou. Albánci žijící na kosovském území se opět s oddělením od Albánie nesmířili a až do roku 1924 vedli proti Království SHS[35] partyzánskou válku, která však pro ně neskončila úspěchem.[36]

Národnostní a náboženské menšiny byly v Království SHS po celou dobu jeho existence brány jako nutné zlo, které se čelní politické špičky snažily učinit neškodnými, zejména z ekonomického a politického hlediska.[37] V meziválečných letech bylo zakázáno používání albánštiny. Bělehradská vláda se snažila využít zemědělské reformy pro změnu etnického složení místního obyvatelstva, a to zejména podporou příchodu slovanských obyvatel do oblasti.[38] Navzdory silné podpoře a propagandě se kolonizace nestala masovým jevem a nijak nezměnila etnické složení Kosova. Z ekonomického hlediska patřilo Kosovo k nejzaostalejším regionům v Jugoslávii, převažujícím sektorem bylo zaostalé zemědělství, které zaměstnávalo 87% obyvatelstva. Veškeré politické justiční či policejní orgány byly v rukou Srbů a byly často zneužívány k šikaně. Tradičním prostředkem represe byla konfiskace zbraní, která vyvolávala odpor místního obyvatelstva, ten vedl k násilí a následnému vyhánění kosovských Albánců pryč z federace.[39]

Během druhé světové války jugoslávská vláda přistoupila k mocnostem Osy. S tímto aktem však nesouhlasilo obyvatelstvo ani armáda, proto došlo k puči a nově nastolená vláda usilovala o neutrálnější zahraniční politiku. Odmítnutí spojenectví se Hitlerovi nelíbilo, proto na Jugoslávii v dubnu 1941 zaútočilo německé vojsko. Kosovo se dostalo pod okupační správu Itálie, která jej spojila s Albánií a splnila tak touhu větší části albánské společnosti o vytvoření Velké Albánie. Pod okupační správou byla kosovským Albáncům přiznána určitá práva, která v předchozí době obyvatelstvo postrádalo. Existovala alespoň formální možnost

---

[34] ŠTĚPÁNEK, Václav. *Jugoslávie, Srbsko, Kosovo: kosovská otázka ve 20. století*. Brno: Masarykova univerzita, 2011. Str. 36

[35] Království Srbů, Chorvatů a Slovinců.

[36] BELL, Andrew. *Etnické čistky: Bosna, Kypr, Karabach, Kosovo, Palestina, Bývalý Sovětský svaz, Rwanda a Burundi, Srí Lanka, Transylvánie, Ulster*. Vyd. 1. Překlad Viktor Faktor. Praha: Práh, 2003. Str. 176-177

[37] ŠTĚPÁNEK, Václav. *Jugoslávie, Srbsko, Kosovo: kosovská otázka ve 20. století.* Brno: Masarykova univerzita, 2011. Str. 44

[38] BELL, Andrew. *Etnické čistky: Bosna, Kypr, Karabach, Kosovo, Palestina, Bývalý Sovětský svaz, Rwanda a Burundi, Srí Lanka, Transylvánie, Ulster*. Vyd. 1. Překlad Viktor Faktor. Praha: Práh, 2003. Str. 177

[39] GIRGLE, Patrik. *Kosovo*. 1. vyd. Praha: Libri, 2006, 157 s. Stručná historie států, sv. č. 40. Str. 33-38

národního sebeurčení, povoleno bylo používání národních symbolů či vyučování v albánštině. V tomto období docházelo k násilnému vystěhovávání ale i vraždění srbských kolonistů na území Kosova. Po italské kapitulaci v září 1943 byla Velká Albánie spolu s Kosovem obsazena německými vojsky. Na osvobození Kosova se podílely Národně osvobozenecké armády Jugoslávie, Albánie a Bulharska. Oblast byla protifašistickými spojenci osvobozena v průběhu října a listopadu 1944.[40]

Po druhé světové válce bylo Kosovo přičleněno zpět k Jugoslávii, kde byla vytvořena tzv. Autonomní oblast Kosovo a Metohije. Albánci byli poprvé v historii určeni za svébytnou menšinu a byla jim ústavně zaručena alespoň základní práva. Zlepšující se postavení albánské menšiny v Kosovu bylo narušeno roztržkou Jugoslávie se Stalinem. Albánie se postavila na stranu Stalina, což vedlo k uzavření hranic a přerušení dobře se rozvíjejících kontaktů a spolupráce obou polovin rozděleného národa. Přerušení vzájemných vztahů mělo za následek i zhoršení postavení Albánců v Kosovu.[41]

K mnohdy velice problematickému soužití mezi Srby a kosovskými Albánci se jugoslávská vláda rozhodla v 70. letech přistupovat cestou kompromisů. Tím hlavním byla snaha o maximální zrovnoprávnění albánského etnika s ostatními jugoslávskými národy, které měly status státotvorných národů. Avšak k nelibosti Albánců nebyl splněn jejich požadavek, povýšení Kosova na federální republiku, který požadovali na četných demonstracích. S přijetím nové ústavy v roce 1974 byly posíleny pravomoci této autonomní oblasti a došlo ke zřízení zvláštního fondu na podporu civilizačního, kulturního a hospodářského vzestupu tamního obyvatelstva. V tomto období vznikla celá řada institucí, vznikaly nové školy a byla založena univerzita v Prištině, kde probíhalo vyučování v albánštině. Díky rozvoji školství a zesílením vlivu kosovského albánského tisku, rozhlasu a televize došlo k růstu vzdělanosti, do té doby výrazně zaostalejší albánské populace. Zrovnoprávnění kosovských Albánců se nelíbilo srbskému a černohorskému obyvatelstvu, které pozbylo svého výsadního postavení v provincii a často se cítilo i diskriminováno. Tato situace, ale i nátlak albánského obyvatelstva, způsobily, že od padesátých let do konce roku 1981 se z Kosova vystěhovalo přes sto tisíc Srbů a Černohorců.[42]

---

[40] ŠTĚPÁNEK, Václav. *Jugoslávie, Srbsko, Kosovo: kosovská otázka ve 20. století.* Brno: Masarykova univerzita, 2011. Str. 78-94

[41] GIRGLE, Patrik. *Kosovo*. 1. vyd. Praha: Libri, 2006, 157 s. Stručná historie států, sv. č. 40. Str. 45-47

[42] ŠTĚPÁNEK, Václav. Kosovo od autonomie k protektorátu. In: DOROVSKÝ, Ivan. *Slavistika a balkanistika*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2001, s. 71-89. Litteraria humanitas. Str. 72

Dne 11. března 1981 vypukla v Prištině pokojná studentská demonstrace požadující zlepšení jejich sociálních podmínek. Z obav před opakováním demonstrací místní úřady přijaly přísná opatření k pacifikaci, mimo jiné zatkly organizátory demonstrace. Toto jednání vedlo k rozšíření demonstrací téměř po celém Kosovu. K jejich potlačení byly nasazeny obrovské policejní a vojenské kapacity a jugoslávská vláda následně v oblasti zavedla výjimečný stav a stanné právo.[43] Od toho momentu se v oblasti etnické napětí nadále zvyšovalo. Srbové a Černohorci žijící v oblasti se stali terčem útoků a zastrašování, což vedlo k nárůstu emigrace z oblasti, v letech 1982 až 1986 odešlo asi dvacet tisíc Srbů. Tato situace se nelíbila srbské mocenské garnituře v Bělehradě a jejich protitlak začal po roce 1986 nabývat na síle. Byl stanoven zákaz prodeje nemovitostí mezi Srby a Albánci, který měl snížit míru vystěhovalectví. V řadách místní albánské politické elity docházelo k rozsáhlým čistkám, které vyvrcholily soudními procesy.[44]

Situace v Kosovu, zejména v některých oblastech na poli mezietnických vztahů, nebyla ani po letech budování socialismu a ideologie bratrství, příliš uspokojivá. Pro život v této oblasti „byla v posledních sto padesáti letech pro vzájemné vztahy srbského a albánského etnika ze tří teoreticky známých možných modelů soužití dvou autochtonních etnických skupin v rámci jednoho územního celku – totiž koexistence, asimilace a dominance – typická právě dominance.“[45] V poválečném období lze vývoj mezietnického soužití v Kosovu rozdělit do tří období:

i. Od roku 1945 do roku 1966 se jednalo o srbskou dominanci. Výrazná převaha srbského obyvatelstva byla na řídících funkcích i ve složkách represivních orgánů. Avšak toto podřízené postavení albánského obyvatelstva nebylo založeno pouze na etnicitě, ale spíše na rozdělení společnosti na přátele a nepřátele komunismu.
ii. V období mezi lety 1966 a 1987 začalo srbské obyvatelstvo v oblasti pozbývat svého výhradního postavení, což vyvrcholilo až pocitem diskriminace. Po roce 1966 se etnická převaha v komunistické straně, a tedy i vládnoucího aparátu, začala obracet na albánskou stranu. Postupem času bylo až 90% moci v rukou kosovsko-albánských funkcionářů.

[43] GIRGLE, Patrik. *Kosovo*. 1. vyd. Praha: Libri, 2006, 157 s. Stručná historie států, sv. č. 40. Str. 52-53
[44] BELL, Andrew. *Etnické čistky: Bosna, Kypr, Karabach, Kosovo, Palestina, Bývalý Sovětský svaz, Rwanda a Burundi, Srí Lanka, Transylvánie, Ulster*. Vyd. 1. Překlad Viktor Faktor. Praha: Práh, 2003. Str. 178-179
[45] ŠTĚPÁNEK, Václav. *Jugoslávie, Srbsko, Kosovo: kosovská otázka ve 20. století*. Brno: Masarykova univerzita, 2011, Str. 212

iii. Od roku 1987 docházelo k tlakům na omezení autonomie Kosova. K omezení došlo v roce 1989 a následující období bylo charakteristické vypjatým nacionalismem obou stran a vládou srbské menšiny s využitím represivního aparátu.[46]

V roce 1985 řada srbských intelektuálů připravila memorandum, ve kterém tvrdili, že na srbské obyvatelstvo v Kosovu byla spáchána genocida. Vyzvali tímto Srbsko, aby opětovně prosadilo svou autoritu v provincii. Tato hrozba pro kosovské Srby se stala ideální příležitostí pro Slobodana Miloševiče k posunu v jeho kariéře úředníka komunistické strany.[47] V Kosovu o sobě dal vědět v dubnu roku 1987, když se zúčastnil místního zasedání komunistů. Před budovou se shromáždili Srbové nespokojení se svou situací a došlo k potyčkám s policií. Milošević se davu zastal proslulou větou „Nikdo vás nesmí bít, už nikdy vás nebudou tlouct“. Od této chvíle měl mezi kosovskými Srby nepopíratelnou popularitu.[48]

V následujícím období se Milošević snažil upevnit své postavení odstraněním komunistických špiček v autonomních oblastech, nejdříve se zaměřil na čelní představitele albánské komunistické strany. Útok na populární politiky vyvolal v listopadu 1988 nové vlny protestů, které se rozšířily po celé provincii a vyústily v okupační stávku v šachtách dolu v Trepči. V únoru následovala generální stávka na protest proti přijetí dodatků k srbské ústavě, které de facto rušily politickou autonomii Kosova. Toto rozhodnutí rozpoutalo v březnu 1989 pětidenní nepokoje, při nichž zahynulo minimálně 25 osob a dalších 222 osob bylo zraněno.[49]

3.2 90. léta

Situace v oblasti se ještě dále zhoršila po rozpadu Jugoslávie, kdy vzniklo velké nacionalistické Srbsko. V Kosovu byl rozpuštěn parlament a na všech školách i na univerzitě začala platit nová pravidla, která omezila užívání albánštiny jako vyučovacího jazyka. Došlo k propuštění podstatného množství kosovských Albánců z práce, což mělo negativní dopad zejména na ekonomiku v provincii. V reakci na všechny tyto události se 7. září 1990 sešli bývalí členové oblastního parlamentu a vytvořili stínovou vládu, která rozhodla, že Kosovo bude rovnoprávnou republikou v rámci Jugoslávie. Tento krok byl podpořen tajným referendem, které se konalo v září roku 1991 a jednoznačně podpořilo konání parlamentu. Ten

[46] Tamtéž. Str. 214-216
[47] KER-LINDSAY, James. From autonomy to independence: the evolution of international thinking on Kosovo, 1998–2005. *Journal of Balkan and Near Eastern Studies* [online]. 2009, vol. 11, issue 2, [cit. 2015-03-01]. Str. 143
[48] ŠTĚPÁNEK, Václav. Kosovo od autonomie k protektorátu. In: DOROVSKÝ, Ivan. *Slavistika a balkanistika*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2001, s. 71-89. Litteraria humanitas. Str. 76
[49] Tamtéž. Str. 76-77

na svém dalším setkání zašel ještě dál a v říjnu roku 1991 prohlásil Kosovo za svrchovaný a nezávislý stát.[50]

V květnu 1992 stínová kosovská vláda uspořádala parlamentní a prezidentské volby, kterých se zúčastnilo přibližně 88% oprávněných voličů albánské národnosti. Vítězem se s velkým předstihem stala LDK[51]. Prezidentem byl drtivou většinou zvolen Ibrahim Rugova. Parlament však byl pouhou formální institucí. Hned jeho první zasedání v červnu roku 1992 rozehnala policie a k jeho opětovnému svolání již nikdy nedošlo. Ekonomika v regionu nebyla také v dobré kondici. Po hromadném propouštění v letech 1990 až 1992 se nezaměstnanost albánské populace vyšplhala až na 90%. K jejímu snížení částečně napomohl vznik soukromého podnikání, avšak část nezaměstnaných se podílela na rozvíjení černého trhu a následné kriminalizaci ekonomiky.[52]

Albánská komunita na popud svého prezidenta Rugovy, ale také v reakci na krvavé události na severu bývalé federace, zvolila z počátku cestu nenásilné, pasivní rezistence. Vzhledem k srbskému angažmá v konfliktech v Bosně a Chorvatsku se ani bělehradská vláda příliš nesoustředila na dění v Kosovu a nezakročila proti představitelům albánské vlády. Došlo ke vzniku stínové republiky, jež zahrnovala i stínové instituce školství či zdravotnictví. V období boje v okolních státech byla tato stínová republika ze strany Srbska tolerována.[53] V provincii docházelo k vybírání dobrovolných daní od všech kosovských Albánců, kteří pracovali či vlastnili půdu. Do stínového rozpočtu přispívali taktéž pracovníci v diaspoře, 90 % z takto vybraných prostředků bylo určeno na paralelní systém vzdělávání a zbytek byl věnován na sport a kulturní aktivity. V provincii tedy nastala situace tzv. klidu před bouří. Během tohoto období byla mezi kosovskými Albánci rozšířená emigrace zejména do západní Evropy.[54]

Na poli mezinárodního společenství nebyla Kosovu až do roku 1998 věnována přílišná pozornost. Daytonské mírové dohody z roku 1995 ukončující konflikt v Bosně uznaly Svazovou republiku Jugoslávii a Kosovo bylo považováno za její neoddělitelnou součást.

---

[50] BELL, Andrew. *Etnické čistky: Bosna, Kypr, Karabach, Kosovo, Palestina, Bývalý Sovětský svaz, Rwanda a Burundi, Srí Lanka, Transylvánie, Ulster*. Vyd. 1. Překlad Viktor Faktor. Praha: Práh, 2003. Str. 179

[51] Demokratická liga Kosova byla moderní politické opozice kosovských Albánců, která se jako společná platforma svazu svobodných odborů, novinářů a spisovatelů, zformovala v prosinci roku 1989. GIRGLE, Patrik. *Kosovo*. 1. vyd. Praha: Libri, 2006, 157 s. Stručná historie států, sv. č. 40. ISBN 80-727-7330-5. Str. 72

[52] GIRGLE, Patrik. *Kosovo*. 1. vyd. Praha: Libri, 2006, 157 s. Stručná historie států, sv. č. 40. Str. 78-81

[53] ŠTĚPÁNEK, Václav. Kosovo od autonomie k protektorátu. In: DOROVSKÝ, Ivan. *Slavistika a balkanistika*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2001, s. 71-89. Litteraria humanitas. Str. 78

[54] *The Kosovo report: conflict, international response, lessons learned*. New York: Oxford University Press, 2000, 372 p. ISBN 0199243085. Str. 46-47

Mocnosti nepodnikly žádné kroky na podporu osamostatnění této provincie, omezily se pouze na kritiku porušování lidských práv. Proto v období 1993 až 1997 hrály roli mezinárodního garanta v Kosovou pouze nevládní a humanitární organizace, jako Červený kříž či *Amnesty International*. Výsledek Daytonu byl v Kosovu přijat velice nelibě. Představitelé kosovských Albánců doufali, že v rámci mírových rozhovorů se na mezinárodní scéně bude řešit i status Kosova. K tomu však nedošlo, a proto mezi dosud umírněnými Albánci začalo docházet k přesvědčení, že cesta nenásilného odporu nevede k výsledkům, a že jedinou možností, jak upoutat mezinárodní pozornost, je násilná revolta.[55]

Od roku 1996 na území provincie stále více začala působit Kosovská osvobozenecká armáda (UCK)[56], která začala podnikat teroristické útoky na policii, ale i na srbské uprchlíky z Bosny a Hercegoviny. Strategie UCK byla zaměřena na mezinárodní komunitu. Záměrně provokovali srbský režim, aby dosáhli mezinárodní intervence. „Do vypuknutí občanské války v roce 1998 nepředstavovala UCK masové a příliš nebezpečné guerillové hnutí, nýbrž tajnou a v podstatě elitní organizaci, jejíž struktura, vedení a aktivity zůstávají dodnes zahaleny celou řadou spekulací.“[57] Kurz pasivního odporu se v září roku 1996 snažil ještě udržet Ibrahim Rugova, když se v Bělehradu domluvil s Miloševičem na návratu albánských žáků a studentů do škol. Tato dohoda však v praxi nebyla nikdy realizována, což vyvolalo v září 1997 několikatisícové demonstrace studentů, které byly krutě potlačeny, a mnoho z protestujících bylo uvězněno.[58]

Přelomovým momentem se stalo zhroucení albánského státního systému a institucí v roce 1997. Došlo k vyplenění skladů albánské armády a jejich obsah se dostal k členům UCK, kteří zde mohli, rovněž díky kolapsu bezpečnostního systému v severní Albánii, organizovat výcvikové tábory. V následujících měsících hnutí zintenzivnilo své operace a začátkem roku 1998 UCK útočilo čím dál častěji a mělo pod kontrolou části provincie. Na toto jednání reagovala i srbská policie, která zintenzivnila represivní chování. Humanitární

---

[55] GIRGLE, Patrik. *Kosovo*. 1. vyd. Praha: Libri, 2006, 157 s. Stručná historie států, sv. č. 40. ISBN 80-727-7330-5. Str. 85-89

[56] Jako kolébka UCK je označována vesnice Dolní Prekaz. Hlavním iniciátorem se stala rodina Jashariových, která prodělala vojenský výcvik v Albánii. Pokládali ozbrojený konflikt za nejúčinnější prostředek k dosažení nezávislosti. V průběhu 90. let se k rodině přidávali další kosovští Albánci, kteří sdíleli stejný názor na budoucnost Kosova. Hlavní členové byli studenti pozdních 80. let, kteří následně studovali nebo pracovali v zahraničí. STOJAROVÁ, Věra. *Současné bezpečnostní hrozby západního Balkánu: kritická analýza konceptu bezpečnosti Kodaňské školy*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2007, 295 s. Politologická řada, sv. č. 26. Str. 86-87

[57] GIRGLE, Patrik. *Kosovo*. 1. vyd. Praha: Libri, 2006, 157 s. Stručná historie států, sv. č. 40. ISBN 80-727-7330-5. Str. 90

[58] ŠTĚPÁNEK, Václav. Kosovo od autonomie k protektorátu. In: DOROVSKÝ, Ivan. *Slavistika a balkanistika*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2001, s. 71-89. Litteraria humanitas. Str. 80-83

organizace dokumentovaly četné případy policejního týrání etnických Albánců, včetně svévolného zatýkání, zadržování, fyzického zneužívání či mimosoudního zabíjení. Takovéto chování policie nebylo zaměřeno pouze na členy UCK, ale i členy LDK, aktivisty a další civilisty.[59]

V únoru 1998 těžce ozbrojené jugoslávské síly zaútočily na oblast ovládanou UCK Drenici. Proti bojujícím Albáncům byly použity obrněné jednotky a vrtulníky. Boje probíhaly několik dnů a jako jejich odezva propukly protesty v Prištině, které byly taktéž násilně rozehnány, a zraněno bylo téměř 300 civilistů.[60] V důsledku zhoršení situace v regionu se na začátku března sešla kontaktní skupina, politický orgán složený z Velké Británie, Francie, Německa, Itálie, Ruska a USA. Ta požadovala formální jednání mezi Bělehradem a zástupci kosovských Albánců a vyzvala ke zbrojnímu embargu. Brzy po tom Rada bezpečnosti OSN přijala rezoluci č. 1160 odsuzující nadměrné použití síly srbskými jednotkami proti civilistům a teroristické činy UCK. Rovněž bylo zavedeno zbrojní embargo na Jugoslávii a požadována autonomie pro Kosovo. Washington zahájil mírový proces mezi oběma znepřátelenými stranami. Z obavy přílišné dominance USA, Rusko zatlačilo na Miloševiče, aby omezil akce srbských ozbrojených jednotek.[61]

Na konci května se odhadovalo, že od příchodu jugoslávské armády do Kosova bylo zabito asi 300 lidí a přibližně 12tis. lidí bylo nuceno uprchnout do Albánie. Rada OBSE se rozhodla vyslat na kosovsko-albánskou hranici pozorovací misi. Ta zde působila od června a ihned hlásila vojenskou činnost podél hranic. V průběhu léta i nadále docházelo k bojům mezi UCK a jugoslávskou armádou, ty vyvrcholily v srpnu, kdy bylo 200 až 300 tisíc Albánců vyhnáno ze svých domovů v důsledku ostřelování měst a vesnic.[62] Již od června 1998 začalo velení NATO zvažovat možný ozbrojený úder, pokud by došlo k selhání diplomatických prostředků. Formální krok představovalo schválení operačního plánu vzdušné intervence na zasedání NATO v Bruselu. Tento krok byl učiněn bezprostředně po vydání rezoluce č. 1199 23. září, která požadovala zastavení palby, návrat uprchlíků a zahájení dialogu. Srbské jednotky však i přes mezinárodní iniciativu pokračovaly v ofenzivě, proto NATO přistoupilo k ultimátu, ve kterém mělo Srbsko do 96 hodin stáhnout své vojáky, jinak by došlo k zahájení

[59] *The Kosovo report: conflict, international response, lessons learned*. New York: Oxford University Press, 2000, 372 p. ISBN 0199243085. Str. 52-53
[60] Tamtéž. Str. 68
[61] KER-LINDSAY, James. From autonomy to independence: the evolution of international thinking on Kosovo, 1998–2005. *Journal of Balkan and Near Eastern Studies* [online]. 2009, vol. 11, issue 2, [cit. 2015-03-08]. Str. 144
[62] *The Kosovo report: conflict, international response, lessons learned*. New York: Oxford University Press, 2000, 372 p. ISBN 0199243085. Str. 72-74

letecké kampaně. Jednání s Miloševičem vedl R. Holbrooke, jemuž se podařilo rychle vyjednat dohodu, dle které mělo dojít k bezprostřednímu stažení srbských jednotek, a v oblasti měla být rozmístěna Kosovská ověřovací mise OBSE.[63] Listopad se vyvíjel v duchu pokusů o bilaterální rozhovory o budoucnosti Kosova mezi srbskou vládou a neoficiálními představiteli kosovských Albánců. Jednotlivé strany sporu však nejednaly společně, ale za pomoci zprostředkovatele, kterým byl americký velvyslanec v Makedonii Ch. Hill. Žádné dohody se však dosáhnout nepodařilo. Mezitím oblasti, opuštěné srbskými jednotkami po dohodě Miloševiče a Holbrooka, byly obsazeny příslušníky UCK.[64]

3.3 Kritický rok 1999

Od ledna 1999 se boje mezi UCK a jugoslávskými jednotkami opětovně rozhořely naplno, během prvních 11 dní nového roku zemřelo 21 lidí. Jugoslávská armáda se do Kosova přesunula ve velkém počtu. Její jednotky si rozdělily Kosovo do několika zón a v podstatě tak albánské obyvatelstvo uzavřeli v jejich domovech. Dle některých analytiků se jednalo o přípravnou taktiku pro etnické čistky.[65] Milošević mylně věřil, že Rusko zabrání Severoatlantické alianci v leteckých úderech a pokračoval v represích proti kosovskému obyvatelstvu. Avšak západním mocnostem trpělivost došla v lednu 1999, po nalezení 45 těl Albánců v obci Račak. Následovala jednání kontaktní skupiny. Byla uskutečněna mírová konference ve francouzském Rambouillet, na okraji Paříže, kam byla pozvána srbská strana i členové UCK. Účastníkům bylo řečeno, že se během 14 dní musí domluvit na mírové smlouvě, v opačném případě budou muset čelit následkům. Počáteční diskuze však byly bezvýsledné. Mezinárodní zprostředkovatelé proto předložili jimi vypracovanou smlouvu, jejímž jádrem bylo odzbrojení UCK, stažení srbských sil a dohled vojáků NATO na situaci v regionu. Mělo dojít k obnovení kosovské autonomie a budoucí status provincie měl být projednán po třech letech.[66]

Navrhovaný dokument v podstatě nevyhovoval ani jedné ze stran konfliktu. Zatímco delegace kosovských Albánců neochotně souhlasila, že přijme podmínky smlouvy, Milošević dokument jednoznačně odmítl. Ačkoliv smlouva potvrdila jugoslávskou suverenitu nad

---

[63] GIRGLE, Patrik. *Kosovo*. 1. vyd. Praha: Libri, 2006, 157 s. Stručná historie států, sv. č. 40. ISBN 80-727-7330-5. Str. 100-102

[64] ŠTĚPÁNEK, Václav. Kosovo od autonomie k protektorátu. In: DOROVSKÝ, Ivan. *Slavistika a balkanistika*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2001, s. 71-89. Litteraria humanitas. Str. 86-87

[65] *The Kosovo report: conflict, international response, lessons learned*. New York: Oxford University Press, 2000, 372 p. ISBN 0199243085. Str. 80

[66] KER-LINDSAY, James. From autonomy to independence: the evolution of international thinking on Kosovo, 1998–2005. *Journal of Balkan and Near Eastern Studies* [online]. 2009, vol. 11, issue 2, [cit. 2015-03-08]. Str. 145

Kosovem, dávala silám NATO možnost pohybovat se po celém území Jugoslávie, s čímž Miloševič nesouhlasil. Dne 24. března 1999 tak Severoatlantická aliance zahájila leteckou operaci vůči Jugoslávii útokem na vojenské a strategické cíle v Kosovu. Tato akce nedisponovala schválením Rady bezpečnosti OSN, a neměla ani pevný plán, čeho má být jejím prostřednictvím dosaženo.[67]

Před začátkem kampaně provincii z bezpečnostního hlediska opustily jednotky Kosovské ověřovací mise. Jejich odchod a chaos vyvolaný leteckými údery využila srbská armáda k zintenzivnění svých akcí a snaze o etnické vyčištění provincie prostřednictvím masového vyhánění albánského obyvatelstva. Během následujícího konfliktu trvajícího 78 dní dosáhl počet albánských uprchlíků z Kosova čísla 863 tisíc. Většina z nich nalezla útočiště v sousední Makedonii a Albánii. Dalších téměř 600 tisíc vnitřně vysídlených osob se pokoušelo nalézt útočiště v kosovských horách. Celkově tedy své domovy muselo opustit téměř 90% albánské populace. Vyhánění obyvatelstva probíhalo v několika vlnách, jejichž největší intenzita byla na konci dubna. Následně se srbské jednotky soustředily na boj s UCK, která na druhou stranu vyháněla kosovsko srbské obyvatelstvo, jehož úprk nastal zejména po odchodu jugoslávských a srbských vojsk.[68]

Dne 9. května se sešla v Německu skupina států G8 a vypracovala sedmi bodový plán řešení kosovské otázky. Dle tohoto mírového plánu mělo dojít k okamžitému ukončení represí a násilí v Kosovu, stažení jugoslávské armády, návratu všech uprchlíků a Kosovu měla být přiznána značná autonomie v rámci Jugoslávie. Za pomoci Ruska v červnu Miloševič přijal podmínky příměří. Následně rozhodnutí ratifikoval jugoslávský parlament. Letecké operace NATO byly oficiálně ukončeny 10. června. Ve stejný den Rada bezpečnosti OSN ratifikovala rezoluci číslo 1244, která v oblasti ustanovila dočasnou správní misi.[69]

Kosovo, z formálního hlediska stále součástí Srbska, bylo tedy spravováno Dočasnou správní misí Spojených národů (UNMIK). Hlavním představitelem mise byl guvernér, který měl dohlížet na zajištění a prosazování míru, demokracie, stability a samosprávy regionu Kosova, dokud nebude opětovně navráceno Srbsku. Pro zajištění bezpečnosti mu bylo nápomocno nejdříve 48 000, později 17 000 příslušníků KFOR rozmístěných v několika

---

[67] ŠTĚPÁNEK, Václav. Kosovo od autonomie k protektorátu. In: DOROVSKÝ, Ivan. *Slavistika a balkanistika*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2001, s. 71-89. Litteraria humanitas. Str. 88

[68] GIRGLE, Patrik. *Kosovo*. 1. vyd. Praha: Libri, 2006, 157 s. Stručná historie států, sv. č. 40. ISBN 80-727-7330-5. Str. 107-109

[69] *The Kosovo report: conflict, international response, lessons learned*. New York: Oxford University Press, 2000, 372 p. ISBN 0199243085. Str. 95-96

sektorech.[70] Bývalí bojovníci UCK vstoupili po ukončení konfliktu do politiky i do nově se formujících kosovských policejních a vojenských složek. Někteří členové soustředili veškerou svou aktivitu do organizovaného zločinu. Nejvyšší politický představitel UCK Hashim Thaci založil Stranu demokratického pokroku Kosova, jejímž hlavním cílem byla nezávislost Kosova.[71]

3.4 Dočasná správní mise OSN

UNMIK byla pověřena vytvářením podmínek pro navazování a dohlížení na vytváření prozatímních demokratických institucí a zajištění podmínek pro klidný a normální život všech obyvatel Kosova. I po bombardování a odvetných útocích kosovských Albánců proti srbským obyvatelům provincie, mezinárodní úředníci stále viděli možnost dosáhnout dohody založené na určité formě autonomie, jakmile se situace v provincii uklidní. Taková vidina vývoje však nebyla přípustná pro kosovské Albánce, kteří poté, co se jim podařilo zajistit mezinárodní intervenci NATO na podporu jejich ozbrojeného tažení proti Srbsku, požadovali mezinárodní protektorát jen na omezenou dobu, měl být podle nich pouhou předehrou k nezávislosti.[72]

Raba bezpečnosti prostřednictvím rezoluce 1244 udělila misi UNMIK pravomoci nad územím a obyvatelstvem Kosova, včetně pravomocí legislativních, výkonných a správy soudnictví. K hlavním úkolům mise patřilo provádění základních funkcí civilní správy a podpora vytváření základní autonomie a samosprávy v provincii. Měla dohlížet na vývoj politické správy a dodržování lidských práv a podporovat rekonstrukci klíčových institucí a infrastruktury.[73]

Dle rezoluce 1244 je UNMIK postavena na 4 pilířích:

I. Vyřešení humanitárních záležitostí pod záštitou UNHCR
II. Civilní správa provincie vedená UNMIK
III. Demokratizace a budování institucí vedená OBSE
IV. Ekonomický rozvoj a pomoc v hospodářství ze strany Evropské unie

---

[70] THOMAS, Nigel a Krunoslav MIKULAN. *Válka v Jugoslávii: Bosna, Kosovo a Makedonie 1992-2001*. 1. vyd. Ilustrace Darko Pavlović. Praha: Grada, 2008, 64 s., [8] s. barev. obr. příl. Elita. ISBN 978-802-4723-754. Str. 51

[71] STOJAROVÁ, Věra. *Současné bezpečnostní hrozby západního Balkánu: kritická analýza konceptu bezpečnosti Kodaňské školy*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2007, 295 s. Politologická řada, sv. č. 26. Str. 94-95

[72] KER-LINDSAY, James. From autonomy to independence: the evolution of international thinking on Kosovo, 1998–2005. *Journal of Balkan and Near Eastern Studies* [online]. 2009, vol. 11, issue 2, [cit. 2015-03-09]. Str. 147

[73] UNMIK United Nations Interim Administration Mission in Kosovo: UNMIK Background. *United Nation* [online]. [cit. 2015-03-13].

Od okamžiku ukončení války v oblasti dále působí vojenské jednotky pod vedením NATO, mise KFOR, které měly za úkol udržovat příměří, demilitarizovat UCK, odradit případné obnovení nepřátelství a nastolit v Kosovu bezpečné prostředí k životu. V oblasti působila také celá řada nevládních organizací. Na bezpečnostní misi v Kosovu se podílelo i Rusko, jehož jednotky působily v rámci KFOR. Zatímco účast na misi probíhala relativně bez problémů, diplomatické vztahy mezi Ruskem a západními mocnostmi se zásahem NATO prudce zhoršily. Moskva si stěžovala, že bezpečnostní situace v Kosovu se po intervenci NATO spíše zhoršila, kritizovala ICTY, že se zaměřuje pouze na srbské zločiny a nevyšetřuje zločiny spáchané členy UCK vůči nealbánskému obyvatelstvu. Rusko také obviňovalo orgány OSN, že nedodržují rezoluci Rady bezpečnosti 1244 a dožadovalo se co nejdříve vyřešit budoucí status Kosova.[74]

Situace na politické scéně v Kosovu byla po ukončení bojů kritická. Byla zde zhroucená státní správa, respektive o moc zde bojovaly dvě správy. První pod vedením Ibrahima Rugovy a LDK, jejíž legitimita vzešla z posledních voleb z roku 1990. Druhou správou byla prozatímní vláda v Kosovu pod vedením premiéra Hashima Thaciho, člena UCK, který měl autoritu vzešlou z jednání v Rambouillet. Ještě horší byla však situace mezi obyvatelstvem. Srbské a romské obyvatelstvo se stalo terčem odvetných útoků. Na denním pořádku byly etnicky motivované vraždy a mnoho Srbů, kteří neodešli spolu s jugoslávskými jednotkami, bylo násilně vyháněno z domovů. Velkým problémem byly také v oblasti působící albánské mafiánské struktury zaměřující se na obchod s drogami či prostituci. Neexistoval systém efektivního soudnictví. [75]

Dočasná správní mise postupně nahradila politiky UCK vlastními pracovníky a po prvních komunálních volbách v říjnu 2000 i místními volenými úředníky. Klíčovým úspěchem bylo vytvoření a výcvik kosovské policie, ve které sloužili jak kosovští Albánci, tak Srbové. Po přijetí ústavního rámce došlo k všeobecným volbám a následnému vytvoření parlamentu, vlády a zvolen byl také prezident. Moc měla být postupně přesouvána od správní mise na kosovské instituce. Prvotní plán UNMIK byl nazýván Standardy před statusem, jehož cílem bylo odložit otázky týkající se konečného statusu Kosova tak dlouho, jak to bude možné a přitom v provincii nastavit normy pro vládu v podání tzv. Prozatímních orgánů samosprávy (PISG). Standardy představovaly cíle, které Kosovo musí dosáhnout před

---

[74] *The Kosovo report: conflict, international response, lessons learned*. New York: Oxford University Press, 2000, 372 p. ISBN 0199243085. Str. 100-103
[75] Tamtéž. Str. 104-113

jednáním o budoucím statusu. Ty zahrnovaly osm oblastí – fungující demokratické instituce, právní stát, svoboda pohybu, návrat komunit a jejich členů do oblasti, hospodářství, fungující vlastnická práva, dialog mezi Prištinou a Bělehradem a Kosovské ochranné síly. Těchto cílů se za pomoci mezinárodních pracovníků pomalu začínalo dosahovat.[76]

Avšak v březnu roku 2004 situace v Kosovu začala být napjatá, docházelo k častějším potyčkám mezi jednotlivými etniky. 16. března se tři albánští chlapci utopili v řece Ibar, dle sdělovacích prostředků byli do řeky zahnáni psy, kteří patřili Srbům. Následovaly nepokoje a ozbrojené potyčky, které přerostly v nejhorší boje od roku 1999. I přes úsilí jednotek KFOR se násilí rozšířilo po celé provincii. Dopad nepokojů byl obrovský, 19 lidí bylo zabito, přes tisíc lidí zraněno a mnoho domů, včetně kostelů a klášterů bylo vypáleno. Nepokoje měly velice nepříznivý vliv na vztahy mezi komunitami. Zhroutil se vztah mezi Bělehradem a Prištinou. Byly zastaveny rozhovory mezi kosovskými PISG a srbskou vládou. Byla to také rána pro postavení UNMIK a KFOR. Ukázalo se, jak málo tyto organizace za pět let postoupily v usmíření mezi oběma etniky. Vědomí, že mezinárodní společenství nebylo schopné v Kosovu zastavit násilí, změnilo debatu o konečném statusu. Bylo jasné, že tato otázka musí být vyřešena co nejdříve.[77]

Generální tajemník Kofi Annan v roce 2005 vyslal do oblasti norského velvyslance a žádal o vypracování zprávy, kdy budou moci začít jednání o konečném statusu. Velvyslanec ve svém 16 stránkovém hodnocení v říjnu 2005 uvedl, že pokrok v zavádění norem OSN je nerovnoměrný. Podle něj bylo vytvořeno pouze málo opatření pro multietnickou společnost. I přesto měly být jednání zahájena co nejdříve. Mírové rozhovory probíhaly od roku 2006 ve Vídni a dohlížel na ně bývalý finský prezident Martti Ahtisaari. Jednání však byla chaotická a bezvýsledná. Srbsko a kosovští Albánci se nedokázali shodnout na nejdůležitějším konečném statusu území, tedy zda bude Kosovo nezávislé nebo nikoliv. Nakonec po 11 měsících bezvýsledného jednání Ahtisaari sestavil vlastní plán, který navrhoval nezávislost pod mezinárodním dohledem. Plán obsahoval ustanovení týkající se kosovské vlastní ústavy, vlajky, hymny i armády, a zároveň garantoval zajištění náboženských a jazykových práv

[76] JUDAH, Tim. *Kosovo: what everyone needs to know*. New York: Oxford University Press, 2008, xxii, 184 p. ISBN 978-019-5373-455. Str. 94-109

[77] KER-LINDSAY, James. From autonomy to independence: the evolution of international thinking on Kosovo, 1998–2005. *Journal of Balkan and Near Eastern Studies* [online]. 2009, vol. 11, issue 2, [cit. 2015-03-13]. Str. 150-151

etnické menšině kosovských Srbů. Plán byl předložen Radě bezpečnosti 26. března 2007, kde ho Rusko úspěšně zablokovalo.[78]

3.5 Vyhlášení nezávislosti

V srpnu 2007 se hlavní představitelé USA, Ruska a Evropské unie dohodli, že budou vést další jednání o budoucím statusu Kosova, avšak ani tentokrát strany nebyly schopné najít společný postoj.[79] Mise tzv. Trojky byla již předem odsouzena k neúspěchu, protože již všichni tušili, že kompromis mezi Srby a Albánci nebude možný. Obě strany neměly motivaci k tomu, aby se dohodly. Albánci by nepřistoupili na nic menšího než na nezávislost, což američtí a evropští úředníci považovali za jediné reálné řešení. Podobně Srbové spoléhali na svého ruského spojence, že jakoukoliv dohodu obsahující kosovskou nezávislost bude v Radě bezpečnosti vetovat a nedovolí ani vstup nezávislého Kosova do OSN.[80]

V Kosovu se v listopadu konaly volby, z nichž vítězně vyšel Hashim Thaci, bývalý politický velitel UCK, který se tak stal premiérem. S příchodem nového roku bylo kosovské obyvatelstvo v očekávání. Na zasedání parlamentu dne 17. února 2008, kterému předsedal premiér Thaci, bylo slavnostně jednomyslně 109 poslanci schváleno Prohlášení o nezávislosti Kosovské republiky.[81] V prohlášení bylo uvedeno, že Kosovo se prohlašuje za demokratickou, sekulární a mnohonárodnostní republiku, která se bude řídit zásadami zákazu diskriminace a stejné ochrany menšin podle zákona. Bude chránit a prosazovat práva všech komunit v Kosovu a vytvářet podmínky nezbytné pro jejich efektivní účast v politických a rozhodovacích procesech. V deklaraci se taktéž Kosovo zavázalo k dodržování Ahtisaariho plánu a rezoluce 1244. Bylo zde uvedeno, že kosovské vyhlášení nezávislosti nemá být precedentem, ale vychází ze speciální situace rozpadu Jugoslávské federace. V prohlášení byla také deklarována touha integrace do euroatlantických struktur.[82]

Po vyhlášení nezávislosti Kosova a přijetí nové ústavy dne 15. června 2008 se úkoly mise UNMIK výrazně změnily. Její úloha nadále spočívala v podpoře bezpečnosti, stability a dodržování lidských práv prostřednictvím zapojení všech obyvatel Kosova, vedením v Prištině i Bělehradu a s regionálními mezinárodními činiteli. V regionu nadále působily

---

[78] JUDAH, Tim. *Kosovo: what everyone needs to know*. New York: Oxford University Press, 2008, xxii, 184 p. ISBN 978-019-5373-455. Str. 111-114

[79] UNMIK United Nations Interim Administration Mission in Kosovo: UNMIK Background. *United Nation* [online]. [cit. 2015-03-13].

[80] JUDAH, Tim. *Kosovo: what everyone needs to know*. New York: Oxford University Press, 2008, xxii, 184 p. ISBN 978-019-5373-455. Str. 140

[81] Tamtéž. Str. 142-144

[82] Kosovo Declaration of Independence. In: *Assembly Republic of Kosovo* [online]. Pristina, 17 February 2008 [cit. 2015-03-14].

mise Evropské unie EULEX, která měla podporovat právní stát v Kosovu, Severoatlantická aliance prostřednictvím mise KFOR měla v regionu udržovat bezpečnost a s prosazováním lidských práv a demokracie pomáhala OBSE.[83] Přímo v provincii probíhaly ve dnech následujících po vyhlášení nezávislosti odlišné akce. Kosovští Albánci slavili v ulicích a provolávali slávu nejen svým politikům, ale i USA a dalším evropským státům, jež jim vyjadřovaly v jejich boji o nezávislost podporu. Na druhou stranu se tisíce kosovských Srbů shromáždilo v Mitrovici na protest k tomuto k prohlášení nezávislosti, další protesty vypukly na území celého Srbska. Bělehradská vláda oznámila, že Srbsko považuje prohlášení za neplatné. Bylo dokonce nazváno závažným trestným činem proti ústavě a bezpečnosti srbského státu.[84]

Pro nový stát je vyhlášení jeho nezávislosti pouze prvotním krokem. Důležité je také jeho uznání na poli mezinárodní společnosti. Po vyhlášení kosovské nezávislosti však bylo mezinárodní společenství tímto jednostranným aktem ostře rozděleno. Zatímco Británie, Francie a Německo Kosovo uznaly velmi rychle, Rusko požadovalo uspořádání mimořádné schůze Rady bezpečnosti, kde by bylo prohlášení nezávislosti považováno za neplatné. Rada se však neshodla na jednotném stanovisku. Generální tajemník OSN vyzval všechny státy zainteresované v této otázce ke zdržení se násilí a prohlášení, které by mohla ohrozit mír a bezpečnost v Kosovu a jeho okolí.[85] Jak můžete vidět v následujícím grafu, počet států oficiálně uznávajících Kosovo se ke konci roku 2014 vyšplhal k číslu 110. Kosovo je uznáno třemi z 5 stálých členů Rady bezpečnosti, všemi členy seskupení G7, 34 členy Rady Evropy z celkových 47 či 14 z celkových 22 členů Ligy arabských států. Z 28 členné Evropské unie Kosovo uznává 23 států.[86] Španělsko, Řecko, Kypr, Slovensko a Rumunsko nesouhlasí s uznáním Kosova.[87] Hlavní důvody, jež státy vedou ke kritickému postavení k vyhlášení nezávislosti, budou analyzovány v následující kapitole.

---

[83] UNMIK Mandate. *UNMIK United Nations Interim Administration Mission in Kosovo* [online]. [cit. 2015-03-14].

[84] JUDAH, Tim. *Kosovo: what everyone needs to know*. New York: Oxford University Press, 2008, xxii, 184 p. ISBN 978-019-5373-455. Str. 146-147

[85] BILEFSKY, Dan. Kosovo Declares Independence from Serbia. In: *Global Policy Forum* [online]. February 18, 2008 [cit. 2015-03-14].

[86] Recognition Information and Statistics. *KosovoThanksYou* [online]. 2015 [cit. 2015-03-14].

[87] BILEFSKY, Dan. Kosovo Declares Independence from Serbia. In: *Global Policy Forum* [online]. February 18, 2008 [cit. 2015-03-14].

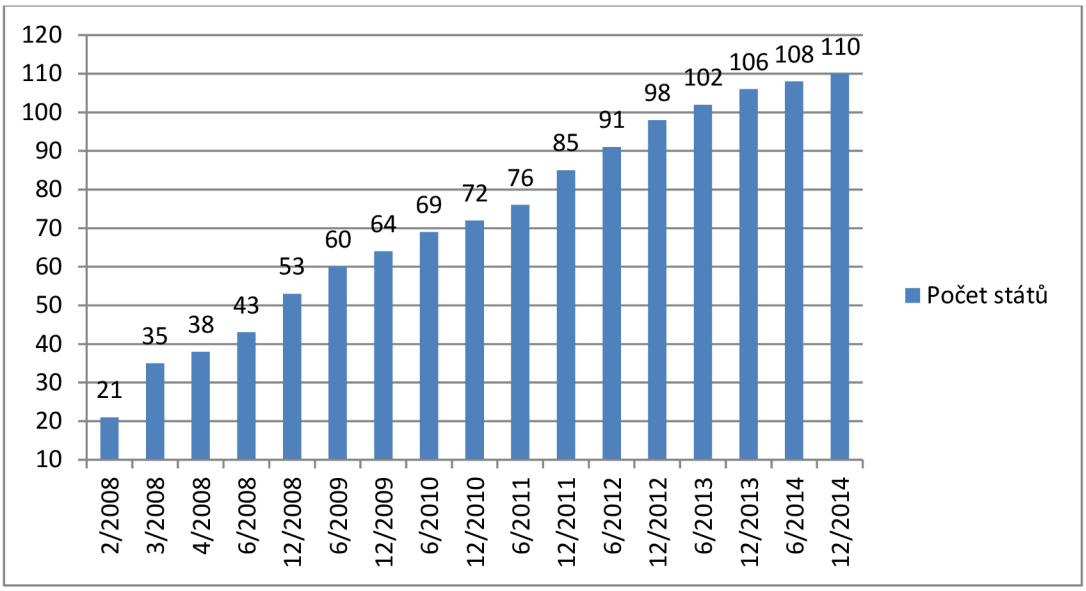

Obrázek 1: Počet států oficiálně uznávajících Kosovo **Zdroj**: Autorka diplomové práce. **Data**: KOSOVO THANKS YOU. Who Recognized Kosova/Kosovo as an independent state? [online]. 2014 [cit. 2015-03-14]

4. Analýza kritiky konkrétních států

Tato kapitola se bude věnovat diskurzivní analýze kritiky jednotlivých států. Autorka pro analýzu vybrala celkem 9 států. Prvním státem je samozřejmě Republika Srbská, kterou pojí s Kosovem několika set letá historie, a ze které se Kosovo počátkem roku 2008 oddělilo. Následují dva stálí členové Rady bezpečnosti Organizace spojených států – Rusko a Čína, bez jejichž souhlasu by se Kosovo nemohlo stát členem této mezinárodní organizace, a tak plnoprávným subjektem na poli mezinárodních vztahů. Dalším analyzovaným státem bude Bosna a Hercegovina, která jakožto sousední stát s velice křehkým státoprávním uspořádáním se o otázku Kosova velice zajímá. Na závěr bude analyzováno pět členských států Evropské unie, které se z různých důvodů vyjadřují ke Kosovské nezávislosti negativně, a bez jejichž souhlasu by Kosovo nemohlo pokračovat na své cestě integrace do této důležité organizace, jak jej označilo v dokumentu prohlašujícím nezávislost.

4.1 Republika Srbsko

Srbská pozice k otázce nezávislosti Kosova je všeobecně známá a jednoznačně negativní. Srbsko považuje Kosovo za své historické území, kolébku své státnosti i duchovnosti, a prohlašuje, že se ho nikdy dobrovolně nevzdá. Srbský prezident Boris Tadić řekl ještě před kosovským vyhlášením nezávislosti, že Srbsko nemůže akceptovat rozdělení jeho země. Varoval EU i USA před pokračujícími podpůrnými akcemi pro Kosovo. Jeho kroky by totiž mohly vytvořit nebezpečný precedent, který by mohl rozdmýchat staré ale i nové konflikty na Balkáně. Precedent, kterým by Srbsko bylo rozděleno proti jeho vůli, by mohl následně vést k eskalaci mnoha existujících konfliktů, reaktivaci řady zmrazených konfliktů či podněcovat konflikty nové.[88]

V den vyhlášení Kosovské nezávislosti, srbský prezident prohlásil, že Srbsko nikdy neuzná nezávislost Kosova. Srbsko reagovalo a bude reagovat všemi mírovými, diplomatickými a právními prostředky, aby zrušilo tento čin spáchaný kosovskými institucemi.[89] Srbský ministr zahraničí Vuk Jeremić uvedl, že srbské úřady bezprostředně po jednostranném vyhlášení nezávislosti srbské jižní provincie, požádaly o naléhavé zasedání Rady bezpečnosti OSN, Stálé rady OBSE a Rady Evropy. Ministr dále upozornil, že při každém mezinárodním fóru, všude tam, kde to bude možné, bude Srbsko bojovat proti mezinárodní legalizaci tohoto nezákonného činu za použití všech právních, diplomatických a

[88] Serbia won't give up Kosovo, President Tadic says. In: *Trend News Agency* [online]. 9 February 2008 [cit. 2015-05-01].
[89] Kosovo's proclaimed independence provokes mixed responses from international community. In: *Xinhua News Agency* [online]. 2008-02-18 [cit. 2015-05-01].

politických prostředků.[90] Srbsko používá pro zamítnutí uznání nezávislosti Kosova různé argumentační linie, které jsou velice široké a vychází z celé řady právních, faktických i ideologických, náboženských, historických či kulturních oblastí.

První argumentační linie se zabývá historickými souvislostmi. Kosovo je z hlediska srbské mytologizované historie považováno za kolébku srbské státnosti. V Kosovu se nachází velké množství středověkých klášterů a chrámů, a protože je Kosovo sídlem patriarchátu srbské autokefální pravoslavné církve[91], je považováno za centrum srbské duchovnosti. „Proto jeho získání na začátku 20. století bylo tehdejší srbskou i černohorskou politickou i intelektuální elitou pojímáno jako dosažení historické spravedlnosti a vyvrcholení národněosvobozeneckých snah.“[92] Církev hraje v Srbsku velmi významnou roli a vytvořila také kosovský kult či mýtus, který vychází z hlavní historické události Srbska, tedy bitvy na Kosově poli 1389. S touto událostí je spojen vznik kosovské legendy, která v sobě zahrnovala politickou symboliku víry a národa, kterou Srbové používají k ospravedlnění politických a nacionálních cílů.[93] Při vystoupení na demonstracích proti nezávislosti Kosova v Bělehradě, premiér Vojislav Koštunica uvedl, že Kosovo je místo kde se Srbové narodili, jejich stát, jejich církev a vše co z nich dělá hrdý jihoslovanský národ. „Pokud bychom se jako Srbové měli vzdát […] našeho původu, našeho Kosova, našich předků a naší historie – potom jsme kdo Srbové? Jaké by bylo naše jméno pak? Existuje na světě národ, který je žádán, aby se vzdal všeho, co ho dělá národem, tak jak se žádá od Srbů dnes?“[94] Tento proslov, dle mého mínění, názorně ukazuje vztah srbského národa ke Kosovu.

Další skupina argumentů se zabývá hrozbou vytvoření nebezpečného precedentu. Srbský prezident Boris Tadić, upozornil, že v případě, že by došlo k uznání nezávislosti Kosova, by svět už nezůstal stejný. Prezident varoval, že by velký počet zemí zastoupených v OSN mohly sužovat problémy podobné těm srbským. Na půdě Rady bezpečnosti dodal: „Jsme si všichni vědomi precedentu, který je nastaven, a jsme si vědomi katastrofálních

---

[90] Serbia requests urgent sessions of UN Security Council, OSCE, CoE. In: *Government of the Republic of Serbia* [online]. Belgrade, February 17, 2008 [cit. 2015-05-02].

[91] Autokefální pravoslavná církev, je církev s vlastní nejvyšší hlavou. Jsou to národní pravoslavné církve v čele se svým patriarchou. Výraz autokefální, tak označuje určitou samostatnost jednotlivých pravoslavných církví a absenci centralizace, jak ji vidíme u římsko-katolické církve. KUBALÍK, Josef. Autokefální, autokefalie, autokefalita. *Theofil* [online]. 2010 [cit. 2015-05-19].

[92] ŠTĚPÁNEK, Václav. *Jugoslávie, Srbsko, Kosovo: kosovská otázka ve 20. století*. Brno: Masarykova univerzita, 2011, 471 p. ISBN 9788021054769. Str. 36

[93] Tamtéž. Str. 264-265

[94] Serbia has and will annul every act of the fictitious state on its territory. In: *Government of the Republic of Serbia* [online]. Belgrade, February 21, 2008 [cit. 2015-05-02].

důsledků, ke kterým to může vést?“[95] Jednostranné a nezákonné vyhlášení nezávislosti se provinilo proti první zásadě Charty OSN – svrchované rovnosti všech členských států, řekl Tadić. Existují desítky různých Kosov na světě a všechny z nich čekají na to, až se kosovský odchod stane realitou, a tím vytvoří přijatelnou normu použitelnou pro jejich účely v budoucnosti.[96]

Porušení mezinárodního práva je velice rozšířenou argumentační linií. Srbský ministr zahraničí uvedl, že nezávislost Kosova je flagrantní porušení základních norem mezinárodního práva, vysmívá se všeobecným zásadám začleněným v Chartě OSN, Statusu rady Evropy a v Helsinském závěrečném aktu.[97] V první řadě Srbsko tvrdí, že jednostranné vyhlášení nezávislosti kosova je v rozporu se zásadou dodržování územní celistvosti států, která představuje základní princip mezinárodního práva. Přijmutí pravidla předpokládajícího nesouhlasné právo na odtržení od suverénních států, by pro mezinárodní společenství znamenalo prolomení dřívějšího mezinárodního konsenzu, což by mohlo mít dramatické důsledky pro budoucí stabilitu hranic. Ve svém stanovisku Srbsko uvádí příklady z minulosti, kdy OSN i regionální organizace zdůrazňovaly význam principu územní celistvosti, například v konfliktu v Bosně a Hercegovině, Somálsku či Gruzii a garantovaly jeho dodržení. Územní celistvost Republiky Srbsko byla důsledně a opakovaně potvrzena v rezolucích Rady bezpečnosti, zejména v rezoluci 1244 (1999), ale také v předsednických prohlášeních jednotlivých států a také Ústavou Srbské republiky.[98] Dále Srbsko podotýká, že právo na sebeurčení nedává žádné východisko pro jednostrannou deklaraci nezávislosti, a že Kosovo nepředstavuje jednotku, na kterou by toto právo bylo použitelné. Národnostní menšiny nemají nárok na vnější právo na sebeurčení, tedy secesi, ale pouze na vnitřní, které bylo Kosovu prostřednictvím ústavně uznané autonomie poskytnuto.[99]

V souvislosti s právními otázkami souvisí i fakt, že představitelé dočasné správní mise neměli pravomoc k vydání prohlášení o nezávislosti Kosova. Tento čin totiž nespadal do jejich pravomocí, které získali na základě rezoluce RB 1244 a ústavního rámce pro Kosovo. Srbsko tak argumentuje, že jednostranné vyhlášení nezávislosti porušilo tato dvě ustanovení a

---

[95] Security Council meets in emergency session following Kosovo's declaration of independence, with members sharply divided on issue. In: *United Nations: Security Council - Press release* [online]. 18 February 2008 [cit. 2015-05-01].
[96] Tamtéž.
[97] Contemplation of Kosovo's membership in CoE violates its own principles. In: *Government of the Republic of Serbia* [online]. Belgrade, February 20, 2008 [cit. 2015-05-02].
[98] Written statement of the Government of the Republic of Serbia. In: *International Court of Justice* [online]. The Hague, 15 April 2009 [cit. 2015-05-02]. Str. 147-180
[99] Tamtéž, Str. 240-245

další pravidla mezinárodního práva, a proto nemůže být nezávislost uznána.[100] Rezoluce RB 1244 je založena na principu, že Kosovo tvoří i nadále součást Srbska, což potvrzuje i fakt, že Srbsko bylo uznáno správcem Kosova a má nad ním svrchovanost. Rezoluce také předpokládala, že jakéhokoliv konečného vyrovnání mezi oběma stranami bude dosaženo mírovou cestou a prostřednictvím jednání. Toto podpořil i Soudní dvůr, který požadoval, aby se obě strany chovaly tak, aby jednání byla smysluplná. Bělehrad se stále snažil toto ustanovení dodržovat, avšak jednání byla přerušena ze strany Prištiny jednostranným vyhlášením nezávislosti.[101] Nedodržení požadavků obsažených v rezoluci i vycházejících z mezinárodních orgánů, je dalším argumentem podporujícím zamítnutí Kosovské jednostranné akce.

Proti nezávislosti Kosova svědčí i fakt, že takzvaná republika Kosovo nesplňuje požadavky, jež jsou kladeny ze strany mezinárodního práva, na možnou existenci nezávislého státu. Mezi tyto požadavky se řadí území, obyvatelstvo, efektivní vládnutí a schopnost vstupovat do vztahů s jinými státy. Dle Srbska v Kosovu neexistuje účinná nezávislá vláda, protože na jeho území nadále působí mise UNMIK, KFOR a EULEX. Prozatímní instituce samosprávy se staly orgány nezávislého státu, ve skutečnosti však mají stejné pravomoci, které jim byly přiděleny v minulosti na základě rezoluce RB 1244. Srbsko, dle této rezoluce, i nadále na mezinárodní úrovni působí jako držitel svrchovanosti nad územím Kosova. Dalším problémem je, že ne všichni obyvatelé Kosova uznávají prozatímní orgány jako legitimní. Proto někteří zůstávají zcela mimo výkon prištinských institucí a někteří obyvatelé kosovskou vládu dokonce bojkotují. Většina kosovských Srbů i nadále uznává UNMIK jako jediného a legitimního civilního správce území.[102]

V neposlední řadě Srbsko v roce 2006 přijalo novou Ústavu, která potvrdila, že Kosovo je součástí Srbska a má statut autonomie. V této Ústavě se Srbsko zavazuje k dodržování lidských práv, jako standartní evropský demokratický stát. Ústava obsahuje ustanovení o ochraně individuálních a kolektivních práv a národnostních menšin, které mohou používat svůj rodný jazyk jako úřední v oblastech s určitým procentem zastoupení dané menšiny. Pokrok, který Srbsko učinilo od roku 2001 pro zlepšení jeho souladu s mezinárodními standardy na ochranu lidských práv a práv menšin obecně, je pozitivně

[100] Public sitting 1 December 2009 on the Accordance with International Law of the Unilateral Declaration of Independence by the Provisional Institutions of Self-Government of Kosovo. In: *International Court of Justice*[online]. CR 2009/24. The Hague, 2009 [cit. 2015-05-02]. Str. 91-92
[101] Written statement of the Government of the Republic of Serbia. In: *International Court of Justice* [online]. The Hague, 15 April 2009 [cit. 2015-05-02]. Str. 262-275
[102] Tamtéž. Str. 336-338

hodnocen mezinárodními pozorovatelskými misemi. Na druhou stranu situace v Kosovu je ohledně dodržování práv menšin dlouhodobě kritizována, zejména proto, že menšiny mají pouze omezený přístup k rozhodování o veřejných záležitostech. Etnické násilí v provincii také výrazně narušuje důvěru mezi komunitami.[103]

Po vyhlášení poradního stanoviska Mezinárodního soudního dvora, že nezávislost Kosova není v rozporu s mezinárodním právem, protože mezinárodní právo neobsahuje žádný zákaz vyhlášení nezávislosti, ministr zahraničních věcí Vuk Jeremić uvedl, že Srbsko bude pokračovat ve své principiální politice mírového boje za zachování své územní celistvosti a suverenity. Ministr zopakoval, že Srbsko nikdy neuzná jednostranně vyhlášenou nezávislost Kosova. Jeremić také zdůraznil, že nepředpokládá, že by došlo ke změnám v postoji klíčových hráčů na mezinárodní scéně, teď po vyhlášení stanoviska Mezinárodního soudu. A připomněl, že každá země má svrchované právo se rozhodnout, jak bude postupovat v této záležitosti.[104]

Postupným historickým vývojem si Srbsko zajistilo na Balkáně určitou mocenskou pozici. Kosovo střídavě patřilo či nepatřilo pod nadvládu Srbů, avšak tento jihoslovanský národ jej považoval za kolébku své státnosti i duchovnosti. Albánce považují Srbové za přistěhovalce, kteří na toto území nemají takový historický nárok jako Jihoslované, kteří zde založili svůj stát i církev. Srbsko také nesouhlasí se vznikem samostatného Kosova s převládajícím albánským etnikem, protože stát s albánskou národností již existuje. Tato myšlenka je podporována srbským odmítnutím nároku Kosova na sebeurčení. Srbsko v průběhu necelých 20 let ztratilo své mocenské postavení jednoho z vedoucích jihoslovanských národů a stalo se svou rozlohou i počtem obyvatelstva pouhým jedním z mnoha. Oddělením Kosova by došlo k odchodu dalších 2 milionů obyvatel a určité části území, což by mocenskou pozici Srbska na Balkáně dále snížilo. Albánci se vyhlášením nezávislosti odvolávají na události konce 90. let, kdy docházelo k hrubému porušování jejich lidských a etnických práv. Dnešní Srbsko podotýká, že i albánští bojovníci za svobodu nejednali zrovna podle pravidel humanitárního práva, ale především se od minulého režimu Slobodana Miloševiče distancují. Srbsko přijalo novou ústavu, která zaručuje dodržování lidských práv a práv menšin, což potvrdili také mezinárodní pozorovatelé. Srbsko se tak zařadilo mezi běžné demokratické země Evropy. Na druhou stranu Kosovo je z pohledu

[103] Written statement of the Government of the Republic of Serbia. In: *International Court of Justice* [online]. The Hague, 15 April 2009 [cit. 2015-05-02]. Str. 82-90

[104] Serbia continues peaceful, political fight to preserve territorial integrity, sovereignty. In: *Government of the Republic of Serbia* [online]. Belgrade, 22 July 2010 [cit. 2015-05-02].

dodržování lidských práv a práv menšin dlouhodobě kritizováno. Srbsko se proto právem obává o srbské obyvatelstvo, které sice v mnohem menší míře než v minulosti, ale stále na území Kosova žije.

Srbsko také považuje podporování Kosova ze strany západoevropských států za křivdu. Po tříměsíčním bombardování srbského území v roce 1999, které nemělo mandát Rady bezpečnosti OSN, bylo Srbsko nuceno podepsat rezoluci RB předávající Kosovo pod mezinárodní správu. Západoevropské mocnosti spolu s USA mu garantovaly územní celistvost a svrchovanost nad Kosovem, kterou v roce 2008 svých jednáním porušily. Rozšiřující se potvrzení nezávislého Kosova mezinárodním společenstvím by tak mohlo mít neblahé důsledky pro demokratický a prozápadní vývoj Srbska. Porušení územní celistvosti státu a nedodržení záruk, jež byly Srbsku dány ze strany mocností i OSN mohou silně narušit legitimitu mezinárodního společenství a institucí, a do budoucna zkomplikovat urovnání konfliktů, které by mohly vzniknout na základě vytvoření kosovského precedentu.

4.2 Ruská federace

Srbsko je dlouhodobým ruským spojencem, což je jedním z důvodů, proč je Rusko velkým oponentem kosovské nezávislosti. Jejich vztahy a spolupráce nejsou založeny pouze na platformě politické, ale vychází také z ortodoxního křesťanství, které je hlavním náboženstvím v obou státech. Jak jsem již uvedla v předchozí kapitole, ruské jednotky se podílely na misi KFOR, která měla v Kosovu vytvořit bezpečné prostředí k životu tamního obyvatelstva. Zároveň bylo aktivním účastníkem diplomatických jednání, jež se snažila vyřešit budoucí status Kosova. Účastnilo se jednání na půdě OSN a Rady bezpečnosti a bylo zahrnuto i do tzv. Trojky. Rusko dlouhodobě podporovalo vzájemný dialog mezi Srby a kosovskými Albánci. Prezident Vladimir Putin již v červnu 2007 prohlásil, že postoj Ruska o nedělitelnosti srbského území je založen na zásadách mezinárodního práva, mezi jehož základní principy patří i územní celistvost státu. Ruské stanovisko vychází z rezoluce Rady bezpečnosti 1244, která byla přijata jednomyslně v roce 1999. Právě v této rezoluci je jasně uvedeno, že Kosovo je nedílnou součástí Republiky Srbské.[105]

Na konci ledna roku 2008 ministerstvo zahraničí Ruské federace uvedlo, že aktivní propagace okamžitého uznání nezávislosti Kosova státy Evropské unie, je příčinou ruského vážného znepokojení a vyžaduje reakci. Dle Ruska byl mandát mezinárodní přítomnosti

[105] Interview with Newspaper Journalists from G8 Member Countries. In: *President of Russia: Transcripts*[online]. 2007 [cit. 2015-04-11].

v provincii schválen usnesením RB OSN 1244. Tato civilní přítomnost byla vytvořena v podobě mise OSN v Kosovu a stalo se tak na návrh generálního tajemníka. Proto každá změna charakteru, složení či operačního plánu akcí mezinárodní civilní přítomnosti v Kosovu vyžaduje rozhodnutí RB, které je možné pouze se souhlasem Bělehradu a Prištiny. Mluvčí ministerstva zahraničí Mikhail Kamynin dále uvedl, že jakékoliv kroky snažící se o přeformování mezinárodní přítomnosti v provincii obcházející Radu bezpečnosti budou v rozporu s rezolucí 1244, Chartou OSN i všeobecně uznávanými zásadami na udržení míru ve světě. Proto Ruská federace doufá, že generální tajemník i jejich partneři jsou si vědomi nebezpečných důsledků jednostranných scénářů a akcí v rozporu s Chartou OSN a zdrží se kroků, které by mohly znamenat katastrofální důsledky pro systém mezinárodních vztahů.[106]

Oficiální stanovisko ruského ministerstva zahraničí k jednostrannému vyhlášení nezávislosti Kosova uvádí: „Dne 17. února dočasné instituce samosprávy vyhlásily jednostranné vyhlášení nezávislosti provincie, a tím porušily svrchovanost Republiky Srbsko, Chartu OSN, rezoluci Rady bezpečnosti 1244, zásady Helsinského závěrečného aktu, kosovský Ústavní rámec i prohlášení kontaktní skupiny. Rusko plně podporuje reakci srbského vedení k událostem v Kosovu a požaduje obnovení územní celistvosti země.“[107] Prvním argumentem proti nezávislosti Kosova ze strany Ruské federace je tedy jeho nelegálnost vůči výše zmíněným právním aktům.

Další kritika se týká nekompetentnosti prozatímních kosovských institucí k vyhlášení nezávislosti. Postavení a kompetence prozatímních institucí samosprávy v Kosovu byly stanoveny v souladu s Ústavním rámcem, který vyhlásil zvláštní zástupce generálního tajemníka pro Kosovo v roce 2001. Cílem bylo zajistit praktické provádění rezoluce RB 1244 týkající se samosprávy. Prozatímním institucím byl udělen široký přesto však striktně vymezený rozsah působností, řada pravomocí byla vyhrazena pouze pro zvláštního zástupce generálního tajemníka, mezi tyto kompetence patřilo zejména zastupování Kosova v oblasti zahraničních vztahů a na půdě mezinárodních organizací. Dle stanoviska Ruské federace, které podala k Mezinárodnímu soudnímu dvoru, bylo vyhlášení nezávislosti mimo kompetence prozatímních orgánů Kosova a nebylo tedy v souladu s rezolucí 1244 Rady bezpečnosti OSN. Autor stanoviska dále podotýká, že jednostranné vyhlášení nezávislosti

[106] Statement by Mikhail Kamynin, Spokesman for Russia's Ministry of Foreign Affairs, on Kosovo Settlement. In: *The Ministry of Foreign Affairs of the Russian Federation: Statements and speeches* [online]. 2008, January 29, 2008 [cit. 2015-04-11].
[107] Statement by Russia's Ministry of Foreign Affairs on Kosovo. In: *The Ministry of Foreign Affairs of the Russian Federation: Statements and speeches* [online]. 2008. February 17, 2008 [cit. 2015-04-11].

není pouze v rozporu s rezolucí 1244, ale také v rozporu s obecným mezinárodním právem. Deklarace nezávislosti se totiž snažila založit nový stát prostřednictvím oddělení části území Republiky Srbsko. Toto je však v rozporu s požadavkem na zachování územní celistvosti Srbského státu.[108]

Jedním z hlavních argumentů proti uznání nezávislosti Kosova ze strany Ruska je však vytvoření nebezpečného precedentu. „Uznání Kosovské nezávislosti ze strany světového společenství by stanovilo mezinárodní precedent“ řekl první místopředseda ruské vlády. Dále dodal, že „Rusko nesouhlasí s názorem, že nezávislost Kosova musí být uznána. [….] a to nejen proto, že Rusko tvrdohlavě podporuje Srby.“ Ústředním bodem v postoji Ruska je zachování mezinárodního práva a nevytváření žádných precedentů, řekl Ivanov. Pokud země Evropské unie uznají Kosovo, měly by tedy uznat i nezávislost severního Kypru, dodal.[109] V podobném duchu se vyjádřil i Ruský parlament, který prohlásil, že kosovská nezávislost na Srbsku vytvoří právní precedent, který bude nutit Rusko změnit jeho postoj. Parlament začal v březnu 2008 diskutovat o prohloubení vztahů s povstaleckými regiony v bývalých sovětských satelitech. Zákonodárci předložili doporučení obsahující otevření ruské mise v gruzínských separatistických regionech Abcházie a Jižní Osetie a v moldavském Podněsteří.[110] Prezident Putin na tiskové konferenci obvinil státy Evropy z používání dvojího metru na stejný problém v různých částech světa. Zatímco Abcházii, Jižní Osetii a Podněsteří, které existují v podstatě jako samostatné státy již několik let, uznat odmítají, Kosovo nazývají zvláštním případem. Dle Putina Kosovo nepředstavuje žádný zvláštní případ, je to úplně stejná situace etnického konfliktu, ve kterém byly trestné činy spáchány na obou stranách. Ruský prezident navrhuje vytvoření souboru společných zásad a norem pro řešení takovýchto problémů. Jednání pouze na základě politické účelnosti bude sloužit pouze pro politické zájmy jednotlivých zemí a bude podkopávat mezinárodní právo. Tato záležitost by měla být řešena na půdě Rady bezpečnosti, dodal nakonec ruský prezident.[111]

Zastánci Kosovské nezávislosti ji často ospravedlňují aplikací práva na sebeurčení. Avšak dle Ruska, právo Kosova na sebeurčení nebylo zmíněno v žádném z mezinárodních dokumentů, jež se věnovaly kosovskému problému. Kosovu nebylo právo na sebeurčení

---

[108] Written Statement by the Russian Federation. In: *International Court of Justice* [online]. 2009. 16 April 2009 [cit. 2015-04-11]. Str. 25-27

[109] Russia warns of "terrible problem" over Kosovo. In: *B92* [online]. 2008, FEBRUARY 10, 2008 [cit. 2015-04-11].

[110] Russia Seeks to Deepen Links With Rebel Regions. In: *Dalje.com* [online]. 2008, MARCH 13 2008 [cit. 2015-04-11].

[111] Transcript of Annual Big Press Conference. In: *President of Russia: Transcripts* [online]. The Kremlin, Moscow, 2008, February 14, 2008 [cit. 2015-04-11].

přiznáno ani Badinterovou komisí[112] [113]. Některé státy uznávají právo Kosova na sebeurčení v souvislosti s událostmi roku 1999. Podle nich z důvodu hrubého porušování lidských práv Srbsko ztratilo nárok na vládu nad provincií, a návrat Kosova pod srbskou nadvládu nebude nikdy životaschopný. Rusko ve svém stanovisku k MSD podotýká zarážející fakt, že se tyto argumenty objevily až téměř 10 let po humanitární katastrofě roku 1999. Proto, když žádná ze stran právo Kosova na sebeurčení dříve nezmínila, není možné ho aplikovat na tuto situaci. Ve všech dokumentech od rezoluce až po prováděcí zákony, vždy byla jako hlavní cíl mezinárodního společenství uváděna podstatná autonomie či smysluplná samospráva s respektem k svrchovanosti a územní celistvosti SRJ či následně Republiky Srbské.[114] Autor stanoviska dále uvádí, že situace v Kosovu byla v roce 2008, tedy v době kdy došlo k vyhlášení nezávislosti, nesrovnatelně lepší než v roce 1999. Srbsko je suverénním státem, členem OSN, sdílejícím univerzální hodnoty demokracie a lidských práv. Bylo také připraveno Kosovu nabídnout podstatnou nebo dokonce neomezenou autonomii, avšak Kosovo i přesto neustoupilo ze svého požadavku úplné nezávislosti.[115]

Prezident Vladimir Putin se taktéž přidal ke kritice aplikace práva na sebeurčení na Kosovo. Uvedl, že pokud by státy měly upřednostňovat právo lidu na sebeurčení před principem územní celistvosti, mělo by toto rozhodnutí být univerzální a aplikovatelné ve všech koutech světa. Ruský prezident nesouhlasí se stanoviskem evropských mocností, že Kosovo je jedinečný případ. Opětovně poukázal na fakt, že Jižní Osetie, Podněsteří a Abcházie jsou v podobné situaci, proto nevidí důvod, proč by u nich nemohlo být toto právo použito stejně jako u Kosova.[116] Mezinárodní společenství se musí dohodnout, podle jakých pravidel bude fungovat. Buď bude výsadou princip národní suverenity zemí, ale Kosovo musí zůstat součástí Srbska, nebo bude upřednostňováno právo na sebeurčení, potom ale musí být toto právo umožněno všem národům a menšinám, které usilují o svou nezávislost, jako jsou

[112] Arbitrážní Badinterova komise zkoumala dodržování podmínek vyhlášení nezávislosti republik bývalé Jugoslávie. EVROPSKÁ UNIE – Struktura a Orgány EU. In: *EPRAVO.CZ: Sbírka zákonů, judikatura, právo*[online]. 2000 [cit. 2015-04-11].

[113] Kosovo nebylo v Jugoslávii identifikováno jako federální ústavní republika, proto se logika rozpuštění SFRJ, aplikovatelná na ostatní státy federace, na Kosovo nevztahuje. Written Statement by the Russian Federation. In: *International Court of Justice* [online]. 2009, 16 April 2009 [cit. 2015-04-11]. Str. 32

[114] Written Statement by the Russian Federation. In: *International Court of Justice* [online]. 2009. 16 April 2009 [cit. 2015-04-11]. Str. 32-33

[115] Tamtéž. Str. 37

[116] Interview with Newspaper Journalists from G8 Member Countries. In: *President of Russia: Transcripts* [online]. 2007. [cit. 2015-04-11].

národy Jižní Osetie a Abcházie, uvedl v srpnu roku 2009 Vladimir Putin z pozice ruského premiéra.[117]

Dle výše uvedeného je jasně patrné, že Ruská federace je k jednostrannému vyhlášení nezávislosti Kosova kritická. Všechny instituce účastnící se zahraničních vztahů se na postoji k této problematické otázce shodují a jejich kritika je konzistentní. Což dokazuje výrok ruského velvyslance u OSN Vitaly Churkina z 15. července 2010, že Rusko se stále staví proti nezávislosti Kosova a podporuje postoj Bělehradu, dle kterého je Kosovo stále suverénní součástí Srbska. Churkin také potvrdil, že Moskva si toto stanovisko zachová bez ohledu na výsledek jednání Mezinárodního soudního dvoru.[118] Kritika Ruska vychází zejména ze čtyř hlavních argumentů:

- porušení mezinárodního práva a zejména principu státní svrchovanosti a územní celistvosti;
- nedodržení rezoluce Rady bezpečnosti OSN 1244 a nekompetentnost prozatímních institucí samosprávy k vyhlášení nezávislosti;
- nemožnost aplikace práva na sebeurčení na případ Kosova;
- hrozba vytvoření nebezpečného precedentu v mezinárodních vztazích.

Ruská federace je rozlohou největším státem na světě, na jehož území žije téměř 144 milionů lidí. Obyvatelstvo je však složeno nejen z ruského národa, který tvoří většinu, tedy téměř 80 %, ale také z mnoha dalších menších národností, jako Ukrajinců, Tatarů, Čečenců, Arménů a dalších.[119] Po rozpadu Sovětského svazu se již několik skupin snažilo o vymanění z ruské nadvlády. Příkladem může být Čečensko, které od roku 1990 vedlo s Ruskem již dva konflikty. Rusko má proto právem obavy, že vytvořený precedent může být využit některým regionem se separatistickými tendencemi. A vzhledem k faktu, že celá záležitost Kosova, tedy konflikt na konci 90. let i jednání o jeho budoucím statusu, je v rukou západních států v čele s USA, které své angažování se ospravedlňují nutností dodržování lidských práv a ochranou menšin, Rusko může mít obavy, že tyto státy zasáhnou i proti jeho snaze potlačit separatistické skupiny na vlastním území.

---

[117] Prime Minister Vladimir Putin and South Ossetian President Eduard Kokoity conducted a news conference. *The Russian Government* [online]. 2009, 26 august 2009 [cit. 2015-04-12].
[118] Russia: ICJ's Kosovo opinion. In: *B92: Opinions & Analyses* [online]. 2010, July 21, 2010 [cit. 2015-04-12].
[119] Rusové 80,9 %, Tataři 83 %, Ukrajinci 2,03 %, Baškirové 1.15 %, Čuvaši 1,05 %, Čečenci 1,04 %, Arméni 0,86 % a asi 180 dalších národnostních a etnických skupin. Rusko: Základní informace o teritoriu. In: *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. 2014 [cit. 2015-04-13].

S ruským vztahem k hrozbě precedentu je však spojen jistý paradox. Na jedné straně se Moskva obává separatistických tendencí svých autonomních částí, na druhé straně nebrání odtržení některých provincií od mateřských států a jejich připojení k Ruské federaci. Příkladem může být ruské uznání nezávislosti gruzínských provincií Abcházie a Jižní Osetie v srpnu roku 2008. Prezident Medveděv k tomuto kroku prohlásil, že Rusko se dlouhodobě snažilo uklidňovat situaci v tomto regionu, avšak proti agresi a genocidě, kterou rozpoutal Saakašviliho režim, muselo Rusko zakročit. Z důvodu zabránění humanitární katastrofě a záchraně životů, muselo Rusko tyto subjekty uznat za nezávislé státy. Dle prezidenta tak Rusko postupovalo jako západní země v případě Kosova.[120] Podobná situace následovala v roce 2014 v případě Krymu, který se na základě referenda vyhlásil nezávislým a suverénním státem. V deklaraci nezávislosti představitelé Krymu mezinárodně a právně odůvodňují tento krok, s odkazem na Chartu OSN a rozhodnutí Mezinárodního soudního dvora OSN ze dne 22. července 2010 o Kosovu. Ruské ministerstvo zahraničních věcí uvedlo, že rozhodnutí krymského parlamentu je v pořádku a Ruská federace bude plně respektovat přání krymského lidu.[121]

Jak jsem již uvedla na začátku kapitoly, Rusko je dlouhodobým spojencem Srbů, který stál na straně Kosova v průběhu kritických 90. let. Diplomaté z Ruska přispěli k dohodě s tehdy ještě jugoslávským prezidentem Slobodanem Miloševičem. Právě garance územní celistvosti státu ze strany Ruska přesvědčily Miloševiče k podpisu rezoluce RB 1244, která umístila Kosovo pod mezinárodní správu. Proto současné porušení těchto garancí nepřispívá k obrazu Ruska jako mocného státu, na který se jeho spojenci mohou spolehnout. Neochota Ruska uznat nezávislé Kosovo tak může vycházet i z obavy z ohrožení jeho velmocenského postavení. Po pádu Sovětského svazu Rusko neustále ztrácí své mocenské postavení ve prospěch západních zemí, zejména USA. To je také důvodem, proč se Rusko často vůči politice západních zemí kriticky vymezuje. Rusko tak musí setrvat na své kritické pozici, aby udrželo své velmocenské postavení nejen na půdě Rady bezpečnosti, ale také v očích svých spojenců.

[120] Interview with BBC Television. In: *The Ministry of Foreign Affairs of the Russian Federation: Statements and speeches* [online]. Sochi, 2008, August 26, 2008 [cit. 2015-04-12].
[121] Statement by the Russian Ministry of Foreign Affairs regarding the adoption of the Declaration of Independence of the Autonomous Republic of Crimea and Sevastopol. In: *The Ministry of Foreign Affairs of the Russian Federation: Statements and speeches* [online]. 2014, 11 March 2014 [cit. 2015-04-12].

4.3 Čínská lidová republika

Číny se jako stálého člena Rady bezpečnosti otázka nezávislosti Kosova také dotýkala. Již v období jednání o budoucím statusu Kosova, která se vedla od roku 2006, mluvčí čínského ministerstva zahraničí uvedl, že Čína upřednostňuje seriózní provádění rezolucí Rady bezpečnosti OSN a garanci rovných práv a zájmů všech etnických skupin v Kosovu. Čína doufá, že zúčastněné strany dají přednost regionálnímu míru a stabilitě, a že naleznou vhodné řešení prostřednictvím jednání, dodal mluvčí ministerstva zahraničí Liu Jianchao.[122] V den vyhlášení Kosovské nezávislosti Čína vyjádřila prostřednictvím svého mluvčího zahraničních věcí vážné znepokojení. Tento jednostranný úkon může vyvolat řadu následků, které povedou k negativnímu vlivu na mír a stabilitu v oblasti Balkánu a na realizaci multietnického prostředí v Kosovu. Liu Jianchao dodal, že řešení otázky Kosova se netýká pouze míru a stability na Balkáně, ale ovlivňuje také základní normy, kterými se řídí mezinárodní vztahy, a roli a autoritu Rady bezpečnosti OSN.[123] Čína vyzvala obě strany, Srbsko i Kosovo, aby i nadále usilovaly o správné řešení prostřednictvím jednání v rámci mezinárodního práva za podpory mezinárodního společenství, které by jim k tomu mělo vytvořit příznivé podmínky, řekl Liu.[124]

Hlavním argumentem čínských představitelů je, že by mělo být dodržováno mezinárodní právo. Ve svém stanovisku k Mezinárodnímu soudnímu dvoru Čína uvedla, že by měla být dodržena rezoluce RB 1244, protože poskytuje Kosovu značnou autonomii a zároveň garantuje územní celistvost SRJ. Zúčastněné strany by měly dosáhnout dohody a diplomatického řešení, jež bude v rámci uvedené rezoluce. Čína zdůraznila, že veškeré úsilí a činnosti zaměřené na vyřešení problému Kosova musí být v souladu s rezolucí, pokud Rada bezpečnosti nerozhodne jinak.[125]

Jednostranné vyhlášení nezávislosti však není pouze v rozporu s rezolucí Rady bezpečnosti 1244, ale také v rozporu se zavedenými zásadami obecného mezinárodního práva. Vzhledem k tomu, že Srbsko je suverénním státem, jehož je Kosovo nedílnou součástí, prozatímní orgány samosprávy porušily stanovené zásady mezinárodního práva, které tvrdí, že součást svrchovaného státu nemá právo na jednostranné odtržení. Dodržování územní

[122] Foreign Ministry Spokesperson Liu Jianchao's Regular Press Conference on 19 April 2007. In: *Embassy of the People's Republic of China in the Arab Republic of Egypt* [online]. 2007 [cit. 2015-04-18].
[123] China "deeply concerned" over Kosovo's declaration of independence. In: *Consulate General of the People's Republic of China in New York* [online]. 2008 [cit. 2015-04-18].
[124] Foreign Ministry Spokesperson Liu Jianchao's Remarks on Kosovo's Unilateral Declaration of Independence. In: *Embassy of the People's Republic of China in Switzerland* [online]. 2008 [cit. 2015-04-18].
[125] Written Statement of the People's Republic of China to the International Court of Justice on the Issue of Kosovo. In: *International court of Justice* [online]. The Hague, 2009 [cit. 2015-04-18]. Str. 1-2

celistvosti suverénního státu, je jedním ze základních principů současného mezinárodního práva. Tento princip hraje ústřední roli v mezinárodním právním systému a slouží jako základní kámen mezinárodního právního řádu. Respekt k územní celistvosti je podstatou zásady svrchované rovnosti států. Tato zásada je zakotvena v Chartě OSN stejně jako v Závěrečném aktu Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě z roku 1975. Porušení územní celistvosti státu je hrozbou pro mezinárodní mír a bezpečnost. Dle Číny je jednostranné vyhlášení nezávislosti prozatímními orgány Kosova v rozporu s uvedenou zásadou státní svrchovanosti a územní celistvosti.[126]

Prohlášení nezávislosti Kosova vyvolalo slovní válku mezi Čínou a Tchaj-wanem, jehož vláda byla mezi prvními státy, které Kosovo uznaly. Ministr zahraničí Tchaj-wanu James Huang prohlásil, že kosovský lid překonal různé obtíže a dosáhl nezávislosti, což Tchaj-wan obdivuje. Huang nazval právo na sebeurčení jako svaté právo zakotvené v Chartě OSN, které by Tchaj-wan mohl uplatnit.[127] Čínské ministerstvo zahraničí na tento provokativní výrok odpovědělo, že na světě existuje pouze jedna Čína. Tchaj-wan je součástí Číny a nemá právo ani nárok dát nějakému území uznání. Vláda Čínské lidové republiky je jediná zákonná vláda reprezentující celou Čínu a Tchaj-wan je nedílnou součástí čínského území, což je všeobecně uznáváno mezinárodním společenstvím. Čína je jednoznačně proti pokusu jakékoliv skupiny oddělit Tchaj-wan od Číny.[128]

Ve svém ústním vystoupení na půdě Mezinárodního soudního dvoru u příležitosti projednávání kosovské nezávislosti, čínský zástupce prohlásil, že právo na sebeurčení je uznávané mezinárodní právo, avšak má speciálně definovaný obsah a oblast působnosti. Případy, kdy bylo toto právo uplatněno a následně schváleno Valným shromážděním, Radou bezpečnosti nebo Soudem, byly pouze v rámci situací koloniální nadvlády, cizího podrobení či okupace. Dle Číny tedy toto právo není aplikovatelné na Kosovo, které je nedílnou součástí suverénního a nezávislého státu s multietnickou populací - Srbska.[129]

---

[126] Public sitting 7 December 2009 on the Accordance with International Law of the Unilateral Declaration of Independence by the Provisional Institutions of Self-Government of Kosovo. *International Court of Justice* [online]. 2009, CR 2009/29 [cit. 2015-04-18]. Str. 33-34

[127] Kosovo “independence” brings new uncertainties in Asia. In: CHAN, John. *World Socialist Web Site* [online]. 22 February 2008 [cit. 2015-04-18].

[128] Foreign Ministry Spokesperson Liu Jianchao's Remarks on Taiwan's Possible "Recognition" of Kosovo Independence. In: *Embassy of the People‘s Republic of China in Switzerland* [online]. 2008 [cit. 2015-04-18].

[129] Public sitting on the Accordance with International Law of the Unilateral Declaration of Independence by the Provisional Institutions of Self-Government of Kosovo. *International Court of Justice* [online]. 2009, CR 2009/29 [cit. 2015-04-18]. Str. 35-36

Vyhlášení poradního stanoviska Mezinárodního soudního dvoru Čína vzala na vědomí, avšak dodala, že respektování suverenity a územní celistvosti států je jednou ze základních zásad současného mezinárodního práva, a proto respektuje svrchovanost Srbska a bude vždy podporovat hledání řešení, jež bude přijatelné pro obě strany a v rámci příslušné rezoluce Rady bezpečnosti OSN. Čína je toho názoru, že poradní stanovisko Soudního dvoru nebrání zúčastněným stranám řádně vyřešit nastolený problém prostřednictvím jednání.[130] Stálý zástupce Číny u OSN podotkl, že rezoluce 1244 zůstává stále v platnosti a je nadále důležitým právním nástrojem k vyřešení kosovského problému. Dodal, že Čína podporuje pokračující práci Dočasná mise OSN v Kosovu v souladu s mandátem, který ji udělila RB. Dále Čína upozornila, že všechny zúčastněné strany musí zajistit bezpečnost zaměstnanců UNMIK a usnadnit jejich práci nastolením optimálních podmínek.[131] Čína také vítá rozvoj dialogu mezi Prištinou a Bělehradem, ke kterému dochází od března 2011, a doufá, že obě strany budou udržovat konstruktivní zapojení, jehož cílem je dosáhnout konsenzu o celé řadě otázek. Čína také oceňuje pozitivní roli Evropské unie, kterou hraje v usnadňování dialogu mezi stranami.[132]

Dle výše uvedeného je patrné, že čínské stanovisko k vyhlášení nezávislosti Kosova je negativní. Kosovský problém však na politické scéně Číny, i vzhledem k její vzdálenosti od této destinace, není příliš často probíraných tématem. Čína se k tomuto problému vyjadřuje nejčastěji na půdě OSN, kde se však místo angažmá v bouřlivých debatách na půdě Rady bezpečnosti často zdržela hlasování. Čína tak na straně Srbska stojí zejména z důvodu hrozby podobného problému, kterým je odtržení určitého území. Proto dle mého názoru nejdůležitějším důvodem, proč Čína nechce uznat nezávislost Kosova, je obava z vytvoření precedentu na půdě mezinárodního společenství. Tento důvod sice není uveden v projevech ministerstva zahraničních věci, tak jak tomu bylo v předešlém případě Ruské federace, ale vychází z aktuální situace a mocenské pozice Čínské lidové republiky. „Kosovo hrozí vytvořením precedentu pro čínských 56 uznaných národnostních menšin, které zabírají více než polovinu území země. Kromě toho jsou k dispozici speciální regiony, jako je Hong Kong

[130] Foreign Ministry Spokesperson Qin Gang's Response to the International Court of Justice's Advisory Opinion on the Kosovo Case. In: *Consulate-General of the People's Republic of China in Lagos* [online]. 2010 [cit. 2015-04-18].

[131] Statement by H. E. Ambassador Li Baodong, Permanent Representative of China to the United Nations, at the Security Council Debate on UNMIK. In: *Permanent Mission of the People's Republic of China to the UN*[online]. 2011 [cit. 2015-04-18].

[132] Statement by Mr. Yang Tao, Counsellor, Permanent Mission of China to the United Nations, at the Security Council Debate on UNMIK. In: *Permanent Mission of the People's Republic of China to the UN* [online]. 2011 [cit. 2015-04-18].

a Macau či území Tchaj-wanu, které mají teoreticky stejný vztah k Pekingu jako Kosovo k Bělehradu.“[133]

Největší čínská obava tedy pramení z možných separatistických akcí na jejím území, které se mohou nechat inspirovat vývojem v jihosrbské provincii. Velkou hrozbu pro územní celistvost ČLR představují také autonomní provincie na západě republiky, provincie Sin-ťiang a Tibet, které byly násilně připojeny po druhé světové válce. Tyto provincie sice mají oficiální status autonomních oblastí, ale jejich práva a práva obyvatelstva nejsou dlouhodobě dodržována, proto dochází k častým protestům a následným represím ze strany státního aparátu. Čína je za kroky v těchto provinciích často ze strany mezinárodního společenství a lidskoprávních organizací kritizována. Proto podobně jako Rusko se může obávat zásahu západních států proti jejímu potlačování tamějšího obyvatelstva. Samostatná kapitola je potom Tchaj-wan nad nímž drží ochrannou ruku Spojené státy americké.

4.4 Bosna a Hercegovina

Ve většině ostatních zemí, které neuznávají Kosovo, bylo toto rozhodnutí přijato politickým konsenzem. Na půdě Bosny a Hercegoviny, však situace spojená s uznáním nezávislosti Kosova vyvolala rozporuplné reakce. Bosna a Hercegovina nebude mezi zeměmi, které uznají nezávislost Kosova v blízké budoucnosti. K tomuto závěru došla Tripartita státu[134], zejména z důvodů velmi citlivé politické situace a aktuálních vztahů mezi etnickými skupinami v zemi. Zatímco několik set členů albánské komunity v BiH oslavovalo v Sarajevu, asi 100 bosenských Srbů se na protest proti vyhlášení nezávislosti Kosova shromáždilo v centru města Banja Luka.[135] Oficiální prohlášení předsednictví Bosny a Hercegoviny znělo, že během následujícího období BiH nebude nezávislost Kosova uznávat. Důvodem pro tento postoj je podle předsedy Željka Komšiće to, že jedna třetina obyvatel Bosny nepodporuje oddělení Kosova. Dále dodal, že BiH je líto, že se nepodařilo nalézt dohodu mezi Bělehradem a Prištinou, která by byla pro Bosnu a Hercegovinu ideálním řešením. V zájmu BiH je mít co nejlepší vztahy se sousedními zeměmi a politická stabilita Srbska.[136] Předsednictví BiH také dodalo, že vyhlášení nezávislosti Kosova nemá žádný vliv

[133] Kosovo “independence” brings new uncertainties in Asia. In: CHAN, John. *World Socialist Web Site* [online]. 22 February 2008 [cit. 2015-04-18].
[134] Jeden z hlavních výkonných orgánů Bosny a Hercegoviny, v němž jsou zastoupeny všechny konstitutivní národy, tedy Bosňáci, Chorvaté i Srbové.
[135] Bosnia puts recognition of Kosovo. In: *Trend News Agency* [online]. 17 February 2008 [cit. 2015-04-28].
[136] BiH Presidency Chairman Željko Komšić received Grujica Spasović, the Ambassador of the Republic of Serbia to BiH. In: *Presidency of Bosnia and Herzegovina* [online]. 2/18/2008 [cit. 2015-04-28].

na Bosnu a Hercegovinu. Člen předsednictví Haris Silajdžić se domnívá, že změna statusu Kosova není otázka jeho země, která nepřipustí vměšování do svých vnitřních záležitostí.[137]

I přes relativně kompromisní oficiální stanovisko, se však objevila poměrně vyhraněná osobní vyjádření současných i dřívějších politických představitelů Bosny a Hercegoviny. Na zasedání Valného shromáždění bosenský předseda Bosny a Hercegoviny Haris Silajdžič, řekl, že podporuje nezávislost Kosova a je proti žádosti Srbska o poradní stanovisko k Mezinárodnímu soudnímu dvoru. Podobně Bakir Izetbegovič nezastíral podporu pro nezávislost Kosova. Chorvatský člen předsednictví Željko Komšić popřel existenci jakékoliv paralely mezi BiH a Kosovem a vyvolal silné reakce srbských politiků prohlášením, že podporuje integritu Chorvatska a Srbska bez Kosova. Na druhou stranu hlasitým oponentem kosovské nezávislosti je prezident Republiky Srbské, Milorad Dodik. Prohlásil že, BiH nikdy neuzná Kosovo, protože srbský člen předsednictví bude případné rozhodnutí o uznání vždy vetovat. Své stanovisko ospravedlnil prohlášením, že osud všech Srbů je propojený bez ohledu na to, kde na Balkáně žijí.[138]

Republika Srbská a její představitelé byli již od počátku proti uznání nezávislosti Kosova. Již v únoru 2008 Republika Srbska přijala usnesení, jehož prostřednictvím odsoudila a odmítla uznat jednostranné vyhlášení nezávislosti Kosova na Srbsku. Parlament přijal také rozhodnutí o tom, že v případě kdy většina států EU a OSN uzná nezávislost Kosova, Republika Srbská bude Kosovskou secesi považovat za precedent a uspořádá referendum o svém vlastním postavení v rámci Bosny a Hercegoviny. Konečné usnesení vyzvalo všechny úředníky Srbské republiky udělat vše pro to, aby se zabránilo BiH uznat Kosovskou nezávislost.[139] V roce 2010 prezident Republiky Srbské opětovně potvrdil, že nedovolí, aby Bosna a Hercegovina uznala nezávislost Kosova.[140]

Představitelé jednotlivých etnik v BiH se vyjádřili odlišně také k rozhodnutí Mezinárodního soudního dvora. Chorvatský člen tripartitního předsednictví Željko Komšić uvedl, že takovéto rozhodnutí Soudu se dalo očekávat. „Doufám, že toto rozhodnutí bude pomáhat všem v regionu, aby pochopili, že doba konfliktů je u konce a že musíme jít dál. To

---

[137] Press release from the Cabinet of BiH Presidency Member Dr Haris Silajdžić. In: *Presidency of Bosnia and Herzegovina* [online]. 2/17/2008 [cit. 2015-04-28].
[138] SARALJIĆ-MAGLIĆ, Denisa. The Current State of Relations Between Bosnia and Herzegovina and Kosovo and Prospects for Evolution. In: *Kosovo Calling*. Kosovo Foundation for Open Society and British Council, April 2012. Str. 157
[139] "RS wants referendum if status challenged". In: *B92: Region* [online]. February 20, 2008 [cit. 2015-04-28].
[140] RS supports Serbia over Kosovo. In: *B92: Region* [online]. July 27, 2010 [cit. 2015-04-28].

byla poslední kapitola rozpadu (bývalé) Jugoslávie," řekl Komšić.[141] Prohlásil také, že pouze vybraní jedinci se budou snažit najít paralelu mezi Republikou Srbskou a Kosovem, avšak politický fanatismus a nebezpečné politiky vždy končí špatně. Na rozdíl od Kosova, Republika Srbská nebyla produktem historie. Vznikla z důvodu války a nikdy nedisponovala statusem státu, zatímco Kosovo bylo autonomní provincií bývalé Jugoslávie, kde mělo svou vládu a parlament. Bosenský člen tripartitního předsednictví Haris Silajdžić řekl, že rozhodnutí Mezinárodního soudu bylo výsledkem špatných politik, zejména politiky režimu Slobodana Miloševiče. BiH takovou politiku nevykonávala, ale byla její obětí. Dodal, že celistvost BiH je garantována a každý pokus o její podkopání bude potlačen.[142]

Na druhou stranu všechny politické strany Republiky Srbské se shodly, že Bosna a Hercegovina by neměla Kosovo uznat. Existovaly také pokusy vynutit odtržení Republiky Srbské od BiH jako územní kompromis při jednáních o kosovském statusu.[143] Prezident bosenských Srbů Milorad Dodik k stanovisku Soudního dvora uvedl, že by mohlo sloužit jako vodítko pro boj za právní stav a budoucnost Republiky Srbské, která dle jeho slov už delší dobu není ráda součástí Bosny a Hercegoviny. Dodik také poznamenal, že stanovisko Soudu zesměšňuje Srbsko a porušuje mezinárodní právo či vytváří nový výklad mezinárodního práva, což bude mít dalekosáhlé důsledky. Předsedkyně horní komory parlamentu Dušanka Majkić dodala, že Republika Srbska má nyní vše, co potřebuje, aby mohla následovat příkladu Kosova, pokud se rozhodne tak učinit.[144]

Bosna a Hercegovina je otázkou uznání či neuznání Kosova hluboce rozdělena, jak ukazují výše uvedené výroky jednotlivých konstitučních národů. Srbové, jakožto součást stejné národnosti stojí za vládou v Bělehradu, zatímco Bosňáci a Chorvaté podporují spíše kosovské Albánce. Což může být dáno jejich kritickou pozici k Srbsku po neblahých zkušenostech válečného konfliktu v 90. let. Nemyslím si, že by Bosňáci a Chorvaté podporovali Albánce, protože jsou to Albánci, ale spíše proto, že vystupují proti Srbům, ke kterým nemají obyvatelé federace důvěru. Avšak oficiální stanovisko Bosny a Hercegoviny o neuznání Kosova, vychází zejména z nutnosti zachovat jejich stát pohromadě.

---

[141] World Reacts to ICJ Advisory Ruling on Kosovo. In: *Balkan Insight: Serbia-Kosovo relations* [online]. 23 July 2010 [cit. 2015-04-28].
[142] Tamtéž.
[143] SARALJIĆ-MAGLIĆ, Denisa. The Current State of Relations Between Bosnia and Herzegovina and Kosovo and Prospects for Evolution. In: *Kosovo Calling*. Kosovo Foundation for Open Society and British Council, April 2012. Str. 158
[144] World Reacts to ICJ Advisory Ruling on Kosovo. In: *Balkan Insight: Serbia-Kosovo relations* [online]. 23 July 2010 [cit. 2015-04-28].

Současná federace Bosny a Hercegoviny, byla založena Daytonskými mírovými smlouvami, jež byly přijaty po ukončení konfliktu v roce 1995, a které stanovují tři konstituční národy, jež se musí rovnoměrně podílet na vládě ve federaci. Mírové smlouvy vycházejí z obecného mezinárodního práva a garantem jejich dodržování je OSN, proto je pro zachování bosenské státnosti stěžejní schopnost OSN prosazovat své závěry a dodržování mezinárodního práva. Jedním z konstitutivních národů jsou i Srbové, kteří samozřejmě podporují územní celistvost Srbska a jsou proti uznání nezávislosti Kosova. Jak je uvedeno výše, bosenští Srbové v některých okamžicích požadovali připojení jejich Republiky k Srbsku, jako kompenzaci za ztrátu Kosova. Pokud by k tomu došlo, Chorvatsko by si automaticky mohlo chtít připojit území s většinovým chorvatským obyvatelstvem a z Bosny by nezbylo téměř nic. Vzhledem k vývoji na počátku 90. let, by se takovýto scénář neobešel beze zbraní a mohlo by tak dojít k opakování krvavé události, kterou si již nikdo na půdě Evropy nechce ani představit. Proto uznání kosovské nezávislosti by mohl mít pro Bosnu katastrofální následky.

4.5 Kyperská republika

Kypru se otázka uznání či neuznání Kosova velice dotýká, protože se nachází ve stejné situaci, kdy na části jeho území separatisté vyhlásili samostatný stát. Důvodem proč se Kypr k této otázce vyjadřuje je tedy jeho dlouholetá zkušenost s neoprávněným vyhlášením nezávislosti a také obavy, že případ Kosova bude využit a aplikován na jiné situace. Již v dubnu roku 2007 kyperský prezident Papadopoulos navrhl, že řešení konfliktu v Kosovu musí být dosaženo prostřednictvím co nejlepší možné dohody, a k této otázce také doporučil nové rozhodnutí Rady bezpečnosti.[145] K tomu ministryně zahraničí dodala, že právě proto, aby řešení problému bylo životaschopné, musí být výsledkem jednání a nikoliv uložením či jednostranným aktem. Dle Kypru totiž jakýkoliv úkon mimo OSN by podkopával základy této mezinárodního organizace a představoval by nebezpečný precedent. Paní Kozakou-Marcoullis uvedla, že tato kyperská pozice se netýká pouze Kosova, ale všech zemí v podobné situaci. Tento postoj vychází z respektu k mezinárodnímu právu a rozhodnutí OSN. Kypr nemůže narušit principy a právo, které podpořily státnost a snahu k řešení kyperského problému.[146]

---

[145] KENTAS, Dr. Giorgos. CYPRUS: Position Paper on Kosovo. In: *Kosovo Calling*. Kosovo Foundation for Open Society and British Council, September 2011. Str. 129

[146] Cyprus' position on Kosovo. In: *Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Cyprus* [online]. 20/11/2007 [cit. 2015-04-27].

V den vyhlášení nezávislosti Kosova, Kyperská republika vyjádřila lítost nad tímto činem, který představuje porušení územní celistvosti a suverenity Srbska. Kypr uvedl, že tato separatistická akce spadá mimo rámec mezinárodní zákonnosti, a proto by měla být neplatná. Je také v rozporu s Chartou OSN, Helsinským závěrečným aktem i rezolucí RB 1244, která zavazuje členské státy OSN k dodržování suverenity a územní celistvosti Srbska.[147]

Kypr plně v souladu s principem svrchovanosti a územní celistvosti všech států, včetně Srbska, neuznal jednostranné vyhlášení nezávislosti Kosova. V tomto kontextu se Kyperská republika podílela na všech třech řízeních Mezinárodního soudního dvora.[148] V rámci svého stanoviska Kypr vychází zejména z rezoluce Rady bezpečnosti 1244, ve které nic neopravňovalo Kosovo k odtržení. Jakékoliv vyřešení statusu Kosova musí být v souladu s touto rezolucí, jež byla přijata na základě kapitoly VII Charty OSN. Rezoluce potvrdila svrchovanost a územní celistvost Srbska. Dále Kypr poukázal na fakt, že prozatímní instituce, jež vyhlásily nezávislost, neměly podle mezinárodního práva pravomoc k tomuto činu, a proto prohlášení nemůže být v souladu s mezinárodním právem. Prozatímní instituce vycházejí z rezoluce 1244, která jejich kompetence striktně definovala a omezila pouze na vnitřní politiku provincie. Zahraniční politika a vztah Kosova s okolními státy byly v rukou pracovníků UNMIK. Proto prohlášení nezávislosti bylo jasným porušením právních omezení stanovených Radou bezpečnosti.[149]

Poradní stanovisko Mezinárodního soudního dvora o jednostranném vyhlášení nezávislosti vzal Kypr na vědomí a uvedl, že argumenty použité Soudem rozlišují otázku Kypru a Kosova, za což je Kypr rád. I přes kladné stanovisko soudu, však Kypr zopakoval svůj postoj k otázce Kosova a potvrdil neochvějnou pozici, pokud jde o svrchovanost a územní celistvost Srbska. Kyperská republika zároveň obě strany vyzvala, aby znovu zahájily dialog s cílem nalézt přijatelné řešení, a tím dosáhnout míru a stability v regionu.[150]

Dalším důvodem, kvůli kterému nechce Kypr uznat nezávislost Kosova je, podobně jako u jiných států, hrozba vytvoření nebezpečného precedentu. Kypru se tato otázka obzvláště dotýká vzhledem k situaci severního Kypru. Kyperská vláda se obává zejména

[147] Ministry of Foreign Affairs: Kosovo UDI legally invalid. In: *Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Cyprus*[online]. 18/02/2008 [cit. 2015-04-27].
[148] Kosovo. In: *Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Cyprus: Global Issue* [online]. 5/7/2012 [cit. 2015-04-27].
[149] Written Statement submitted by the Republic of Cyprus. In: *International Court of Justice* [online]. The Hague, April 17, 2009 [cit. 2015-04-27]. Str. 23-28
[150] Statement by the Ministry of Foreign Affairs concerning the Advisory Opinion of the International Court of Justice on the unilateral declaration of independence by the Provisional Institutions of Self-Government of Kosovo. In: *Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Cyprus* [online]. 22/07/2010 [cit. 2015-04-27].

přístupu Turecka a turecké části ostrova ke Kosovu. Turecko jej oficiálně uznalo 18. února 2008 a otevřelo velvyslanectví v Prištině. Turecko má v Kosovu také velké zastoupení v misích KFOR a EULEX. Den po vyhlášení kosovské nezávislosti, vůdce turecké části Kypru Mehmet Ali Talat uznal nezávislost Kosova jménem kyperských Turků a dodal, že vůle lidu Kosova by měla být respektována a nový stát by měl obdržet pomoc ze strany mezinárodního společenství.[151]

Kypr také poukázal na skutečnost, že uznání nějakého území za stát není záležitost, která by měla být ponechána pouze na nespoutané uvážení států. Existují kritéria, jež jsou dobře zavedená v mezinárodním právu, a která musí být splněna, aby se dotyčná entita dala považovat za stát. Mezi tato kritéria patří území, obyvatelstvo, efektivní vládnutí, schopnost vstupovat do vztahů s jinými státy a posledním kritériem je legalita, tedy že daný potencionální stát nesmí být vytvořen prostřednictvím porušení mezinárodního práva.[152] Dle Kypru Kosovo nemá efektivní vládu ani schopnost vstupovat do mezinárodních vztahů, protože jeho zahraniční vztahy byly vykonávány představiteli UNMIK. V souladu s tím Kosovo nesplňuje faktická kritéria státnosti. Ze strany Kypru také existuje pochybnost, že by kosovské státní orgány nebyly schopné efektivně působit bez zahraniční pomoci a podpory policejních i vojenských složek.[153]

Posledním důvodem jsou podobné problémy a přátelské vztahy mezi Kyprem a Srbskem. Jak upozornil ministr zahraničních věcí, Kypr a Srbsko se staví podobně k mezinárodně politickým otázkám a obě země čelí také problémům územní celistvosti. Ministr dále zdůraznil, že Kypr má jasný postoj ke Kosovu, tedy že podporuje územní celistvost Srbska a odtržení Kosova považuje za nelegální. Kypr také podporuje evropskou perspektivu Srbska.[154]

Kypr z historického hlediska spojuje se Srbskem společné náboženství a v současnosti také společný boj se separatistickými tendencemi na jejich území. Dalo by se říci, že Kypr i Srbsko mají společného nepřítele, kyperští Turci i Albánci se od nich liší kulturou i náboženstvím a obě skupiny jsou podporovány ze strany Turecka. Kypr má s problémem

---

[151] KENTAS, Dr. Giorgos. CYPRUS: Position Paper on Kosovo. In: *Kosovo Calling*. Kosovo Foundation for Open Society and British Council, September 2011. Str. 131-134

[152] Public sitting 7 December 2009 on the Accordance with International Law of the Unilateral Declaration of Independence by the Provisional Institutions of Self-Government of Kosovo. *International Court of Justice* [online]. 2009, CR 2009/29 [cit. 2015-04-27]. Str. 39-40

[153] Written Statement submitted by the Republic of Cyprus. In: *International Court of Justice* [online]. The Hague, April 17, 2009 [cit. 2015-04-27]. Str. 45-46

[154] The Foreign Minister had a meeting with the Minister of Foreign Affairs of Serbia. In: *Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Cyprus* [online]. 06/11/2009 [cit. 2015-04-27].

nelegálního odtržení části svého území bohaté zkušenosti, protože se v podobné situaci nachází již více než 40 let. Již v roce 1974 v severní části ostrova vyhlásili kyperští Turci autonomní republiku, která je podporována Tureckem, jež je v současnosti také jedinou zemí uznávající tuto tzv. Severokyperskou tureckou republiku. Od této doby se vláda v Nikósii snaží o opětovné sjednocení ostrova za pomoci mezinárodního práva a institucí OSN. Na toto téma byla vydána celá řada rezolucí, požadující vyjednávání o sjednocení ostrova. Proto klade Kypr velký důraz na dodržování mezinárodního práva a hodnověrnost a sílu OSN a jeho institucí. A právě tyto hodnoty by byly prostřednictvím uznání jednostranného vyhlášení nezávislosti, které porušuje územní celistvost Srbska a jde proti rezoluci a jednání OSN, porušeny. Kypr bez změny stanoviska Srbska nemůže uznat Kosovo, protože by tímto krokem v podstatě zlegalizoval odtržení severní části svého ostrova.

4.6 Rumunsko

Srbsko je rumunským jihozápadním sousedem, proto se ho dění v tomto státě dotýká, a proto se Bukurešť snaží s Bělehradem udržovat přátelské vztahy. Již koncem roku 2006 rumunský velvyslanec v Srbsku upozornil, že nezávislost Kosova by mohla destabilizovat region. Rumunsko podporovalo širokou autonomii pro Kosovo, která měla vyplynout z přímého dialogu Prištiny a Bělehradu. Velvyslanec Ion Macovei dodal, že pokud dojde k bezprecedentnímu rozhodnutí o udělení nezávislosti Kosova, další separatistické regiony v celé Evropě to mohou považovat za povzbuzení v jejich činnosti.[155] Otázka Kosova byla na rumunské politické scéně dosti probíraným tématem. Proto již v roce 2007 rumunský parlament přijal k této otázce stanovisko vyjadřující podporu pro úsilí o dosažení diplomatického řešení a navrhl uspořádání summitu EU, jenž by se věnoval harmonizaci postoje jednotlivých členských států v otázce konečného statusu Kosova.[156]

Na začátku roku 2008 rumunský ministr zahraničí prohlásil, že status Kosova by měl být vyřešen v souladu s mezinárodním právem. Rumunsko nebude uznávat nezávislost Kosova, pokud budou platné zásady porušovány.[157] Den po vyhlášení kosovské nezávislosti, rumunský parlament odhlasoval oficiální prohlášení, že neuznává tuto jednostrannou iniciativu albánského obyvatelstva v Kosovu. Tato otázka vedla ke vzácnému aktu jednoty na rumunské politické scéně, kdy prezident, vláda i opozice jednohlasně odsoudili krok Kosova

[155] Romania opposes Kosovo's independence. In: *B92* [online]. November 26, 2006 [cit. 2015-04-25].
[156] Open-door policy for Western Balkan countries. In: *EU-28 WATCH: European Institute of Romania* [online]. [cit. 2015-04-25].
[157] Romania reiterates: No Kosovo recognition. In: *B92: POLITICS* [online]. January 22, 2008 [cit. 2015-04-25].

jako nelegální.[158] Na druhou stranu zástupci maďarské menšiny v Rumunsku vyhlášení nezávislosti uvítali. „Dříve nebo později bude muset Rumunsko uznat Kosovo jako nový nezávislý stát.“ uvedl Marko Bela vůdce demokratické unie Maďarů v Rumunsku.[159]

Rumunsko odmítá uznat nezávislost Kosova ze tří hlavních důvodů. Prvním je, že považuje tento krok za nelegální. V souladu se zásadami mezinárodního práva mělo Srbsko nárok na územní celistvost a nedotknutelnost jeho hranic. V souladu s ustanoveními příslušných rezolucí OSN, včetně rezoluce RB 1244 (1999), prozatímní orgány samosprávy Kosova neměly právo jednostranně přijmout konečné řešení statusu provincie, které by nebralo v úvahu územní celistvost Srbska. Taktéž v souladu se stejnou rezolucí a příslušnými předpisy mise OSN v Kosovu, prozatímní orgány neměly pravomoc přijmout jakékoliv řešení týkající se konečného statusu. Rumunsko se dále domnívá, že většinové albánské obyvatelstvo Kosova, tvoří v kontextu celého Srbska pouhou národnostní menšinu. Mezinárodní právo neuznává právo na sebeurčení pro národnostní menšiny, nepovoluje tedy ani právo na odtržení od státu. Osoby patřící k národnostním menšinám mají právo na vnitřní sebeurčení, které jim prostřednictvím značné autonomie bylo ze strany Srbska umožňováno. V důsledku těchto faktů, jednostranné vyhlášení nezávislosti Kosova není v souladu s mezinárodním právem.[160]

K vyhlášení poradního stanoviska Soudního dvora rumunský ministr zahraničí uvedl, že rumunská pozice k nezávislosti Kosova se nemění. Rumunsko dále upřednostňuje mezinárodní právo a jeho komplexní dodržování. Dále ministr vyjádřil naději, že Bělehrad a Priština budou pokračovat v dialogu s cílem nalézt řešení, které bude vyhovovat zájmům obou stran a bude znamenat stabilitu a evropskou perspektivu regionu.[161] Ministr zahraničí Christian Diaconescu dále řekl, že Rumunsko neuzná provincii Kosovo, protože podle mezinárodního práva nesplňuje všechny nezbytné požadavky, na základě kterých by mohlo být považováno za stát.[162]

---

[158] Open-door policy for Western Balkan countries. In: *EU-28 WATCH: European Institute of Romania* [online]. [cit. 2015-04-25].
[159] Romania's Hungarians want Kosovo recognition. In: *B92: Region* [online]. February 18, 2008 [cit. 2015-04-25].
[160] Written statement of Romania. In: *International Court of Justice* [online]. The Hague, April 14, 2009 [cit. 2015-04-25]. Str. 41-46
[161] Accordance with international law of the unilateral declaration of independence by the Provisional Institutions of Self-Government of Kosovo” of the ICJ: Press statement. In: *Ministry of Foreign Affairs of Romania* [online]. July 23, 2010 [cit. 2015-04-25].
[162] Romania reiterates: Kosovo is no state. In: *B92: Politics* [online]. April 19, 2012 [cit. 2015-04-25].

Dalším důvodem je, že uznání nezávislosti Kosova by mohlo vytvořit nebezpečný precedent. Přes naléhání Kosova a jeho podporovatelů, že jeho situace je jedinečná a že jeho jednostranné vyhlášení nezávislosti nemůže sloužit jako precedent pro jiné separatistické provincie, se rumunští představitelé a diplomaté domnívají, že je to spíše otázkou politického výkladu než objektivní skutečnosti. Rumunsko má na svém území sice málo početnou (asi 6 % z celkové populace), ale velmi politicky aktivní maďarskou menšinu. Existuje možnost, že etničtí Maďaři v Rumunsku mohou napodobit albánský příklad a požadovat autonomii pro celou oblast Transylvánie. Rumunsko se nebezpečného precedentu obává také kvůli sousední Moldavské republice, od které se chce odpojit Podněsteří. Rumunsko vždy odsuzovalo nelegitimní separatistický režim sídlící v Tiraspolu a obhajovalo jakékoliv řešení týkající se tohoto zamrzlého konfliktu na jeho hranicích s respektem k územní celistvosti Moldavska.[163] K tomuto tématu se vyjádřil v roce 2013 rumunský premiér, jenž uvedl, že Kosovo a Podněsteří nejsou ani zdaleka totéž. Kosovo je – na rozdíl od Podněsteří - uznáno více než 100 státy po celém světě.[164]

Třetím důvodem jsou přátelské vztahy se Srbskem, které vychází již z minulosti. Oba státy provází společná historie odporu proti nájezdníkům z Asie a obhajoba křesťanství a západní civilizace. Dnešní sympatie pochází také z komunistických let, kdy Rumuni pohlíželi na Titovu Jugoslávii, jako na poměrně otevřenou společnost a maják prosperity. Podpora Srbska vychází také z přetrvávajícího pocitu lítosti a viny z rumunské podpory kampaně NATO proti Srbsku v roce 1999. Rumunsko nebylo přesvědčeno o nutnosti vojenského zásahu, avšak v kontextu přístupových rozhovorů se přiklonilo k podpoře Aliance.[165]

V návaznosti na předchozí odstavec je evidentní, že Rumunsko dlouhodobě podporuje Srbsko vzhledem k jejich přátelským vztahům a podporuje tedy i nárok na zachování jeho územní celistvosti. Kosovo však nechce uznat zejména ze svých vlastních důvodů. Rumunsko je nejpočetnější státem jihovýchodní Evropy, Rumuni tvoří téměř 90% obyvatelstva, avšak v zemi žije dalších více než 6 národnostních menšin. Nejpočetnější z nich je menšina maďarská, která, jak jsem již zmínila, tvoří asi 6 % z celkové populace. Ačkoliv netvoří velmi početnou skupinu, Maďaři jsou velice politicky aktivní a opakovaně předkládají žádosti o autonomii, v rozmezích od spíše mírných žádostí o větší administrativní pravomoci

[163] POPESCU, Oana. The Current State of Relations Between Romania and Kosovo and Prospects For Evolution. In: *Kosovo Calling*. Kosovo Foundation for Open Society and British Council, April 2012. Str. 61-62
[164] PM Victor Ponta before the reunited foreign policy committees in Parliament, regarding Romania's position on the status of Kosovo. In: *Romanian Government* [online]. June 3, 2013 [cit. 2015-04-26].
[165] POPESCU, Oana. The Current State of Relations Between Romania and Kosovo and Prospects For Evolution. In: *Kosovo Calling*. Kosovo Foundation for Open Society and British Council, April 2012. Str. 60-61

či vzdělávání v rodném jazyce, až po radikální požadavky uznání práva na sebeurčení.[166] Právě právo na sebeurčení či hrozba odtržení části Sedmihradska a jeho připojení k Maďarsku, dělá rumunské vládě největší obavy. Hrozba vytvoření nebezpečného precedentu je pro Rumunsko důležitá i ze strany jeho bývalé provincie Moldavska, které se potýká se separatistickým územím Podněsteří. To je již od rozpadu SSSR podporováno Ruskem v jeho boji proti moldavskému režimu. Rumunsko se nachází na severovýchodní hranici Srbska, proto se ho dění v tomto státě velice dotýká. Po období velice bouřlivých 90. let si Rumunsko jistě nepřeje další územní změny, hraniční spory, obnovu napětí či dokonce konflikt, v blízkosti svých hranic. Proto v zájmu zachování pokojného vývoje Balkánu k prosperitě a evropské budoucnosti, se zasazuje proti jednostrannému aktu Kosova.

4.7 Řecká republika

Řecko se problematikou Kosova zabývá, protože se jedná o neklidnou situaci v blízkosti jeho regionu. Jedná se také o jakousi solidaritu se Srbskem. Řečtí politici, ale i celá společnost byli totiž na konci 90. let silně proti vojenskému zásahu v Jugoslávii. Rozhodnutí NATO zahájit leteckou ofenzivu k zastavení násilí v Kosovu bez výslovného povolení OSN, se setkalo s výrazným nesouhlasem řeckého veřejného mínění. Vláda se také obávala negativního dopadu na řeckou ekonomiku, ale i faktu, že totální válka a možná změna geografických hranic může způsobit dominový efekt v regionu.[167] Při vyjednávání o budoucím statusu Kosova, tak Řecko bylo solidární se Srbskem. Řecká ministryně zahraničí Dora Bakoyannis v říjnu 2007 prohlásila, že v otázce Kosova je nutné nalézt schůdné řešení zajišťující stabilitu, podpořenou jednotným evropským postojem a co nejsilnější možnou mezinárodní legitimitou. Měly by být vyčerpány všechny možnosti jednání a konečné řešení nesmí být výsledkem jednostranného kroku.[168] Od samého počátku kosovské krize se Řecko snažilo udržovat odpovědné stanovisko. Na jednostranné akce pohlíželo s velkými výhradami a v momentě, kdy bylo zřejmé, že dohoda mezi Bělehradem a Prištinou se neuskuteční, Řecko sledovalo politiku opatrnosti, bez ukvapených závěrů a uspěchaných rozhodnutí. Dle ministryně zahraničí se Řecko řídí zajištěním stability a míru v regionu, stejně jako zájmy země. Bez ohledu na případ, ve všech evropských a mezinárodních textech musí být jasné, že Kosovo je jedinečný případ, který nesmí vytvářet precedent s negativními důsledky pro

[166] Tamtéž. Str. 62
[167] ARMAKOLAS, Ioannis a Apostolis KARABAIRIS. Greece – Kosovo A complex relationship. In: *Kosovo Calling*. Kosovo Foundation for Open Society and British Council, April 2012. Str. 95-97
[168] Statements of Foreign Minister Ms. Dora Bakoyannis and her Swedish counterpart Mr. Carl Bildt following their meeting. In: *Hellenic Republic - Ministry of Foreign Affairs* [online]. 2007-10-25 [cit. 2015-04-30].

stabilitu mezinárodních hranic, dodržování zásady územní celistvosti, národní suverenitu, mírové řešení sporů a dobré sousedské vztahy, dodala na závěr.[169]

V reakci na vyhlášení nezávislosti Kosova, Dora Bakoyannis uvedla, že Řecko rozhodnutí o tom, zda uznat či neuznat nezávislost této provincie, provede až v pozdějším období, po prozkoumání všech možností do hloubky a zjištění možných dopadů na regionální bezpečnost a zájmy Řecka. Dodala však, že tento jednostranný akt nepochybně vytvoří novou realitu v mimořádně citlivém regionu západního Balkánu, a že pro Řecko je nejdůležitější stabilita a bezpečnost regionu. Ministryně také potvrdila, že se řecké jednotky zúčastní mise EU v Kosovu.[170]

Nezávislost Kosova není v Řecku široce diskutovaným tématem. Argumenty o neuznání jsou soustředěny do tří skupin. První se zaměřuje na otázku mezinárodního práva, která klade důraz na porušení některých aspektů mezinárodního práva, aplikace dvojího metru některými silnými aktéry mezinárodního systému či podkopávání role OSN. Řecko se obává zejména otevření tzv. Pandořiny skříňky, po němž mezinárodní společenství bude muset čelit nekonečné sérii secesionistických nároků po vzoru Kosova. Řecku nejbližší je případ Kypru, který se již více než 40 let potýká se separatistickou vládou v severní části ostrova.[171] Opoziční politik George Papandreou uvedl, že jednostranné vyhlášení nezávislosti Kosova a jeho uznání některými členskými státy EU v rozporu se zásadami mezinárodního práva a rezolucí Rady bezpečnosti OSN nepřispívá ke stabilitě v regionu.[172]

Kosovo symbolizuje konflikt mezi dvěma základními zásadami mezinárodního práva: územní celistvosti a sebeurčení. Od samého začátku, Řecko podporuje diplomacii a konsenzuální řešení na základě mezinárodní zákonnosti a dodržování základních zásad zakotvených v Chartě OSN. To je důvod, proč Řecko podpořilo srbskou žádost o poradní stanovisko k Mezinárodnímu soudnímu dvoru.[173] Stanovisko soudu z července 2010 řecká

---

[169] Speech of FM Ms. D. Bakoyannis to the Parliamentary Standing Committee on Defense and Foreign Affairs. In: *Hellenic Republic - Ministry of Foreign Affairs* [online]. Athens, 12 December 2007 [cit. 2015-04-30].
[170] Greek position on Kosovo. In: *Hellenic Republic - Embassy of Greece in Poland* [online]. February 19, 2008 [cit. 2015-04-30].
[171] ARMAKOLAS, Ioannis a Apostolis KARABAIRIS. Greece – Kosovo A complex relationship. In: *Kosovo Calling*. Kosovo Foundation for Open Society and British Council, April 2012. Str. 111
[172] President Sarkozy Calls for 'New France-Greece' Alliance. In: *Greek News* [online]. June 9, 2008 [cit. 2015-04-30].
[173] Annual Ambassadors Conference in Serbia: Prime Minister's speech. In: *Hellenic Republic - Prime Minister: Speeches* [online]. January 4, 2010 [cit. 2015-05-01].

vláda vzala na vědomí, avšak svou pozici nezměnila. Naopak zopakovala hlavní zásady řeckého postoje, jimiž je zajištění míru, stability a spolupráce na Balkáně.[174]

Další skupina kritických argumentů upozorňuje na přetvoření Kosova v centrum organizovaného zločinu. Nově vzniklé instituce v Kosovu jsou slabé, proto nejenže nemohou proti zločinu bojovat, ale vzkvétají zde mafiánské sítě i uvnitř systému. Některá obvinění dokonce tvrdí, že organizovaný zločin přímo souvisí s politickou strukturou Kosova. A tak, nezávislost Kosova nepřináší do regionu stabilitu, ale ve skutečnosti zavádí nový stát, který není na svém území schopen potlačovat zločinecké sítě, a v nejhorším případě je dokonce podporuje.[175]

Poslední skupina argumentů se soustředí kolem zacházení s etnickými menšinami v Kosovu. Řecko kritizuje zejména fakt, že nový politický režim nedokáže zajistit bezpečnost a pohodlí menšin, zejména Srbů. Nová diskriminační politika a nejistota, tentokrát namířená proti Srbům, nahradila podobnou politiku z minulosti.[176] Ministryně zahraničí tuto myšlenku potvrdila svým výrokem, že bez ohledu na status Kosova, pro Řecko má zásadní význam zlepšení každodenního života lidí žijících v Kosovu, zejména menšin. Právě tento bod má být významným parametrem úkolu evropských sil v Kosovu, kde působí i řecké jednotky. Jejich přítomnost však nesmí být spojována s otázkou statusu Kosova, upozornila ministryně zahraničí Bakoyannis.[177]

I když Řecko neuznalo Kosovo jako nezávislý stát, jeho politika má za cíl pomoci k zlepšení sociálních a ekonomických podmínek v provincii. Proto Řecko svůj bilaterální vztah s Kosovem plně normalizovalo. Athény jsou v pravidelném kontaktu s Prištinou, přijímají kosovské cestovní doklady a nevznáší námitky ke snaze Kosova začlenit se do mezinárodních organizací. Důležité je také řecké diplomatické zastoupení v Prištině.[178] Řecko tedy navzdory neuznání přijalo zvláštní přístup k nezávislosti Kosova, který se promítá do hladké dvoustranné komunikace v přátelské atmosféře mezi oběma aktéry.[179]

---

[174] Statement of the Ministry of Foreign Affairs on the Advisory Opinion of the ICJ on Kosovo. In: *Hellenic Republic - Ministry of Foreign Affairs* [online]. Athens, 23 July 2010 [cit. 2015-04-30].
[175] ARMAKOLAS, Ioannis a Apostolis KARABAIRIS. Greece – Kosovo A complex relationship. In: *Kosovo Calling*. Kosovo Foundation for Open Society and British Council, April 2012. Str. 112
[176] Tamtéž. Str. 111
[177] Statements of FM Ms. Bakoyannis and her Serbian counterpart, Mr. Jeremic, following their meeting. In:*Hellenic Republic - Ministry of Foreign Affairs* [online]. Athens, 11 September 2008 [cit. 2015-04-30].
[178] ARMAKOLAS, Ioannis a Apostolis KARABAIRIS. Greece – Kosovo A complex relationship. In: *Kosovo Calling*. Kosovo Foundation for Open Society and British Council, April 2012. Str. 103
[179] Tamtéž. Str. 118

Řecko pojí se Srbskem dlouholeté přátelské vztahy. Mají společné ne jen pravoslavné náboženství, ale také historii boje proti Osmanské nadvládě. Oba státy byli spojenci také ve všech podstatných válkách, jež se odehrávaly ve 20. století na území Balkánu. Řecko je jedním z mála členů Evropské unie, které alespoň humanitárně podporovalo Srbsko během války v Bosně. Během bombardování Srbska v roce 1999 bylo řecko jediným státem Aliance, který vystoupil proti této operaci a nedovolil NATO operovat na svém území. Řecko proto podporuje Srbsko i v otázce nezávislosti Kosova. I vzhledem k existenci středověkých pravoslavných kostelů v této jihosrbské provincii, Řecko požaduje, aby toto území zůstalo i nadále pod srbskou správou, která by tyto historické sakrální památky ochraňovala. Řecko je první zemí v regionu, která se začlenila do západní civilizace a stala se členem Evropské unie, již v roce 1981. Proto se snaží hrát roli významného regionálního aktéra podporujícího balkánské státy v jejich integraci do euroatlantických struktur. Řecko věří, že nevyřešený status Kosova by neměl být bodem, který by zablokoval přístupový proces Srbska, potažmo i Kosova, do Evropské unie. Naopak podotýká, že rychlá integrace by mohla tento problém pomoci vyřešit. Z této pozice vyplývá jeho pragmatický postoj ke Kosovu, kdy ho sice oficiálně neuznalo, ale snaží se ho podporovat a neblokuje jeho působení na mezinárodní scéně. Řecko však Kosovo nemůže uznat zejména z důvodu mezinárodněprávního precedentu, který by mohlo představovat. Dlouhodobě totiž podporuje své krajany na Kypru, kteří usilují o znovusjednocené jejich ostrova.

4.8 Slovenská republika

Slovensko se o region západního Balkánu, tedy i Srbska a Kosova, zajímá dlouhodobě. Integrace tohoto regionu do euroatlantických struktur je považována za jednu ze slovenských zahraničněpolitických priorit. Angažovanost v otázce Kosova také vychází z bezpečnostních obav plynoucích z potencionální nestability v nejbližším sousedství Slovenské republiky. Po přijetí Ahtisaariho plánu, jenž byl zveřejněn v únoru 2007, se Kosovo stalo na území Slovenska emocionálním tématem pro politiky, média ale i širší veřejnost. V důsledku toho byla otázka Kosova probírána i na půdě slovenské Národní rady.[180] Během jednání na půdě parlamentu poslanec Zala prohlásil, že pro Slovensko je skutečně důležité, aby jakékoliv řešení, které přijde, se nestalo precedentem a nebylo přeneseno na jiné státy. Je důležité přijmout takové stanovisko, které nebude umožňovat změnu hranic státu na základě etnických pohybů. Pan poslanec Slota poukázal na historické

[180] SLÁVIKOVÁ, Eliška. Slovakia and Kosovo: Closer Than They Seem. In: *Kosovo Calling*. Kosovo Foundation for Open Society and British Council, April 2012. Str. 40

okolnosti a vztahy Srbska se Slovenskem, když uvedl „V 19. století v roce 1848 se Srbové na straně Slováků postavili proti utlačovatelským Maďarům. […] V roce 1968 se Jugoslávie nekompromisně postavila proti okupaci Československa vojsky Varšavské smlouvy. Suma summarum: Srbové byli od středověku pořád na té správné straně – evropské, křesťanské, civilizační, morální, antifašistické, na straně práva, spravedlivosti, a i na straně Slováků.“[181] Konečné vyhlášení Národní rady SR uvedlo, že úplná a ničím neomezená nezávislost provincie Kosovo není v zájmu stability regionu. Všechny možnosti dialogu k dosažení dohody nebyly dosud vyčerpány. Řešení budoucího statusu provincie Kosovo by mělo vycházet z respektování legitimních požadavků Srbska, ale také z Charty OSN a ostatních mezinárodních právních norem.[182]

V den vyhlášení nezávislosti se k otázce Kosova vyjádřil slovenský prezident Ivan Gašparovič. Slovensko není přívržencem rychlého rozhodnutí o uznání Kosova za řádný mezinárodně uznávaný stát. Stále v platnosti je rezoluce Rady bezpečnosti 1244. Kosovo zůstává pro Slovensko dále otázkou, kterou Ministerstvo zahraničních věcí SR bude sledovat a studovat a průběžně se k ní vyjadřovat, dodal.[183] Premiér Robert Fico k tomuto tématu řekl, že Slovensko nevylučuje možnost, že Kosovo nikdy neuzná. Dle něj Kosovo není nezávislé území, ale je součástí Srbska, kde chtějí žít Srbové spolu s příslušníky albánské etnické menšiny. Vyhlášení nezávislosti porušuje základní principy mezinárodního práva, tedy právo na sebeurčení a nedotknutelnost hranic. Odtržení Kosova od Srbska Fico přirovnal k Mnichovské dohodě z roku 1938. O konečném statusu Kosova by mělo být dle slovenského premiéra rozhodnuto na půdě OSN, to je totiž jediná organizace, která může rozhodnout o změně hranic.[184]

Hlavním důvodem, proč Slovensko nechce uznat nezávislost Kosova je porušení mezinárodního práva. Ve svém stanovisku k Mezinárodnímu soudnímu dvoru uvádí, že územní celistvost států je jedním ze základních práv v mezinárodních vztazích a je uvedeno jak v Chartě OSN, tak regionálních svazcích. Právo vystoupit ze státu se v mezinárodním právu nenachází. Možnou aplikaci práva na sebeurčení v otázce Kosova Slovensko vyvrací tvrzením, že toto právo v post-koloniálním kontextu neznamená, že lidé mají automatické

[181] Stenoprotokol ze zasedání 8. schůze Národní rady SR. In: *Společná česko-slovenská digitální parlamentní knihovna* [online]. 27. března 2007 [cit. 2015-04-28].
[182] Vyhlásenie Národnej rady Slovenskej republiky k riešeniu budúceho štatútu srbskej provincie Kosovo. In:*Národní rada Slovenské republiky* [online]. č. 309. Bratislava, Marec 2007 [cit. 2015-04-28].
[183] Prezident SR Ivan Gašparovič prijal ministra zahraničných vecí SR Jána Kubiša. In: *Prezident Slovenskej republiky Ivan Gašparovič* [online]. 20. február 2008 [cit. 2015-04-28].
[184] Slovakia: Declaration violates basic international law. In: *B92: Politics* [online]. February 25, 2008 [cit. 2015-04-28].

právo na nezávislost, ale je to především proces, při kterém obyvatelé států mohou určovat svou budoucnost prostřednictvím ústavních postupů bez vnějšího zásahu. Dále Slovensko podotýká, že mezinárodní právo dává vždy přednost územní celistvosti států. V případě Srbska byla jeho územní celistvost potvrzena v rezoluci RB 1244, v jejíž preambuli je uvedeno, že všechny členské státy OSN jsou povinny zachovat svrchovanost a územní celistvost Svazové republiky Jugoslávie. Zásady řešení kosovského problému, měly být v souladu s normami OBSE, včetně těch uvedených v Helsinském závěrečném aktu a Chartě OSN. Konečné řešení mělo také brát v úvahu práva kosovských Albánců a všech etnických menšin žijících v provincii Kosovo. Rezoluce 1244 nevytvořila žádný právní základ pro jednostranné vyhlášení nezávislosti. Prozatímní orgány, dle jejich kompetencí stanovených UNMIK, neměly ani pravomoc k tomu, aby nezávislost vyhlásily.[185]

K verdiktu Mezinárodního Soudního dvora prezident Gašparovič uvedl: „Neviem si predstaviť, že by som prehodnocoval svoj postoj, ak som zastánca práva, aby som ho prehodnocoval tak, aby som obišiel právo. Rozhodnutie MSD svoj výrok postavilo tak, že obišlo medzinárodné právo a to nie je dobre. Slovensko nemá prečo prehodnocovať svoj postoj, postavili sme sa jednoznačne za plnenie rezolúcií Bezpečnostnej rady OSN a za rešpektovanie medzinárodného práva.“[186] Dle ministra zahraničních věcí Miroslava Lajčáka, Slovensko neuznalo Kosovo nejen z důvodu porušení mezinárodního práva, ale i z důvodu nerespektování právního principu, podle kterého s odchodem jedné části území musí souhlasit stát, jehož se to týká, v tomto případě Srbsko.[187]

Dále Slovensko zdůrazňovalo roli mezinárodních organizací a dodržování pravidel mezinárodních vztahů v problematice Kosova. Prezident Gašparovič uvedl, že rozhodující úlohu v řešení konečného statusu Kosova musí vést OSN, a zejména Rada bezpečnosti. Pokud je stále v platnosti rezoluce 1244, dodal, tak jednostranné rozhodnutí není v souladu s principy ani s posláním OSN. Určitou úlohu prezident přiznal i Evropské unii, která má za pomoci srbských politických představitelů, ale i zástupců dalších států, učinit z Balkánu

[185] Statement by the Slovak republic for the International Court of Justice on the request made by the United Nation General Assembly. In: *International Court of Justice* [online]. The Hague, 16 April 2009 [cit. 2015-04-28].
[186] Rozhovor Prezidenta SR pre tlačovú agentúru TASR k nástupu novej Vlády. In: *Prezident Slovenskej republiky Ivan Gašparovič* [online]. 4. 8. 2010 [cit. 2015-04-28].
[187] Vystúpenie ministra zahraničných vecí SR M. Lajčáka na Moskovskom štátnom inštitúte medzinárodných vzťahov - MGIMO. In: *Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky* [online]. 8.9.2009 [cit. 2015-04-29].

pokojný region.[188] Premiérka I. Radičová dodala, že Slovensko neuznalo nezávislé Kosovo, protože vyhlášení nezávislosti nebylo důsledkem nové rezoluce Rady bezpečnosti OSN, která by nahradila původní rezoluci 1244, ani výsledkem dohody mezi zúčastněnými stranami.[189]

Posledním argumentem slovenské kritiky je vytvoření nebezpečného precedentu. Fico varoval před možností separatistů v jiných částech světa, použít Kosovo jako příklad svého vlastního vyhlášení nezávislosti.[190] Bývalý politik pan Ján Čarnogurský uvedl, že uznání Kosova by mohlo vyvolat vlnu požadavků dalších separatistických organizací působících po celém světě. Jako příklad uvádí, Abcházii a Jižní Osetii v Gruzii, Podněsteří v Moldavsku, ale také Palestince v Izraeli či Basky a Katalánce ve Španělsku. Takový vývoj by mohl vést ke zpochybnění téměř všech hranic v Evropě, ale i jinde ve světě.[191] S vytvořením precedentu souvisí také zásada nedotknutelnosti hranic, kterou Slovensko obzvláště prosazuje s přihlédnutím k existenci deseti procentní populace etnických Maďarů převážně na jižním Slovensku. Proto strach z vytvoření precedentu v případě jednostranného odtržení, je jedním z hlavních oficiálních argumentů slovenských politiků a diplomatů k neuznání Kosova. Avšak zároveň se zástupci slovenské vlády distancovali od připodobňování situace srbsko-kosovské k té slovensko-maďarské, a zdůraznili, že neexistuje žádná podobnost těchto vztahů.[192]

Slovensko a Srbsko spojují přátelské vztahy, sahající až do 19. století, jak bylo uvedeno výše. A vzhledem k tomu, že Srbsko považuje vyhlášení kosovské nezávislosti za protiprávní odtržení svého území, Slovensko by uznáním Kosova porušilo své morální závazky vůči tomuto dlouhodobému spojenci. Slovensko si jako malý stát středoevropského regionu, vybralo zaměření své zahraniční politiky právě na region západního Balkánu. Má zde dobrou pozici a díky několika diplomatům je považováno za odborníka na tento region, čímž si také zvyšuje své mocenské postavení, alespoň na půdě Evropské unie. Proto si Slovensko určilo za prioritu své zahraniční politiky podporu integrace západního Balkánu do severoatlantických struktur. I díky neuznání Kosova je Slovensko považováno ze strany Srbska za spolehlivého partnera a může mu tak být nápomocno v jeho cestě k přistoupení do EU.

---

[188] Rozhovor pre rozhlasovú stanicu Slovensko. In: *Prezident Slovenskej republiky Ivan Gašparovič* [online]. 1. 3. 2008 [cit. 2015-04-28].
[189] Interview predsedníčky vlády SR I. Radičovej pri príležitosti oficiálnej návštevy Záhrebu 26.septembra 2011 pre chorvátsky denník Vjesnik. In: *Úrad vlády Slovenskej republiky* [online]. 26.09.2011 [cit. 2015-04-28].
[190] Slovakia Never To Recognize Kosovo. In: *Serbianna* [online]. February 24, 2008 [cit. 2015-04-29].
[191] Ján Čarnogurský: Prečo neuznať Kosovo. In: *Aktuálne.sk* [online]. 15.4.2008 [cit. 2015-04-29].
[192] SLÁVIKOVÁ, Eliška. Slovakia and Kosovo: Closer Than They Seem. In: *Kosovo Calling*. Kosovo Foundation for Open Society and British Council, April 2012. Str. 42

I přes důležitost přátelských vztahů se Srbskem je pro Slovensko nebezpečí precedentu hlavním důvodem neuznání nezávislosti Kosova. Na Slovensku se totiž nachází početná maďarská menšina, čítající téměř 10 % obyvatelstva. Slovensko má se svým jižním sousedem a jeho početnou menšinou na svém území, problémy takřka od vzniku samostatného státu, tedy od roku 1918. V některých oblastech jižního Slovenska žije maďarské etnikum většinově, proto se slovenská vláda právem obává, že by mohli využít kosovského precedentu a připojit tato území k Maďarsku. Z politického hlediska je tzv. maďarská karta politiky vytahována, kdykoliv se jim to hodí pro vlastní domácí účely, ať už na straně Slovenska, tak Maďarska.

4.9 Španělské království

Španělsko nemá žádné zvláštní vztahy se Srbskem ani s celkovým regionem Balkánu, který je od něj poměrně vzdálen. Hlavním důvodem, proč se Španělsko o status kosovské provincie zajímá je, že má na svém území regiony se separatistickými tendencemi, proto výsledný kosovský status může ovlivnit i budoucí situaci Španělského království. Ještě před rokem 2008 se španělský ministr zahraničí vyjádřil, že v otázce Kosova by měla být v první řadě shoda v rámci EU, a že postoj EU by měl představovat obecnou dohodu mezi všemi zúčastněnými stranami, která bude následně schválena OSN. Španělsko má výhradně negativní postoj k jednostranným akcím, dodal Rodriguez Zapatero.[193] Premiér uvedl, že všichni evropští partneři se dohodli na tom, že Kosovo je jedinečný případ, k němuž došlo v rámci mimořádné situace tragických skutků v bývalé Jugoslávii. Španělsko bude hájit nejvíce konstruktivní postoj uvnitř EU, ale také nejvíce uctivý k dodržování mezinárodního práva. Pro Španělsko je nejdůležitější zajistit mír a stabilitu v regionu i na celém území Evropy.[194]

V den vyhlášení nezávislosti Kosova, španělský ministr zahraničí prohlásil, že Španělsko, které se samo potýká se dvěma separatistickými regiony Baskickem a Katalánskem, nehodlá uznat odtržení albánského Kosova od Srbska. Tento krok totiž nerespektuje mezinárodní právo, dodal ministr. K legální secesi by byla zapotřebí dohoda mezi znepřátelenými stranami nebo rezoluce Rady bezpečnosti OSN. Španělsko dokonce předložilo EU návrh textu, ve kterém by byl zdůrazněn závazek Unie k principu územní

[193] Press Conference Following Talks with Prime Minister Jose Luis Rodriguez Zapatero of Spain. In: *President of Russia* [online]. Bocharov Ruchei, Sochi, September 28, 2007 [cit. 2015-05-01].
[194] Speech of the President of the Government during the Plenary Session at the Congress of Deputies in order to inform about the signature of the Treaty of Lisbon and about the Conclusions of the European Council in Brussels. In: *La Moncloa: Speeches* [online]. Madrid, 19 December 2007 [cit. 2015-05-01].

celistvosti států, a že Kosovo nestanoví precedent pro jiné separatistické případy.[195] Španělsko s kosovským krokem nesouhlasilo do té míry, že vedlo diplomatickou kampaň proti jeho uznání. Madrid aktivně vysvětloval svým partnerům v Latinské Americe, Africe i na Středním Východě, proč by neměli uznat jednostranné vyhlášení nezávislosti Kosova, dokud nebude dosaženo dohody se Srbskem či dokud nebude tento krok legitimizován rezolucí OSN. Mezi hlavní argumenty, které diplomati používali, patřilo například, že Kosovo nikdy nebylo republikou v bývalé Jugoslávii, ale pouhou srbskou provincií, dále že rezoluce OSN jasně potvrzuje srbskou svrchovanost nad Kosovem, a že odchod Kosova nebyl výsledkem dohody, kterou mezinárodní právo povoluje, a ani nedošlo k legitimizaci Kosova Radou bezpečnosti.[196]

Hlavním španělským argumentem je tedy porušení základů mezinárodního práva. Ve svém poradním stanovisku Španělsko uvedlo, že kosovské vyhlášení nezávislosti ignoruje srbské právo na svrchovanost a územní celistvost, což jsou základní principy současného mezinárodního práva a které rozhodujícím způsobem přispívají k zajištění míru a bezpečnosti v mezinárodních vztazích. Respekt k územní celistvosti Srbska byl základním prvkem všech rezolucí týkajících se Kosova[197], plné respektování svrchovanosti Srbska bylo znovu opakováno během prohlášení členských států v průběhu debat Rady bezpečnosti. Tato dvě ústřední práva potvrdil také společný dokument UNMIK a SRJ, jenž byl podepsán 5. listopadu 2001.[198] Jednání Kosova tedy nebylo v souladu s všeobecným mezinárodním právem.

Rezoluce RB 1244 (1999) zavedla v procesu řešení kosovské krize dva prvky – prozatímní správu a politický proces. Dle španělského stanoviska je tato rezoluce pořád v platnosti, a proto politický proces k určení budoucího statusu Kosova zůstává otevřený. Jednostranné vyhlášení nezávislosti by bylo v souladu s mezinárodním právem pouze tehdy, pokud by bylo v souladu s pravidly, jimiž se řídí prozatímní správa režimu a politickým procesem určujícím budoucí status Kosova.[199] Španělsko upozorňuje na nekompetentnost prozatímních orgánů, jež byly v Kosovu vytvořeny prostřednictvím rezoluce 1244 a měly

[195] Spain says won't recognise Kosovo independence. In: *American Council for Kosovo* [online]. February 19, 2008 [cit. 2015-05-01].
[196] "Spain, Serbia's chief Kosovo ally". In: *B92: Politics* [online]. October 5, 2008 [cit. 2015-05-01].
[197] Jedná se o rezoluce Rady bezpečnosti OSN číslo 1160, 1190, 1203, 1239 a 1244.
[198] Written Statement of the Kingdom of Spain. In: *International Court of Justice* [online]. The Hague, April 2009 [cit. 2015-05-01]. Str. 11-27
[199] Public sitting 8 December 2009 on the Accordance with International Law of the Unilateral Declaration of Independence by the Provisional Institutions of Self-Government of Kosovo. Translation *International Court of Justice* [online]. 2009, CR 2009/30 [cit. 2015-05-01].

napomáhat se správou provincie. Jejich pravomoci a oblasti působení, však byly striktně vymezeny rezolucí, ale i pracovníky UMNIK. Jejich kompetence se týkaly výhradně vnitřní sféry provincie a byly pod dohledem UNMIK, jejíž pracovníci měli mít konečnou rozhodovací roli. V oblasti zahraničních věcí či mezinárodních vztahů nedisponovali žádnými pravomocemi, proto neměli právo ani kompetence k vyhlášení konečného statusu Kosova.[200]

Španělská místopředsedkyně vlády Maria Teresa Fernandez de la Vega řekla, že Španělsko bude i nadále vystupovat proti nezávislosti Kosova. „Budeme nadále podporovat dialog a kompromis mezi oběma stranami," řekla poté, co Mezinárodní soudní dvůr vydal své stanovisko k jednostrannému vyhlášení nezávislosti kosovských Albánců. Dodala také, že připodobňování situace mezi Srbskem a Kosovem ke vztahu Španělska a Katalánska není možné.[201] Španělský postoj ke Kosovu je velice negativní, na rozdíl od většiny zemí, které také kosovskou nezávislost neuznávají, Španělsko přerušilo veškeré spojení s kosovskými institucemi a zamítlo všechny možné prostředky svého zastoupení v Prištině. Španělsko neuznává ani kosovské pasy. Po desetiletém působení španělských jednotek v misi KFOR, se vláda v polovině roku 2009 rozhodla pro jejich stažení, se stanoviskem, že jednotky nemohou zůstat v misi, jejíž mandát neodpovídal nové situaci. Tento krok byl kritizován nejen ze strany středo-pravicové španělské opozice, ale také ze strany spojenců v Alianci.[202]

Po oficiálním prohlášení ministra zahraničí Španělského království, všechna světová média jako důvod španělského neuznání Kosova označovala problémy spojené se separatistickými tendencemi Baskicka a Katalánska. Španělští politici a média strávili značné množství času, aby toto spojení vyvraceli. Politici především zdůrazňovali, že situace jsou radikálně odlišné, a proto nemohou být srovnávány.[203] Avšak i přesto se Španělsko aktivit těchto separatistických regionů po vyhlášení nezávislosti Kosova obávalo, zejména po prohlášení některých regionálních politiků. Katalánští politici uvedli, že jejich provincie by chtěla vyhlásit nezávislost. Chtěli by vytvořit nový stát Evropské unie, tzv. vetší Katalánsko, které by zahrnovalo Baleárské ostrovy, Valencii a případně i některé pohraniční regiony Francie.[204] V souvislosti s tímto prohlášením španělská vláda uvedla, že Katalánsko je nedílnou součástí Španělska, a že by se mělo podílet spíše na překonání hospodářské krize a

[200] Written Statement of the Kingdom of Spain. In: *International Court of Justice* [online]. The Hague, April 2009 [cit. 2015-05-01]. Str. 12
[201] Spain in fresh Kosovo statement. In: *B92: Politics* [online]. July 24, 2010 [cit. 2015-05-01].
[202] VAQUER, Jordi. Spain's Position on Kosovo. In: *Kosovo Calling*. Kosovo Foundation for Open Society and British Council, [online]. April 2012. [cit. 2015-05-01]. Str. 20
[203] Tamtéž. Str. 13
[204] Catalonia plans secession "a la Kosovo". In: *B92* [online]. October 18, 2012 [cit. 2015-05-01].

zvýšení blahobytu obyvatelstva, namísto srovnávání se s tak nesourodou autonomní oblastí.[205] Španělská vicepremiérka dodala, že srovnání situace Kosova a Katalánska je nemožné. Kosovo vyhlásilo nezávislost po událostech roku 1999 a po tom, co bylo téměř 10 let pod mezinárodní správou. Uznává ho 60 států světa, Katalánsko nikdy nebylo v takovéto situaci a postrádá také stejné mezinárodní uznání.[206] Baskická vláda vydala prohlášení, že proces nezávislosti Kosova představuje příklad toho, jak řešit konflikt identity a sounáležitosti klidným a demokratickým způsobem.[207] Kosovská nezávislost, by tedy v případě jejího uznání, mohla španělské vládě přichystat nelehké situace, pokud by jej Baskicko a Katalánsko považovali za mezinárodně právní precedent.

Španělsko vzhledem ke své poloze na druhé straně evropského kontinentu se o oblast Balkánu nikdy příliš nezajímalo a nemá o zdejších poměrech ani potřebné znalosti. Proto je také jeho hlavním důvodem neuznání Kosova, osud jeho vlastních separatistických provincií. Z výše jmenovaných států, je právě Španělsko asi jedním z nejvíce ohrožených států z hlediska separatistických tendencí na jeho vlastním území. Baskicko a Katalánsko již dlouhodobě usilují o větší autonomii, kterou se jim madridská vláda snaží poskytovat. Avšak i vzhledem k ekonomické krizi posledních let, která na Španělsko dopadla velice tvrdě, se separatistické tendence ze strany těchto dvou provincií opět objevily. Zejména katalánské obyvatelstvo je hluboce znepokojeno množstvím financí, které musí poskytovat centrální vládě na podporu méně prosperujících regionů. Je poměrně málo pravděpodobné, že pokud by mělo dojít k oddělení těchto provincií od království, že by se tak stalo ozbrojenou cestou. Pravděpodobnější je spíše cesta mírová, a pokud možno diplomatická snaha o oddělení. Právě takovýto příklad ukazuje i Kosovo, které se samozřejmě do své situace nedostalo mírovou cestou, ale jeho prohlášení nezávislosti a následná snaha o mezinárodní uznání probíhala v celku poklidně. Pokud by tak jejich cesta za vysněným cílem plnohodnotného člena mezinárodního společenství byla úspěšná, mohlo by se například mnohem ekonomicky silnější a institucionalizované Katalánsko, nechat inspirovat. Dle mého názoru se Španělsko hrozby kosovského vytvoření mezinárodněprávního precedentu obává oprávněně.

---

[205] Government approves measures to close gap between actual and legal retirement age. In: *La Moncloa: Council of Ministers* [online]. Madrid, 15 March 2013 [cit. 2015-05-01].

[206] JAMAR, Hanna a Mary Katherine VIGNESS. Applying Kosovo: Looking to Russia, China, Spain and Beyond After the International Court of Justice Opinion on Unilateral Declarations of Independence. *German Law Journal* [online]. 2010, Vol. 11, No. 08 [cit. 2015-05-01]. Str. 923-924

[207] VAQUER, Jordi. Spain's Position on Kosovo. In: *Kosovo Calling*. Kosovo Foundation for Open Society and British Council, [online]. April 2012. [cit. 2015-05-01]. Str. 14

5. Komparace analýzy jednotlivých států

Jednotlivé státy mají k Srbsku a jeho jižní provincii specifický přístup, což je patrné i dle jednotlivých analýz. Jinak se na problematiku kosovské nezávislosti dívá Srbsko a země v regionu, odlišný přístup pak mají země vzdálenější jako například Čína či Španělsko. Státy používají pro své stanovisko k neuznání nezávislosti Kosova celou řadu argumentů. Jejich výčet naleznete v tabulce níže.

Stát / Argument	Srbsko	Rusko	Čína	BiH	Kypr	Rumunsko	Řecko	Slovensko	Španělsko
1. Historické souvislosti	X								
2. Porušení obecného mezinárodního práva (územní celistvost)	X	X	X	X	X	X	X	X	X
3. Hrozba vytvoření precedentu	X	X	X	X	X	X		X	X
4. Nekompetentnost prozatímních institucí Kosova k vyhlášení nezávislosti	X	X			X	X			X
5. Porušení rezoluce Rady bezpečnosti 1244	X		X		X				
6. Kosovo nesplňuje faktická kritéria státnosti	X				X				
7. Nemožnost aplikace práva na sebeurčení na případ Kosova		X	X			X			
8. Ohrožení legitimnosti OSN					X				
9. Přátelské vztahy se Srbskem					X	X			
10. Důraz na roli mezinárodních organizací a dodržování pravidel mezinárodních vztahů								X	
11. Kosovo jako centrum organizovaného zločinu							X		
12. Nebezpečí pro menšiny žijící v Kosovu							X		

Tabulka 1: Souhrnný přehled argumentace států. **Zdroj:** Autorka diplomové práce.

V tabulce je jasně patrné, že nejpoužívanějším argumentem proti jednostrannému vyhlášení nezávislosti Kosova je porušení obecného mezinárodního práva, zejména práva státu na zachování územní celistvosti, které je obsaženo v Chartě OSN. Vzhledem k tomu, že všechny státy jsou členy OSN, všichni se také zavázali k dodržování těchto stanov, které se snaží udržet mír a pořádek na poli mezinárodních vztahů již více než 50 let. Dodržování

mezinárodního práva je totiž stěžejní zárukou pro neopakování hrozivých událostí druhé světové války, proto je tento argument shodný mezi všemi státy.

Srbsko je rezolutně proti uznání nezávislosti Kosova, které stále považuje za své území. Svou rétoriku v průběhu času nezměnilo a jeho argumentaci založené na porušování mezinárodního práva, neovlivnilo ani rozhodnutí Mezinárodního soudního dvora. Srbsko považuje svůj nárok na toto území za legitimní, v čemž má velkou podporu ze strany Ruska. Je zajímavé podívat se na historii podpory jednotlivých států k Srbsku. Rusko a Řecko byly na straně Srbska i při válečném konfliktu v roce 1999, tedy proti kroku Severoatlantické aliance protestovali. Kritický postoj k operaci zastávala i Čína, zejména po tom co spojenecké bomby dopadly i na jejich ambasádu v Bělehradě. Částečná neoficiální podpora plynula do Srbska i ze strany Rumunska, které otevřenou podporu nemohlo vyjadřovat vzhledem k jeho kandidatuře do Aliance. Na druhou stranu Španělsko alianční zásah proti Kosovu podporovalo a přispělo k němu i svými jednotkami.

V otázce Kosova tedy některé státy pouze pokračovaly v jejich dlouhodobém přátelském postoji k Srbsku a podporovali jej, jiné však svou politiku, dá se říci, obrátily o 180 stupňů, jako například Španělsko. Za hlavní příčinu tohoto obratu a vlastně i hlavní kritický argument spojující všechny státy, považuji hrozbu, že uznání nezávislého Kosova vytvoří nebezpečný precedent. Všechny státy, uvedené v analýze mají větší či menší problémy s konkrétními skupinami na svém vlastním území, jež hrozí separatistickými tendencemi. Problémy s etnickými menšinami totiž nezáleží na velikosti státu či jeho mocenském postavení. Má je jak více než miliardová Čína, tak pětimilionové Slovensko. Všechny státy tento argument považují za důležitý, avšak pro některé je tím stěžejním a pro jiné pouze jedním z mnoha. Tak například pro Řecko argument precedentu není až tak stěžejní, protože nemá vyloženě na svém území region se separatistickými tendencemi, je však dlouholetý podporovatel sjednocení kyperského ostrova. Stěžejním argumentem je tedy vytvoření precedentu pro Kypr, který se již více než 40 let potýká s nelegálně vytvořenou Severokyperskou tureckou republikou. Za velice důležitý tento argument považuje i Rusko a Čína, které se shodně potýkají se separatistickými regiony, ať už se jedná o Čečensko, Sin-ťiang či Tibet, a ve kterých musí zasahovat i vojensky. Pro Rusko a Čínu je hrozbou precedentu nejen jednostranné vyhlášení nezávislosti Kosova, ale již zásah v tomto regionu v roce 1999. Obě země se se svými postupy proti separatistickým provinciím, které nejsou příliš v souladu s dodržováním lidských práv a práv menšin, mohou obávat podobného zásahu proti jejich politice, jaký provedla Severoatlantická aliance proti Srbsku. Dalším státem

prosazující tento argument je Španělsko, u nějž odchodem hrozí regiony Katalánska a Baskicka, a pro něž může být Kosovo příkladem toho, jak vyřešit svůj odchod mírovou cestou. Rumunsko a Slovensko se na svých územích shodně potýkají s maďarskou menšinou, která je politicky velice aktivní a jejíž zvyšující se požadavky jsou hojně podporovány ze strany Maďarské republiky. Poslední zemí je Bosna a Hercegovina, jejíž územní celistvost je závislá na dodržování mezinárodního práva a rezolucí OSN. Vytvoření precedentu umožňujícího odchod určité provincie ze státu, by mohl podnítit ke stejnému kroku i Srby žijící v regionu Republika Srbska, čímž by byla ohrožena existence této nestabilní federace. Proto dle mého názoru hlavní diskurz kritiky nezávislosti Kosova mezinárodního společenství vychází zejména z obav jednotlivých států ze separatistických tendencí na jejich vlastním území.

Pokud by měl být postoj států hodnocen z pohledu jejich mocenského postavení či mocenských zájmů, pozice Srbska je jednoznačná. Srbové považují Kosovo za kolébku své státnosti a duchovnosti, proto jsou rezolutně proti odtržení tohoto území od jejich republiky. Odtržením Kosova by také došlo ke snížení počtu jeho obyvatelstva i zmenšení jeho územního rozsahu, čímž by byla snížena jeho mocenská pozice v regionu, což si srbští představitelé nepřejí, protože s klesajícím mocenským postavením se Srbsko potýká již od rozpadu Jugoslávie. Podobným vývojem prochází i Rusko, jehož velmocenské postavení se snižuje od rozpadu SSSR, proto chápe situaci Srbska a podporuje ho v jeho snaze o zachování územní celistvosti. V souvislosti s úpadkem velmocenského postavení Ruska, může Kosovo a podpora Srbska hrát roli také prostřednictvím ruského odporu vůči politice západu, který kosovskou nezávislost jednoznačně podporuje. Rusku spolu s Čínou hrozí také pokles jejich mocenského postavení v souvislosti s hrozbou odpojení některých jejich separatistických regionů. V podobné situaci se nachází i Španělsko, ve kterém hrozí odtržením druhá nejlidnatější a ekonomicky velice vyspělá provincie Katalánsko a také Baskicko. Pokud by si tyto regiony vzali nezávislost Kosova jako příklad, Španělsko by mohlo ztratit své mocenské postavení na poli Evropské unie, protože by se jeho počet obyvatel snížil téměř o pětinu. Kypr a Bosna a Hercegovina kritizují nezávislost Kosova z obdobných mocenských důvodů jako Španělsko. Prostřednictvím vytvoření mezinárodního precedentu hrozí Kypru selhání jeho dlouhodobých snah o sjednocení ostrova, v případě BiH se jedná o hrozbu vlastní existence tohoto státu, jak jsem zmínila již výše. Slovensko, Řecko a Rumunsko dlouhodobě pojí se Srbskem přátelské vztahy. Jejich podpora Srbska v otázce Kosova koresponduje s jejich

mocenskými zájmy stabilizace regionu západního Balkánu a pomoci Srbsku na cestě k jeho euroatlantické integraci.

Kosovo je hrozbou pro mocenské postavení také nejdůležitějšího mezinárodního orgánu, tedy Rady bezpečnosti, protože jeho nezávislost porušuje závazné rezoluce, které tento orgán přijal. Uznání nezávislého Kosova také snižuje hodnověrnost celého systému Organizace spojených národů, jako garanta dodržování mezinárodního práva, územní celistvosti států a schopnosti i malých států prosazovat své mocenské zájmy.

6. Závěr

Předložená práce analyzovala negativní postoj mezinárodního společenství k vyhlášení nezávislosti Kosovské republiky. Cíl práce byl zkoumán prostřednictvím Foucaltovské historické diskurzivní analýzy, která konstruuje realitu prostřednictvím diskurzu, jenž reálným věcem přiznává významy. Jejím hlavním úmyslem je zaměřit se na obsah jednotlivých výroků a jejich dopad v sociální oblasti. Region Kosova a soužití kosovských Albánců a Srbů představovalo narůstající problém po celé 20. století, které vyvrcholilo otevřeným konfliktem mezi oběma skupinami a následným zásahem Severoatlantické aliance v roce 1999. Ustanovená dočasná správní mise OSN měla pomoci vyřešit a usmířit konfliktem rozdělené obyvatelstvo jihosrbské provincie, avšak jednostranné vyhlášení nezávislosti Kosovské republiky, ke kterému došlo v roce 2008, tuto situaci ještě více zkomplikovalo. Tento akt prozatímních kosovských orgánů rozdělil i mezinárodní společenství, jehož členové se k této otázce vyjadřovali velice rozdílně. Zatímco USA a mocnosti západní Evropy kosovskou nezávislost schvalovaly, skupina států v čele se Srbskem podporované Ruskem se vyjadřovala rezolutně proti tomuto jednostrannému aktu. Počet států oficiálně uznávajících Kosovo se ke konci roku 2014 vyšplhal k číslu 110. Kosovo je uznáno třemi z 5 stálých členů Rady bezpečnosti, 34 členy Rady Evropy z celkových 47 či 14 z celkových 22 členů Ligy arabských států. Z 28 členné Evropské unie Kosovo uznává 23 států.

Z tábora států, jež se staví proti uznání nezávislého Kosova, autorka vybrala 9 členů mezinárodního společenství, jejichž postoj ke Kosovu byl v práci analyzován. Prvním zvoleným státem je nepochybně Srbsko, z něhož se tato provincie oddělila, dalšími jsou dva stálí členové Rady bezpečnosti – Rusko a Čína, následuje sousední federace Bosny a Hercegoviny a na závěr se autorka zaměřila na analýzu kritiky pěti států Evropské unie – Kypru, Řecka, Slovenska, Španělska a Rumunska. Hlavní argumenty, jež jednotlivé státy používaly k vysvětlení svého kritického postoje k jednostrannému vyhlášení nezávislosti Kosovské republiky, shrnuje tabulka v páté kapitole, ze které vychází, že hlavním diskurzem na poli kritiky nezávislého Kosova, ke kterému se vyjadřují všechny státy, je porušení mezinárodního práva. Jedná se zejména o nedodržení svrchovanosti a územní celistvosti Srbska, které vychází z Charty OSN. Některé státy argumentují také porušením rezolucí Rady bezpečnosti, zejména rezoluce 1244 z června 1999. Pět států také poukazuje na nekompetentnost prozatímních institucí Kosova k vyhlášení nezávislosti této provincie. Rusko, Čína a Rumunsko se ve svých kritikách zaměřují na právo na sebeurčení, když

zhodnocují, že Kosovo na jeho uplatnění nemá nárok. Některé země argumentují také jejich přátelskými vztahy se Srbskem či ohrožením legitimnosti OSN.

Avšak autorka došla k závěru, že nejdůležitějším diskurzem, jenž spojuje všechny státy a přispívá k jejich angažovanosti v této otázce, je kritika vycházející z obav, že Kosovo vytvoří na poli mezinárodních vztahů nebezpečný precedent a bude tak příkladem, pro další separatistické regiony po celém světě. Precedentu se obává Kypr, který dlouhodobě bojuje se separatistickou Severokyperskou republikou, a má velkou podporu ze strany Řecka, obává se ho ale také Španělsko s hrozbou odpojení Baskicka a Katalánska. Se separatistickými regiony se potýká i Rusko a Čína. V neposlední řadě by Kosovo mohlo uškodit dosud relativně pokojnému soužití maďarské menšiny na půdě Slovenska a Rumunska. Největší hrozbou by bylo uznání nezávislého Kosova pro sousední Bosnu a Hercegovinu, ve které hrozí svým odchodem srbská část federace, což by znamenalo faktický rozpad tohoto složitě vytvářeného státu.

Argumentace kritizující nezávislost Kosova založená na obavě z vytvoření mezinárodního precedentu je oprávněná, protože na případ Kosova se v praxi mezinárodních vztahů odvolávaly již další separatistické regiony. Ještě v roce 2008 se na případ Kosova odvolala Jižní Osetie a Abcházie, které vyhlásily nezávislost na Gruzii. Podobně kosovského precedentu využili také ruští obyvatelé Krymu při jejich připojení tohoto poloostrova k Ruské federaci v roce 2014. Je tedy patrné, že nezávislost Kosova byla již dnes aplikována do praxe jako mezinárodní precedent, a proto je tato argumentační linie více než oprávněná a Kosovo by tedy nemělo být uznáno, pokud nemá dojít k turbulencím v dalších kritických regionech po celém světě.

Cílem práce bylo odpovědět na hlavní výzkumnou otázku, jak se vyvíjela kritika mezinárodního společenství k vyhlášení nezávislosti Kosova. Z výše uvedeného autorka došla k závěru, že kritická argumentace analyzovaných států byla konzistentní a v průběhu času nedošlo k jejím změnám. Jak jsem již uvedla za jeden z hlavních argumentů všech států je považováno porušení mezinárodního práva. K této otázce se vyjádřil i Mezinárodní soudní dvůr, který však kosovské jednostranné jednání za protiprávní neoznačil. I přes výrok MSD však žádný z uvedených států své stanovisko nezměnil. Proto změna kritického postoje jednotlivých států je dle mého názoru v blízké budoucnosti velice málo pravděpodobná. Postoj osmi výše uvedených států bude záviset na rozhodnutí Srbska, a na tom, jak se v budoucnu ke své separatistické provincii postaví.

7. Seznam literatury a zdrojů

Primární zdroje:

- Accordance with international law of the unilateral declaration of independence by the Provisional Institutions of Self-Government of Kosovo" of the ICJ: Press statement. In: *Ministry of Foreign Affairs of Romania* [online]. July 23, 2010 [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: http://www.mae.ro/en/node/4208
- Annual Ambassadors Conference in Serbia: Prime Minister's speech. In: *Hellenic Republic - Prime Minister: Speeches* [online]. January 4, 2010 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z:http://www.primeminister.gov.gr/english/2010/01/04/speech-by-prime-minister-george-a-papandreou-at-the-annual-conference-of-serbia-ambassadors/
- BiH Presidency Chairman Željko Komšić received Grujica Spasović, the Ambassador of the Republic of Serbia to BiH. In: *Presidency of Bosnia and Herzegovina* [online]. 2/18/2008 [cit. 2015-04-28]. Dostupné z:http://www.predsjednistvobih.ba/saop/default.aspx?id=28613&langTag=en-US
- Contemplation of Kosovo's membership in CoE violates its own principles. In: *Government of the Republic of Serbia* [online]. Belgrade, February 20, 2008 [cit. 2015-05-02]. Dostupné z:http://www.srbija.gov.rs/vesti/vest.php?id=43359
- Cyprus' position on Kosovo. In: *Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Cyprus* [online]. 20/11/2007 [cit. 2015-04-27]. Dostupné z:http://www.mfa.gov.cy/mfa/mfa2006.nsf/All/2FB2653386AAF797C225739A002BE924?OpenDocument&highlight=kosovo
- Foreign Ministry Spokesperson Liu Jianchao's Regular Press Conference on 19 April 2007. In: *Embassy of the People's Republic of China in the Arab Republic of Egypt* [online]. 2007 [cit. 2015-04-18]. Dostupné z:http://eg.china-embassy.org/eng/fyrth/t312788.htm
- Foreign Ministry Spokesperson Liu Jianchao's Remarks on Kosovo's Unilateral Declaration of Independence. In: *Embassy of the People's Republic of China in Switzerland* [online]. 2008 [cit. 2015-04-18]. Dostupné z:http://ch.china-embassy.org/ger/fyrth/t408151.htm
- Foreign Ministry Spokesperson Liu Jianchao's Remarks on Taiwan's Possible "Recognition" of Kosovo Independence. In: *Embassy of the People's Republic of China in Switzerland* [online]. 2008 [cit. 2015-04-18]. Dostupné z: http://ch.china-embassy.org/ger/fyrth/t408153.htm

- Foreign Ministry Spokesperson Qin Gang's Response to the International Court of Justice's Advisory Opinion on the Kosovo Case. In: *Consulate-General of the People's Republic of China in Lagos* [online]. 2010 [cit. 2015-04-18]. Dostupné z: http://lagos.china-consulate.org/eng/xwfb/fyrth/t719113.htm
- Government approves measures to close gap between actual and legal retirement age. In: *La Moncloa: Council of Ministers* [online]. Madrid, 15 March 2013 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z:http://www.lamoncloa.gob.es/lang/en/gobierno/councilministers/paginas/2013/20130315_council_ministers.aspx/
- Greek position on Kosovo. In: *Hellenic Republic - Embassy of Greece in Poland* [online]. February 19, 2008 [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: https://greeceinfo.wordpress.com/2008/02/19/greek-position-on-kosovo/
- China "deeply concerned" over Kosovo's declaration of independence. In: *Consulate General of the People's Republic of China in New York* [online]. 2008 [cit. 2015-04-18]. Dostupné z:http://newyork.chineseconsulate.org/eng/xw/t408168.htm
- Interview predsedníčky vlády SR I. Radičovej pri príležitosti oficiálnej návštevy Záhrebu 26.septembra 2011 pre chorvátsky denník Vjesnik. In: *Úrad vlády Slovenskej republiky* [online]. 26.09.2011 [cit. 2015-04-28]. Dostupné z: http://www.vlada.gov.sk/interview-predsednicky-vlady-sr-i-radicovej-pri-prilezitosti-oficialnej-navstevy-zahrebu-26septembra-2011-pre-chorvatsky-dennik-vjesnik/
- Interview with BBC Television. In: *The Ministry of Foreign Affairs of the Russian Federation: Statements and speeches* [online]. Sochi, 2008, August 26, 2008 [cit. 2015-04-12]. Dostupné z:http://www.mid.ru/BDOMP/Brp_4.nsf/arh/3705D761711F0F26C32574B20022CF83?OpenDocument
- Interview with Newspaper Journalists from G8 Member Countries. In: *President of Russia: Transcripts*[online]. 2007 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/24313
- Kosovo Declaration of Independence. In: *Assembly Republic of Kosovo* [online]. Pristina, 17 February 2008 [cit. 2015-03-14]. Dostupné z: http://www.assembly-kosova.org/?cid=2,128,1635
- Kosovo. In: *Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Cyprus: Global Issue* [online]. 5/7/2012 [cit. 2015-04-27]. Dostupné

z: http://www.mfa.gov.cy/mfa/mfa2006.nsf/All/0B811616B24440E3C2257A32003912A3?OpenDocument&highlight=kosovo

- Ministry of Foreign Affairs: Kosovo UDI legally invalid. In: *Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Cyprus*[online]. 18/02/2008 [cit. 2015-04-27]. Dostupné z:http://www.mfa.gov.cy/mfa/mfa2006.nsf/All/69A4D8D7869827CBC22573F40027DB22?OpenDocument&highlight=kosovo,independence
- PM Victor Ponta before the reunited foreign policy committees in Parliament, regarding Romania's position on the status of Kosovo. In: *Romanian Government* [online]. June 3, 2013 [cit. 2015-04-26]. Dostupné z:http://gov.ro/en/news/address-by-pm-victor-ponta-before-the-reunited-foreign-policy-committees-in-parliament-regarding-romania-s-position-on-the-status-of-kosovo&page=3
- Press Conference Following Talks with Prime Minister Jose Luis Rodriguez Zapatero of Spain. In: *President of Russia* [online]. Bocharov Ruchei, Sochi, September 28, 2007 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z:http://eng.kremlin.ru/transcripts/9062
- Press release from the Cabinet of BiH Presidency Member Dr Haris Silajdžić. In: *Presidency of Bosnia and Herzegovina* [online]. 2/17/2008 [cit. 2015-04-28]. Dostupné z:http://www.predsjednistvobih.ba/saop/default.aspx?id=28621&langTag=en-US
- Public sitting 1 December 2009 on the Accordance with International Law of the Unilateral Declaration of Independence by the Provisional Institutions of Self-Government of Kosovo. In: *International Court of Justice*[online]. CR 2009/24. The Hague, 2009 [cit. 2015-05-02]. Dostupné z: http://www.icj-cij.org/docket/files/141/15710.pdf
- Public sitting 7 December 2009 on the Accordance with International Law of the Unilateral Declaration of Independence by the Provisional Institutions of Self-Government of Kosovo. *International Court of Justice* [online]. 2009, CR 2009/29 [cit. 2015-04-18]. Dostupné z: http://www.icj-cij.org/docket/files/141/15724.pdf
- Public sitting 8 December 2009 on the Accordance with International Law of the Unilateral Declaration of Independence by the Provisional Institutions of Self-Government of Kosovo. Translation *International Court of Justice* [online]. 2009, CR 2009/30 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: http://www.icj-cij.org/docket/files/141/15761.pdf

- Rozhovor pre rozhlasovú stanicu Slovensko. In: *Prezident Slovenskej republiky Ivan Gašparovič* [online]. 1. 3. 2008 [cit. 2015-04-28]. Dostupné z: http://gasparovic.prezident.sk/?rozhovor-pre-rozhlasovu-stanicu-slovensko-1-3-2008
- Rozhovor Prezidenta SR pre tlačovú agentúru TASR k nástupu novej Vlády. In: *Prezident Slovenskej republiky Ivan Gašparovič* [online]. 4. 8. 2010 [cit. 2015-04-28]. Dostupné z: http://gasparovic.prezident.sk/?rozhovor-prezidenta-sr-pre-tlacovu-agenturu-tasr-k-nastupu-novej-vlady-4-8-2010
- Security Council meets in emergency session following Kosovo's declaration of independence, with members sharply divided on issue. In: *United Nations: Security Council - Press release* [online]. 18 February 2008 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: http://www.un.org/press/en/2008/sc9252.doc.htm
- Serbia continues peaceful, political fight to preserve territorial integrity, sovereignty. In: *Government of the Republic of Serbia* [online]. Belgrade, 22 July 2010 [cit. 2015-05-02]. Dostupné z:http://www.srbija.gov.rs/vesti/vest.php?id=67773
- Serbia has and will annul every act of the fictitious state on its territory. In: *Government of the Republic of Serbia* [online]. Belgrade, February 21, 2008 [cit. 2015-05-02]. Dostupné z:http://www.srbija.gov.rs/vesti/vest.php?id=43419
- Serbia requests urgent sessions of UN Security Council, OSCE, CoE. In: *Government of the Republic of Serbia* [online]. Belgrade, February 17, 2008 [cit. 2015-05-02]. Dostupné z:http://www.srbija.gov.rs/vesti/vest.php?id=43253
- Speech of FM Ms. D. Bakoyannis to the Parliamentary Standing Committee on Defense and Foreign Affairs. In: *Hellenic Republic - Ministry of Foreign Affairs* [online]. Athens, 12 December 2007 [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: http://www.mfa.gr/mfa_backup/mfa_backup_en/content.php?aa=8181&s0=Kosovo&s1=and&s2=independence&snum=3
- Speech of the President of the Government during the Plenary Session at the Congress of Deputies in order to inform about the signature of the Treaty of Lisbon and about the Conclusions of the European Council in Brussels. In: *La Moncloa: Speeches* [online]. Madrid, 19 December 2007 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z:http://www.lamoncloa.gob.es/lang/en/presidente/intervenciones/paginas/2007/191207%20pleno%20trat_lisboa.aspx/
- Statement by H. E. Ambassador Li Baodong, Permanent Representative of China to the United Nations, at the Security Council Debate on UNMIK. In: *Permanent Mission of the*

People's Republic of China to the UN [online]. 2011 [cit. 2015-04-18]. Dostupné z: http://www.china-un.org/eng/lmbf/hyxx/lbddzys/t823997.htm

- Statement by Mikhail Kamynin, Spokesman for Russia's Ministry of Foreign Affairs, on Kosovo Settlement. In: *The Ministry of Foreign Affairs of the Russian Federation: Statements and speeches* [online]. 2008, January 29, 2008 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z:http://www.mid.ru/BDOMP/Brp_4.nsf/arh/670E7E15D19B079EC32573E00023808F?OpenDocument
- Statement by Mr. Yang Tao, Counsellor, Permanent Mission of China to the United Nations, at the Security Council Debate on UNMIK. In: *Permanent Mission of the People's Republic of China to the UN* [online]. 2011 [cit. 2015-04-18]. Dostupné z: http://www.china-un.org/eng/hyyfy/t823610.htm
- Statement by Russia's Ministry of Foreign Affairs on Kosovo. In: *The Ministry of Foreign Affairs of the Russian Federation: Statements and speeches* [online]. 2008, February 17, 2008 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: http://www.mid.ru/BDOMP/Brp_4.nsf/arh/041C5AF46913D38AC32573F30027B380?OpenDocument
- Statement by the Ministry of Foreign Affairs concerning the Advisory Opinion of the International Court of Justice on the unilateral declaration of independence by the Provisional Institutions of Self-Government of Kosovo. In: *Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Cyprus* [online]. 22/07/2010 [cit. 2015-04-27]. Dostupné z:http://www.mfa.gov.cy/mfa/mfa2006.nsf/All/EA9BB34457BBA2F6C2257769001DD112?OpenDocument&highlight=kosovo
- Statement by the Russian Ministry of Foreign Affairs regarding the adoption of the Declaration of Independence of the Autonomous Republic of Crimea and Sevastopol. In: *The Ministry of Foreign Affairs of the Russian Federation: Statements and speeches* [online]. 2014, 11 March 2014 [cit. 2015-04-12]. Dostupné z:http://www.mid.ru/BDOMP/Brp_4.nsf/arh/4751D80FE6F93D0344257C990062A08A?OpenDocument
- Statement by the Slovak republic for the International Court of Justice on the request made by the United Nation General Assembly. In: *International Court of Justice* [online]. The Hague, 16 April 2009 [cit. 2015-04-28]. Dostupné z: http://www.icj-cij.org/docket/files/141/15626.pdf

- Statement of the Ministry of Foreign Affairs on the Advisory Opinion of the ICJ on Kosovo. In: *Hellenic Republic - Ministry of Foreign Affairs* [online]. Athens, 23 July 2010 [cit. 2015-04-30]. Dostupné z:http://www.mfa.gr/mfa_backup/mfa_backup_en/content.php?aa=8477&s0=Kosovo&s1=and&s2=independence&snum=3
- Statements of FM Ms. Bakoyannis and her Serbian counterpart, Mr. Jeremic, following their meeting. In:*Hellenic Republic - Ministry of Foreign Affairs* [online]. Athens, 11 September 2008 [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: http://www.mfa.gr/mfa_backup/mfa_backup_en/content.php?aa=8599&s0=Kosovo&s1=and&s2=independence&snum=3
- Statements of Foreign Minister Ms. Dora Bakoyannis and her Swedish counterpart Mr. Carl Bildt following their meeting. In: *Hellenic Republic - Ministry of Foreign Affairs* [online]. 2007-10-25 [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: http://www.mfa.gr/mfa_backup/mfa_backup_en/content.php?aa=8716&s0=Kosovo&s1=and&s2=independence&snum=3
- Stenoprotokol ze zasedání 8. schůze Národní rady SR. In: *Společná česko-slovenská digitální parlamentní knihovna* [online]. 27. března 2007 [cit. 2015-04-28]. Dostupné z:http://www.psp.cz/eknih/2006nr/stenprot/008schuz/s008035.htm
- The Foreign Minister had a meeting with the Minister of Foreign Affairs of Serbia. In: *Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Cyprus* [online]. 06/11/2009 [cit. 2015-04-27]. Dostupné z:http://www.mfa.gov.cy/mfa/mfa2006.nsf/All/2A9FD9B50A3D3201C22576690028EB88?OpenDocument&highlight=kosovo
- Transcript of Annual Big Press Conference. In: *President of Russia: Transcripts* [online]. The Kremlin, Moscow, 2008, February 14, 2008 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: http://eng.kremlin.ru/transcripts/9436
- Vyhlásenie Národnej rady Slovenskej republiky k riešeniu budúceho štatútu srbskej provincie Kosovo. In:*Národní rada Slovenské republiky* [online]. č. 309. Bratislava, Marec 2007 [cit. 2015-04-28]. Dostupné z: https://www.nrsr.sk/web/Static/sk-SK/NRSR/Doc/v_ku-kosovu309-20070328.rtf
- Vystúpenie ministra zahraničných vecí SR M. Lajčáka na Moskovskom štátnom inštitúte medzinárodných vzťahov - MGIMO. In: *Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky* [online]. 8.9.2009 [cit. 2015-04-29]. Dostupné

z: http://www.mzv.sk/servlet/content?MT=/App/WCM/main.nsf/vw_ByID/ministerstvo&NCH=Y&OpenDocument=Y&LANG=SK&TG=BlankMaster&URL=/App/WCM/Aktualit.nsf/(vw_ByID)/ID_D1EDE6004BA0BEB3C1257677005711CF

- Written Statement by the Russian Federation. In: *International Court of Justice* [online]. 2009, 16 April 2009 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: http://www.icj-cij.org/docket/files/141/15628.pdf
- Written statement of Romania. In: *International Court of Justice* [online]. The Hague, April 14, 2009 [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: http://www.icj-cij.org/docket/files/141/15616.pdf
- Written statement of the Government of the Republic of Serbia. In: *International Court of Justice* [online]. The Hague, 15 April 2009 [cit. 2015-05-02]. Dostupné z: http://www.icj-cij.org/docket/files/141/15642.pdf
- Written Statement of the Kingdom of Spain. In: *International Court of Justice* [online]. The Hague, April 2009 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: http://www.icj-cij.org/docket/files/141/15644.pdf
- Written Statement of the People's Republic of China to the International Court of Justice on the Issue of Kosovo. In: *International court of Justice* [online]. The Hague, 2009 [cit. 2015-04-18]. Dostupné z:http://www.icj-cij.org/docket/files/141/15611.pdf
- Written Statement submitted by the Republic of Cyprus. In: *International Court of Justice* [online]. The Hague, April 17, 2009 [cit. 2015-04-27]. Dostupné z: http://www.icj-cij.org/docket/files/141/15609.pdf

Sekundární zdroje:

- Aidan Hehir (Hg.), Kosovo, Intervention and Statebuilding: The International Community and the Transition to Independence. London, New York: Routledge 2010 (Routledge Studies in Intervention and Statebuilding). 207 S., ISBN 978-0-415-56167-9
- ARMAKOLAS, Ioannis a Apostolis KARABAIRIS. Greece – Kosovo A complex relationship. In: *Kosovo Calling*. Kosovo Foundation for Open Society and British Council, April 2012, s. 91-120. Dostupné z:http://kfos.org/wp-content/uploads/2012/04/Kosovo-Calling-ENG.pdf
- BELL, Andrew. *Etnické čistky: Bosna, Kypr, Karabach, Kosovo, Palestina, Bývalý Sovětský svaz, Rwanda a Burundi, Srí Lanka, Transylvánie, Ulster*. Vyd. 1. Překlad Viktor Faktor. Praha: Práh, 2003, 327 s. ISBN 80-725-2070-9.

- BENEŠ, Vít. Diskurzivní analýza. In: DRULÁK, Petr. *Jak zkoumat politiku: kvalitativní metodologie v politologii a mezinárodních vztazích*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2008, s. 92-124. ISBN 9788073673857.
- BILEFSKY, Dan. Kosovo Declares Independence from Serbia. In: *Global Policy Forum* [online]. February 18, 2008 [cit. 2015-03-14]. Dostupné z: https://www.globalpolicy.org/component/content/article/192/38742.html
- Bosnia puts recognition of Kosovo. In: *Trend News Agency* [online]. 17 February 2008 [cit. 2015-04-28]. Dostupné z: http://en.trend.az/world/other/1137530.html
- Catalonia plans secession "a la Kosovo". In: *B92* [online]. October 18, 2012 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z:http://www.b92.net/eng/news/world.php?yyyy=2012&mm=10&dd=18&nav_id=82717
- EHRMANN. Recognition of the Armenian Genocide as an Issue in Political Discourse in Armenia, Turkey and selected EU Countries. *Central European Political Studies Review* [online]. 2013, vol. 15, issue 4, s. - [cit. 2015-02-12]. DOI: 10.5817/CEPSR.2013.4.247. Dostupné z: http://www.cepsr.com/clanek.php?ID=602
- Evropská unie – Struktura a orgány EU. In: *EPRAVO.CZ: Sbírka zákonů, judikatura, právo*[online]. 2000 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: http://www.epravo.cz/top/clanky/evropska-unie-struktura-a-organy-eu-202.html
- GIRGLE, Patrik. *Kosovo*. 1. vyd. Praha: Libri, 2006, 157 s. Stručná historie států, sv. č. 40. ISBN 80-727-7330-5.
- HÁJEK, Martin. *Čtenář a stroj: vybrané metody sociálněvědní analýzy textů*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2014, 226 s. Studie (Sociologické nakladatelství), 101. sv. ISBN 978-807-4191-619.
- HARDY, Cynthia, Bill HARLEY a Nelson PHILLIPS. Discourse Analysis and Content Analysis: Two Solitudes?. In: BRAUMOELLER. *Qualitative methods: newsletter of the American Political Science Association, Organized Section on Qualitative Methods*. Boston: Boston University, [online]. 2004, s. 19-21. [cit. 2015-02-08] ISSN 1544-8045. Dostupné z: http://dev.wcfia.harvard.edu/sites/default/files/870__symposium.pdf
- HILPOLD, Peter, ed. Kosovo and International Law: The ICJ Advisory Opinion of 22 July 2010. [online] Leiden, NLD: BRILL, 2012. [cit. 2015-05-06]. Dostupné z: ProQuest ebrary.
- JAMAR, Hanna a Mary Katherine VIGNESS. Applying Kosovo: Looking to Russia, China, Spain and Beyond After the International Court of Justice Opinion on Unilateral

Declarations of Independence. *German Law Journal* [online]. 2010, Vol. 11, No. 08 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: https://www.germanlawjournal.com/pdfs/Vol11-No8/PDF_Vol_11_No_08_913-928_Kosovo%20Case_Jamar%20&%20Vigness%20FINAL.pdf

- Ján Čarnogurský: Prečo neuznať Kosovo. In: *Aktuálne.sk* [online]. 15.4.2008 [cit. 2015-04-29]. Dostupné z:http://aktualne.atlas.sk/komentare/jan-carnogursky/preco-neuznat-kosovo/
- JUDAH, Tim. *Kosovo: what everyone needs to know*. New York: Oxford University Press, 2008, xxii, 184 p. ISBN 978-019-5373-455.
- KENTAS, Dr. Giorgos. CYPRUS: Position Paper on Kosovo. In: *Kosovo Calling*. Kosovo Foundation for Open Society and British Council, September 2011, s. 121-136. Dostupné z: http://kfos.org/wp-content/uploads/2012/04/Kosovo-Calling-ENG.pdf
- KER-LINDSAY, James. From autonomy to independence: the evolution of international thinking on Kosovo, 1998–2005. *Journal of Balkan and Near Eastern Studies* [online]. 2009, vol. 11, issue 2, [cit. 2015-03-01]. Dostupné z:http://content.ebscohost.com/ContentServer.asp?T=P&P=AN&K=40933738&S=R&D=a9h&EbscoContent=dGJyMNHr7ESepq84y9fwOLCmr02eprNSsqm4TbKWxWXS&ContentCustomer=dGJyMPGuskuvrrVQuePfgeyx43zx
- KLABÍKOVÁ RÁBOVÁ, Tereza. Analýza diskurzu v současné francouzské perspektivě. In: *Lingvistika Praha 2013* [online]. 2013 [cit. 2015-02-01]. Dostupné z: http://lingvistikapraha.ff.cuni.cz/node/169
- Kosovo “independence” brings new uncertainties in Asia. In: CHAN, John. *World Socialist Web Site* [online]. 22 February 2008 [cit. 2015-04-18]. Dostupné z: https://www.wsws.org/en/articles/2008/02/asko-f22.html
- KOSOVO THANKS YOU. *Who Recognized Kosova/Kosovo as an independent state?* [online]. 2014 [cit. 2015-03-14]. Dostupné z: http://www.kosovothanksyou.com/
- Kosovo's proclaimed independence provokes mixed responses from international community. In: *Xinhua News Agency* [online]. 2008-02-18 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: http://news.xinhuanet.com/english/2008-02/18/content_7620326.htm
- KUBALÍK, Josef. Autokefální, autokefalie, autokefalita. *Theofil* [online]. 2010 [cit. 2015-05-19]. Dostupné z: http://revue.theofil.cz/krestanske-pojmy-detail.php?clanek=1119

- LAFFEY Mark a Jutta WELDES. Methodological Reflection on Discourse Analysis. In: BRAUMOELLER. *Qualitative methods: newsletter of the American Political Science Association, Organized Section on Qualitative Methods*. Boston: Boston University. [online]. 2004, s. 19-21. [cit. 2015-02-08] ISSN 1544-8045 Dostupné z: http://dev.wcfia.harvard.edu/sites/default/files/870symposium.pdf
- Lavrov: Russia to talk Kosovo at NATO summit. In: *B92: Politics* [online]. 2008, April 2, 2008 [cit. 2015-04-12]. Dostupné z: http://www.b92.net/eng/news/politics.php?yyyy=2008&mm=04&dd=02&nav_id=49027
- LIŽIČKA, Ondřej a Peter ONDRIAŠ. Analýza geopolitického diskurzu Henryho Kissingera a Zbigniewa Brzezinskiho. In: *Global Politics* [online]. 2012 [cit. 2015-2-3]. Dostupné z:http://www.globalpolitics.cz/clanky/analyza-geopolitickeho-diskurzu-henryho-kissingera-a-zbigniewa-brzezinskiho
- MIESSLER, Jan. Kritická diskurzivní analýza (CDA) a velké množství masmediálních textů. In: BOČÁK, Michal, Juraj RUSNÁK. *Médiá a text* [online]. 1 vyd. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity, 2008 [cit. 2015-02-01]. ISBN 9788080687304. Dostupné z: http://www.pulib.sk/elpub2/FF/Bocak1/pdf_doc/pdf.pdf
- NEKVAPIL, Jiří. Úvodem k monotematickému číslu „Analýza promluv a textů, analýza diskurzu“. *Sociologický časopis* [online]. 2006, roč. 42, č. 2, s. 263-268 [cit. 2015-02-12]. Dostupné z:http://sreview.soc.cas.cz/uploads/6d378098165b01f9e0cd03b452b70f8b61bcf9e4_433_02editorial12.pdf
- NEUMANN, Iver B. Discourse Analysis. In: KLOTZ, Audie a Deepa PRAKASH. *Qualitative methods in international relations: a pluralist guide*. New York: Palgrave Macmillan, 2008, s. 61-77. ISBN 9780230542396.
- Open-door policy for Western Balkan countries. In: *EU-28 WATCH: European Institute of Romania* [online]. [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: http://www.eu-28watch.org/?q=node/830
- POPESCU, Oana. The Current State of Relations Between Romania and Kosovo and Prospects For Evolution. In: *Kosovo Calling*. Kosovo Foundation for Open Society and British Council, April 2012, s. 51-90. Dostupné z: http://kfos.org/wp-content/uploads/2012/04/Kosovo-Calling-ENG.pdf

- President Sarkozy Calls for ‘New France-Greece’ Alliance. In: *Greek News* [online]. June 9, 2008 [cit. 2015-04-30]. Dostupné z: http://www.greeknewsonline.com/president-sarkozy-calls-for-new-france-greece-alliance/
- Prezident SR Ivan Gašparovič prijal ministra zahraničných vecí SR Jána Kubiša. In: *Prezident Slovenskej republiky Ivan Gašparovič* [online]. 20. február 2008 [cit. 2015-04-28]. Dostupné z:http://gasparovic.prezident.sk/?spravy-tlacoveho-oddelenia&news_id=6021
- Prime Minister Vladimir Putin and South Ossetian President Eduard Kokoity conducted a news conference. *The Russian Government* [online]. 2009, 26 august 2009 [cit. 2015-04-12]. Dostupné z:http://archive.government.ru/eng/docs/4802/
- Recognition Information and Statistics. *KosovoThanksYou* [online]. 2015 [cit. 2015-03-14]. Dostupné z:http://www.kosovothanksyou.com/statistics/
- Romania opposes Kosovo’s independence. In: *B92* [online]. November 26, 2006 [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: http://www.b92.net/eng/news/politics.php?yyyy=2006&mm=11&dd=26&nav_id=38227
- Romania reiterates: Kosovo is no state. In: *B92: Politics* [online]. April 19, 2012 [cit. 2015-04-25]. Dostupné z:http://www.b92.net/eng/news/politics.php?yyyy=2012&mm=04&dd=19&nav_id=79842
- Romania reiterates: No Kosovo recognition. In: *B92: POLITICS* [online]. January 22, 2008 [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: http://www.b92.net/eng/news/politics.php?yyyy=2008&mm=01&dd=22&nav_id=47148
- Romania's Hungarians want Kosovo recognition. In: *B92: Region* [online]. February 18, 2008 [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: http://www.b92.net/eng/news/region.php?yyyy=2008&mm=02&dd=18&nav_id=47807
- RS supports Serbia over Kosovo. In: *B92: Region* [online]. July 27, 2010 [cit. 2015-04-28]. Dostupné z:http://www.b92.net/eng/news/region.php?yyyy=2010&mm=07&dd=27&nav_id=68727

- RS wants referendum if status challenged. In: *B92: Region* [online]. February 20, 2008 [cit. 2015-04-28]. Dostupné z: http://www.b92.net/eng/news/region-article.php?mm=2&dd=23&yyyy=2008
- Rusko: Základní informace o teritoriu. In: *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. 2014 [cit. 2015-04-13]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/rusko/index.html
- Russia Seeks to Deepen Links With Rebel Regions. In: *Dalje.com* [online]. 2008, MARCH 13 2008 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: http://dalje.com/en-world/russia-seeks-to-deepen-links-with-rebel-regions/131742
- Russia warns of "terrible problem" over Kosovo. In: *B92* [online]. 2008, FEBRUARY 10, 2008 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: http://www.b92.net/eng/news/politics.php?yyyy=2008&mm=02&dd=10&nav_id=47595
- Russia: ICJ's Kosovo opinion. In: *B92: Opinions & Analyses* [online]. 2010, July 21, 2010 [cit. 2015-04-12]. Dostupné z: http://www.b92.net/eng/insight/opinions.php?nav_id=68575
- SARALJIĆ-MAGLIĆ, Denisa. The Current State of Relations Between Bosnia and Herzegovina and Kosovo and Prospects for Evolution. In: *Kosovo Calling*. Kosovo Foundation for Open Society and British Council, April 2012, s. 153-168. Dostupné z: http://kfos.org/wp-content/uploads/2012/04/Kosovo-Calling-ENG.pdf
- Serbia won't give up Kosovo, President Tadic says. In: *Trend News Agency* [online]. 9 February 2008 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: http://en.trend.az/world/other/1131124.html
- SCHNEIDER, Florian. Getting tha Hang of Discourse Theory. In: *Politics East Asia* [online]. 2013 [cit. 2015-02-03]. Dostupné z: http://www.politicseastasia.com/studying/getting-the-hang-of-discourse-theory/
- SCHNEIDER, Florian. How to Do a Discourse Analysis. In: *Politics East Asia* [online]. 2013 [cit. 2015-02-03]. Dostupné z: http://www.politicseastasia.com/studying/how-to-do-a-discourse-analysis/
- SLÁVIKOVÁ, Eliška. Slovakia and Kosovo: Closer Than They Seem. In: *Kosovo Calling*. Kosovo Foundation for Open Society and British Council, April 2012, s. 31-50. Dostupné z: http://kfos.org/wp-content/uploads/2012/04/Kosovo-Calling-ENG.pdf

- Slovakia Never To Recognize Kosovo. In: *Serbianna* [online]. February 24, 2008 [cit. 2015-04-29]. Dostupné z: http://www.serbianna.com/news/2008/01504.shtml
- Slovakia: Declaration violates basic international law. In: *B92: Politics* [online]. February 25, 2008 [cit. 2015-04-28]. Dostupné z: http://www.b92.net/eng/news/politics-article.php?yyyy=2008&mm=02&dd=25&nav_id=47966
- Spain in fresh Kosovo statement. In: *B92: Politics* [online]. July 24, 2010 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z:http://www.b92.net/eng/news/politics.php?yyyy=2010&mm=07&dd=24&nav_id=68664
- Spain says won't recognise Kosovo independence. In: *American Council for Kosovo* [online]. February 19, 2008 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: http://www.savekosovo.org/default.asp?p=10&leader=0&sp=428
- Spain, Serbia's chief Kosovo ally. In: *B92: Politics* [online]. October 5, 2008 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z:http://www.b92.net/eng/news/politics.php?yyyy=2008&mm=10&dd=05&nav_id=53990
- STOJAROVÁ, Věra. *Současné bezpečnostní hrozby západního Balkánu: kritická analýza konceptu bezpečnosti Kodaňské školy*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2007, 295 s. Politologická řada, sv. č. 26. ISBN 978-807-3251-345.
- ŠTĚPÁNEK, Václav. Kosovo od autonomie k protektorátu. In: DOROVSKÝ, Ivan. *Slavistika a balkanistika*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2001, s. 71-89. Litteraria humanitas, 10. ISBN 8021025654.
- ŠTĚPÁNEK, Václav. *Jugoslávie, Srbsko, Kosovo: kosovská otázka ve 20. století.* Brno: Masarykova univerzita, 2011, 471 p. ISBN 9788021054769.
- TENORIO, Encarnacion Hidalgo. Critical Discourse Analysis, An overview. *Nordic Journal for English Studies*[online]. 2011, Vol 10, No 1 [cit. 2015-02-05]. Dostupné z:http://ojs.ub.gu.se/ojs/index.php/njes/article/viewFile/658/609
- *The Kosovo report: conflict, international response, lessons learned*. New York: Oxford University Press, 2000, 372 p. ISBN 0199243085.
- THOMAS, Nigel a Krunoslav MIKULAN. *Válka v Jugoslávii: Bosna, Kosovo a Makedonie 1992-2001*. 1. vyd. Ilustrace Darko Pavlović. Praha: Grada, 2008, 64 s., [8] s. barev. obr. příloha Elita. ISBN 978-802-4723-754.

- TRÁVNÍČKOVÁ, Zuzana. O státnosti a uznání státu v mezinárodním právu. *Mezinárodní politika* [online]. Ústav mezinárodních vztahů, 2012, č. 4 [cit. 2015-01-25]. Dostupné z: http://www.iir.cz/article/o-statnosti-a-uznani-statu-v-mezinarodnim-pravu
- UNMIK Mandate. *UNMIK United Nations Interim Administration Mission in Kosovo* [online]. [cit. 2015-03-14]. Dostupné z: http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/unmik/mandate.shtml
- UNMIK United Nations Interim Administration Mission in Kosovo: UNMIK Background. *United Nation* [online]. [cit. 2015-03-14]. Dostupné z: http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/unmik/background.shtml
- VAQUER, Jordi. Spain's Position on Kosovo. In: *Kosovo Calling*. Kosovo Foundation for Open Society and British Council, [online]. April 2012. [cit. 2015-05-01]. s. 7-30. Dostupné z: http://kfos.org/wp-content/uploads/2012/04/Kosovo-Calling-ENG.pdf
- World Reacts to ICJ Advisory Ruling on Kosovo. In: *Balkan Insight: Serbia-Kosovo relations* [online]. 23 July 2010 [cit. 2015-04-28]. Dostupné z: http://www.balkaninsight.com/en/article/world-reacts-to-icj-advisory-ruling-on-kosovo
- ZÁBRODSKÁ, Kateřina. *Variace na tender: poststrukturalismus, diskursivní analýza a generová identita.* Vyd. 1. Praha: Academia, 2009, 197 p. Průhledy, sv. 7. ISBN 80-200-1752-6.